

DARE de SEAMĂ

CĂTRE

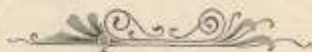
CONSILIUL COMUNAL al CRAIOVEI

DE

NICOLAE P. ROMANESCU

PRIMARUL ORAȘULUI

CRAIOVA

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALĂ
BALIAN și IGNAT SAMITCA

TIPOGRAFIA
N. I. MACAVEI

1902

60.005.

573

Consilierii Comunali ai Craiovei.

Chiciu Demetru

Ciocazan M. C.

Columbeanu Grigore

Georgescu Dima Dr.

Hagiad I. I.

Lazeanu Pantelie

Manea Enache

Marinescu Stefan

(Oficer al Stărei Civile)

Mileticiu G. Dr.

Possicu N. Gheorghe

(Ajutor de Primar)

Popescu Stefan

Rudeanu Stefan

Stefănescu Ioniță

Vilgoreanu M. Nae

(Ajutor de Primar).

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ

CRAIOVA

Domnilor Consilieri,

Legea Comunală pune Primarului obligațiunea de a prezenta, de-odată cu proiectul de întocmirea bugetului anual, o dare de seamă despre lucrările efectuate în cursul anului.

Cu ocazia proiectului de buget, ce am avut onoare a vă prezenta în acest an, am fost nevoit a face numai o expunere orală a activității administrațiunii noastre, de oare-ce mai toate lucrările importante erau numai începute și neaduse încă la îndeplinire.

Astăzi, când toate lucrările din programul ce Consiliul și-a propus a executa, la venirea sa în capul afacerilor Comunei, sunt aproape cu desăvârșire terminate, îmi fac o deosebită plăcere de a vă prezenta o mai amănunțită dare de seamă, care va servi tot-de-odată și D-voastră, și cetățenilor Craiovei, chemați a judeca, în curând, la expirarea mandatului nostru, modul cum am înțeles a-l îndeplini.

Domnilor Consilieri,

Înainte de a intra în expunerea acestei lucrări, e nevoie, poate, a se arăta genesa programului, pe care am avut a-l aplica.

În 1898, cu ocazia alegerilor pentru comună, un grup de importanți cetățeni Craioveni s'au întrunit pentru a se pune de acord asupra unui program de lucrări de edilitate. Ei au pus bazele acestui program, precum se vede din procesul verbal încheiat la data de 30 Septembrie 1898 și al cărui text e bine a se reaminti:

PROCES-VERBAL

30 Septembrie 1898.

În urma convocării făcută, sub-semnatii întrunindu-ne și discutând programul, a admis propunerea făcută de D-nu N. P. Romanescu, și redactată de D-nu Măldărescu, propunere care se va trece în josul acestui proces-verbal de către D-nu Clocazan.

În urmă propunându-se desemnarea D-lui N. P. Romanescu ca viitor Primar, pentru realizarea programului, s'a votat cu unanimitate.

(ss) A. C. Vlădoreanu, C. M. Clocazan, Ion G. Pleșa, G. Salta, Al. D. Nicolaid, C. Gârleșteanu, V. Căncea, M. Măldărescu, G. G. Vorvoreanu.

PROGRAM

1) Conversiunea datoriei comunei.

A se contracta un împrumut de trei milioane, din care se va plăti datoria Comunei de 2 milioane și jumătate și va rămâne o jumătate milion, la dispoziția Comunei.

2) Planul orașului geodesic de nivel și de nivelare.

Acest plan se va executa în limitele sumei de 200,000 lei.

3) Alimentarea orașului cu apă.

Cesțiunea trebuie împărțită în trei:

- a) Studiul apei, ca să poată fixa cel mai bun sistem de alimentare;
- b) Concesiunea apei;
- c) Canalizarea a cel puțin a unei porțiuni din oraș.

Studiul apei se poate face afectându-se circa suma de lei 60.000, care se vor lua din rezerva de 500.000, rezultați din noul împrumut.

Concesiunea apei se poate da, cu condițiune ca comuna să nu plătească concesionarului mai mult de 100.000 lei anual, însă să aibă apă la discreție.

În urma discuțiunii urmate, acest paragraf discutându-se, a rămas ca viitorul Primar D-nu Romanescu să decidă.

Canalurile se pot executa pe o distanță de maximum de 12 kilometri de stradă, al căror cost să nu treacă suma de lei 600.000, al căror dobândă și amortisment ar fi de lei 30.000 anual.

4) *Plantațiuni.*

Plantațiunile conțin în ele și necesitatea de a se expropria terenurile de plantat. Această lucrare se poate executa:

- a) Cu restul de lei 240.000, rămași din împrumutul de trei milioane;
- b) Cu lei 320.000, economie bugetară pe 2 ani ce ar rezulta din diferența între plata actuală a dobânzilor și anuităților împrumuturilor comunale și ale noului împrumut, sau în total suma de lei 560.000, care va fi suficient acestei capitole 4).

(ss) C. M. Clocazan.

5) *Scoale.*

În Craiova există nouă circumscripțiuni școlare, și ar trebui să posedă orașul nouă școli primare de băieți și nouă primare de fete. Astăzi există trei școli primare de băieți și 3 de fete, și mai trebuie 6.

Aceste 6 școli se pot construi mixte, în limitele sumei de 600.000 lei; iar banii se pot avea:

- a) Din cei 120.000 lei aflați deja la Casa de Consemnațiuni, fond special al școlilor;
- b) Cu 480.000 lei, ce s'ar împrumuta de la casa școlilor, conform legii acestei case.

Acest împrumut s'ar plăti cu cei 24.000 lei, chiria ce se plătește de comună pentru localuri de școli, și cu cei circa 3000 lei anual ce se plătește Directorilor de școli ca indemnitate de locuință.

În resumat comuna ar plăti:

a) Anuitățile și dobânzile împrumutului de 3 milioane lei	150.000 —
b) Plata concesiunii apoi anual	100.000 —
c) Plata canalului anual	30.000 —
d) Plata școlilor anual	24.000 —
	304.000 —

4) În darea de seamă a domnului M. Măldărescu, din 1897, citim, la pagina 32, următoarele:

„Trebuie dar să părim cu prudență și să ne mărginim de-a-cândă la lucrări urgente și strict necesare îmbunătățirea stărei Craiovei.

Aceste lucrări după aprecierea noastră sunt următoarele:

9) Exproprieri pentru grădini și piețe precum și împrejurirea grădinii Bibescu și
asfaltarea electroliniei 200.000 —

10) Exproprieri și împărțirea terenului dintre canalul colector și oraș 250.000 —
Aceste lucrări urmează să se facă dintr-un împrumut.

Cu ce se vor plăti :

a) Dobânzile și anuitățile înscrise actualmente în bugetul comunei	311.000 —
b) Chiria localurilor de școli	24.000 —
c) Indemnizarea de locuință a Directorilor	3.000 —
	338.000 —

Semnați :

(ss) George Saita, C. Gârleșteanu, Ion G. Pleșa, Al. D. Nicolaid, V. Căncea, A. C. Vișoreanu, N. P. Romanescu, M. Măldărescu, C. M. Ciocazan.

Pentru întocmai conformitate cu originalul semnez,

(ss) C. M. Ciocazan.

Acest program s'a aprobat și de D-nii Membrii I. Ath. Mitescu și Generalul Sachelarie, care m'au autorizat a constata.

(ss) C. M. Ciocazan.

Însușindu-mi acest program, odată ales Primar, am și pășit împreună cu Consiliul de la 1898,—compus din domnii Boicescu Hr. D., Chicia D., Ciocazan M. C., Constantinescu Petre, Dianu N. D., Dumitrescu Thoma, Manea Enache, Mitescu I., Pencioiu V. G., Pessicu N. G., Pessiacov G. G., Pleșa G. I., Rudeanu S., Stănescu Nae,—să-l pun în aplicare.

Timpu' nu mi-a permis nici mie, nici valorosului Consiliu de pe atunci să facem mult. Mandatul nostru a durat abia 5 luni. D'abia s'a putut obține conversiunea împrumuturilor, comuna realizând o economie de 265.000 lei; reduce unele cheltueli cum a fost cele de la imprimate (din 64.000 s'au făcut 14.000); încheia un contract pentru studiu' apei cu inginerul Lindley, și, pentru facerea unui parc, cu arhitectul peisagist Redont; încerca oare-cari lucrări, cum sunt sondajele pentru puturi artesiane; și am fost silit, prin schimbarea bruscă a regimului, a precurma, în plină activitate, toate proiectele de îmbunătățiri, cari erau deja puse pe cale de a se îndeplini.

Acum, făcându-mi-se, din nou, onoarea de a fi pus în capul administrației orașului, în Aprilie 1901, am găsit de cuviință, și domnia-voastră și eu, să reînnoim firul lucrărilor întrerupte și să executăm, cât de conștiincios și cu cât de multă sîrguință, însuși programul alcătuit, acum câți-va ani, din inițiativa importanților cetățeni craioveni.

Să aruncăm, dar, o privire generală asupra acestor lucrări, cari s'au efectuat în scurtul timp de 18 luni cât a durat mandatul nostru.

Planul parcelar și de nivelment al orașului.

Cu raportul No. 1951 din 1 August 1899, oficiul tehnic al comunei a înaintat condițiunile speciale pentru ridicarea planului orașului, spre a se anexa la condițiunile generale întocmite de consiliul tehnic superior la 4 Februarie 1895.

Consiliul tehnic superior le-a aprobat cu mici modificări, care au fost admise de consiliul comunal în ședința de la 11 Octombrie 1899.

S'au ținut mai multe licitațiuni pentru facerea acestei lucrări.

La licitațiunea din 10 Noembrie 1899 s'au prezentat cinci concurenți și suma cea mai mică ce s'a cerut pentru facerea acestei lucrări, a fost de 130.000 lei.

La 5 Ianuarie 1900, s'au prezentat șase concurenți și suma cea mai mică, ce s'a cerut a fost de 124.000 lei.

La 28 Februarie 1900 s'au prezentat patru concurenți și suma cea mai mică ce s'a cerut a fost de 124.000 lei.

S'a decis, apoi, facerea în regie a lucrării, preferindu-se ingineri români.

În acest scop, s'a intervenit către Ministerul lucrărilor publice, întrebându-se dacă n'ar putea însărcina unul din serviciile sale cu facerea lucrării și care ar fi costul.

Ministerul lucrărilor publice cu adresa No. 15345 din 6 Octombrie 1900, a trimis, în copie, un referat al domnului inginer inspector Saligny, directorul lucrărilor portului Constanța, prin care arată că s'ar putea detașa câțiva ingineri din serviciul d-sale, spre a face lucrarea, plătinându-se de comună 130.000 lei, afară de reperi și instalarea lor, care vor cădea tot în sarcina comunei.

La 6 Ianuarie 1901, Consiliul a decis ținerea unei noi licitațiuni pentru 5 Martie 1901.

La această licitațiune s'au prezentat domnul inginer Crăciunescu, cerând suma de 124.000 lei și domnul inginer M. Frangolea în asociație cu domnul Metaxa, cerând suma de 98.000 lei.

Făcerea planului se impunea, mai ales acum, când în programul atât de bogat al marilor lucrări, cari urmau să se facă sub actuala administrațiune, erau înscrise lucrări de acelea, cari nu se puteau executa înainte de a avea un plan al orașului bine alcătuit.

Actuala administrațiune își luase sarcina de a face lucrările prin cari, între altele, să se asaneze solul și aerul și știut este, pe de o parte, că asanarea solului și a aerului se face prin canale, prin distribuirea apei, pavoje și plantații; iar pe de alta că nici canale, nici distribuirea apei nu se pot face, dacă nu se cunosc curbele de nivel printr'un plan bine alcătuit.

Licitațiunea de la 5 Martie a fost aprobată, dar, de Consiliu și ridicarea planului parcelar și de nivelment al orașului s'a încredințat domnului inginer Frangolea, în asociație cu domnul Metaxa, pe prețul de 98.000 lei, în condițiunile prevădute de contract.

Lucrarea trebuie să fie complet terminată la 1 Maiu 1903.

E de amintit că, până acum, am întâmpinat oare cari dificultăți, din partea domnilor antreprenori, cari consideră că sunt prea exigente comisiunile înstitute de comună, pentru controlarea lucrărilor.

616.13

Apa și Băile populare.

Ca alimentație cu apă Craiova nu dispune decât de câte-va puțuri, unele publice, altele private și de câte-va isvoare, cari sunt captate în fântâni, de unde populațiunea poate lua apa, de care are trebuință.

Aceste fântâni nu dau decât mici cantități de apă. Ele se află, cea mai mare parte, în oraș și câte-va afară din oraș. Fântânile situate în oraș dau mai toate,—ca să nu ție toate,—o apă de proastă calitate din punctul de vedere igienic. Ele conțin mari cantități de materii organice, combinațiuni ale azotului, clorului etc.

Din cauza marilor cantități de calciu și magnezie, pe cari le conțin în soluțiune, ele sunt de o mare duritate, care variază între 30°—60° grade hydrotimetrice (duritate germană),—știut fiind, că gradul hydrotimetric al unei ape potabile nu trebuie să întrecă nici odată 18°—20° duritate germană.

Pentru a-și procura o alimentație — de altminteri, cu totul defectoasă,—sume foarte însemnate se plătesc, în fie-care an, de locuitorii orașului Craiova, nu numai de câte-va familii în mod excepțional, dar chiar de către masa populațiunei.

Așa, dacă n'am menționa decât despre cele 3249 persoane trecute în tabloul ce s'a putut ține în trecut, plata, ce ele o fac, e de 151 lei pe ți sași 55,000 lei pe an.

Fântânile care dau o apă care-cum satisfăcătoare sunt Obodeanu și Pot-banița.

«Orașul Craiova—ține domnul Dr. Măldărescu, membru al Consiliului Sanitar superior, într'un raport al său către d-l Ministru de Interne—nu are apă nici pentru consumația locuitorilor, nici pentru celelalte trebuințe ale igieniei

publice. Locuitorii iau apă de beat și pentru trebuințele casnice din diferite fântâni sau cisme, care, în genere, au un debit foarte mic; mare parte din ele s'au sleit prin împiedicarea izvoarelor de construcțiunile ce s'au executat în toți timpul.

«Izvoarele acestor fântâni nu se scie de unde vin, nici care este parcursul și modul captării.

«Mai toate aceste izvoare sunt derivatele apelor imediat superficiale ale solului; debitele lor cresc prin ploți și se micșorează prin secete.

«La mai toate fântânile din oraș, izvoarele lor trec pe sub case, grajduri, private.

«Una din fântânile principale din centrul orașului a încetat deodată, prin dărâmarea unui grajd și a unei private, situate ceva mai sus, pe panta de unde lua sorginte acea fântână.

«Toate fântânile din oraș, a căror sorginte nu este cunoscută într'un mod exact, pot fi considerate neapărat ca suspecte și apa lor poate fi, cel mult, întrebuințată pentru alte necesități, afară de consumație ca beaură.

«Apa este unul din elementele indispensabile existenței și sănătății și prin întrebuințarea unei ape, alterate în compoziția ei, se transmit omului și animalelor un însemnat număr de boale.

«Pot afirma, în modul cel mai categoric, că toate apele din fântânile interioare ale orașului sunt alterate în compoziția lor și neadmisibile pentru beat.»

«Lipsa de apă suficientă și potabilă este o nenorocire pentru orașul nostru, dice domnul Dr. Antonini.

«Nu numai igiena individuală este grav influențată, prin faptul că o sacă cu apă costă 50—60 bani și un urcior cu apă 10 bani, dar și igiena publică este isbită de lipsa de apă; stradele publice, piețele, hala, măcelăriile etc., se resimt foarte mult, mai cu seamă în timpul de vară, când atmosfera Craiovei este o atmosferă de praf și infecție.

«Nu mai vorbesc de populațiunea săracă, care suferă foarte mult; atât ea cât și locuințele ei zac într'o mare murdărie.

«Aducerea de apă bună și abondentă este o chestiune de viață pentru Craiova, deși toate încercările făcute, până astăzi, n'au dat rezultate satisfăcătoare.»

La 1889 domnul Boldescu făcuse o mare greșală, căci nu știuse să facă

deosebire între un hidrolog și un hidraulic, și se adresase domnului inginer hidraulic Moulan din Belgia, care domn Moulan n'a făcut sondagiile pe cari era obligat să le facă, ci numai o lucrare superficială și incompletă, controlată de domnul Bechman în mod tot atât de superficial.

În adevăr:

«Chestia alimentării cu apă a orașului Craiova—dice domnul Olănescu, pe atunci Ministru al lucrărilor publice, în răspunsul dat domnului Ministru de interne la adresa No. 20686/93—a fost studiată de noi înși-ne de aproape și ne-am format convingerea că piesele prezentate de domnul Moulan, nu sunt nici de cum rezultatul unui studiu serios în o lucrare așa de importantă, care să formeze bazele unui ante-proiect în toată regula și n'ar face decât să angajeze comuna în niște cheltuieli a căror sumă nu se poate prevedea.

«Ne unim, dar, în total cu opiniunea exprimată de consiliul tehnic superior, prin jurnalul său No. 476 din 14 Iulie corect, după carea vem onoare a vă alătura copie, ca comuna Craiova să lichideze pe domnul Moulan de suma ce domnia-sa pretinde că a cheltuit și să încredințeze lucrarea unei persoane mai competente.

«Față cu gravitatea acestei afaceri și având în vedere sacrificiile bănești, pe care Craiova și le impune, credem, Domnule Ministru, că o lucrare așa de importantă nu se poate trata cu atâta ușurință, fără ca comuna să se expună la cheltuieli zadarnice și fără a ajunge la un rezultat satisfăcător, ca probă comuna București, unde după toate sacrificiile făcute, chestia apei e încă departe de a fi rezolvată.»

«Consiliul constată că nici de data aceasta nu s'a dat elementele necesare pentru justificarea soluțiunei propuse și nu s'a împlinit obligațiunile contractului, autorul proiectului mai gândindu-se a trimite memorii, prin cari se repetă aceleași considerațiuni, mai înainte expuse și avute în vedere de Consiliu la precedentele examinări, în loc de a trimite ante-proiecte de alimentare, înlocuite în mod convenabil și admisibil.

«Față cu aceste împrejurări, Consiliul vădând că persoana cu care a contractat Comuna Craiova nu parvine a-și completa lucrarea ce a fost obligat a face și că o nouă încercare în acest sens este probabil că nu va aduce la mai bune rezultate; judecând după aceea ce s'a obținut în timp de

trei ani, de când chestiunea îi este dată în studiu; considerând că dacă Comuna ar voi să puie în aplicare lucrările de alimentare pe bazele ante-proiectului prezentat, ea ar putea fi expusă la cheltuieli considerabile, fără a fi sigură de a ajunge la rezultatul dorit; Consiliul recomandă, pentru ca chestiunea să poată lua un sfârșit conform intereselor orașului, de a se lichida domnul Moulan, desființându-se angajamentul intervenit între domnia-sa și Comuna Craiova, chiar cu pierderea pentru Comună a sumelor deja plătite și de a se urmări mai departe rezolvarea chestiunii alimentării orașului cu apă prin o altă persoană, care să o studieze ast-fel cum e cuviincios a se face pentru o chestiune atât de importantă».

Când am venit în capul actualei administrațiuni, ne-am găsit în fața unui caet de sarcini încheiat pe numele I. Mainfroy și A. Pellerin.

Prin acest caet de sarcini, făcut de vechea administrațiune, se chema concesionarii să facă studii și apoi să ne dea apă, cu facultatea, pentru concesionari, de a întrebuița apele de la Cârcea.

O foarte importantă chestiune, dar, care trebuia rezolvată de actualul Consiliu și care trebuia elucidată, înainte de toate, era dacă în starea de nepregătire în privința studiilor și numai în fața caetului de sarcini din Ianuarie 1901 de sub fosta administrațiune, trebuia să se dea în grabă, fără studii suficiente și fără licitație, concesionarea alimentării orașului Craiova cu apă potabilă, sau să se facă studii serioase și complete, să se întocmească un proiect de către oameni competenți și apoi să se scoată în licitație alimentarea orașului cu apă.

Știut este că în ori-ce întreprindere, ceea ce este mai greu, dar tot deodată ceea ce este mai important și mai util, este studiul, proiectul bine alcătuit din capul locului.

Ceea ce a făcut să coste mult căutarea apei pe alte orașe,—cum e București,—este tocmai fiind-că de la început s'a neglijat a se face studii serioase, complete, științifice conduse de oameni competenți, de hydrologi, și au mers pe dibuite, în mod cahotic, cu veleități intermitente de cercetări mai serioase, iar nu cu rost și în mod armonic, sub direcțiunea unui adevărat hydrolog.

Studii trebuiau făcute, dar, și e ușor de vădit că noi trebuia să facem acele studii.

Noi trebuia să știm ce cerem, să știm ce facem, să nu fim expuși să ne arate concesionarii ce vor și ceea ce este numai în interesul lor.

Actualul Consiliu a vădit acest lucru: *căutul de sarcini nu era admisibil din acest punct de vedere.*

El nu era admisibil și din punctul de vedere al prețurilor și celor alte condițiuni, mai ales că populațiunea săracă trebuia să plătească foarte mult și apa fontanelor publice trebuia plătită tot de populațiune și foarte scump chiar: un leu de metru cub.

Căutul de sarcini a fost respins, cu drept cuvânt, de Consiliu, admițându-se ca un hidrolog să facă studiile necesare.

Înainte, însă, de a se pronunța Consiliul, s'a făcut apel la toate grupările de ori-ce culoare politică; s'au întrunit cetățenii cei mai importanți și, într-o mare consfătuire publică, s'a hotărât a se face din nou studii.

La 1899, căutasem ca să determin pe vre-unul din cei mai mari hidrologi ai timpului să primească a face aceste studii.

Numărul marilor hidrologi, însă, este foarte restrâns și, de aci, o mare greutate în a determina pe vre-unul dintre domniile lor la facerea acestor studii, în condițiuni care să ne convie.

Insistasem mult și insistențele mele avuseseră satisfăcătorul rezultat ca unul din cei mai mari hidrologi ai timpului, domnul Lindley, să primească să facă studiile de care aveam nevoie.

Contractul cu domnia-sa a fost lăsat în părăsire sub vechea administrațiune.

Noi am putut face pe domnul Lindley ca să se intereseze din nou de această importantă lucrare, atât de necesară orașului nostru.

Contractul cu domnul Lindley are în vedere procurarea unei cantități de apă de 8000—10,000 m. c. în 24 ore.

Domniei-sale i s'a încredințat direcțiunea studiilor, întocmirea unui proiect general pe baza punctelor anume prevădute în contract, întocmirea unui devis cu raport descriptiv, punerea la dispoziția comunei a rezultatului tuturor studiilor făcute, atât în ceea ce privește instalațiile a căror executare trebuia să se facă în scurt timp, cât și în ceea ce privește lucrările, care vor trebui să fie executate, în viitor, pentru alimentare cu apă, în cazul când cantitatea zilnică a apei va fi îndoită. Tot domniei-sale i se încredințează prin acest con-

tract direcția și controlul lucrărilor, pentru realizarea proiectului în prima sa întindere, în condițiunile și pentru sumele prevădute în contract, care sunt altele, în cazul când instalatiunea și exploatarea este făcută de comună și altele când acestea sunt date în sarcina unui concesionar.

Studii s-au făcut și ele au fost încununare de un deplin succes.

Comisiunea compusă din domnii profesori M. Drăghiceanu și Sava Ștefănescu, domnii ingineri Alimănișteanu și Ilie Radu, s'a întrunit în zilele de 3, 4, 9 și 10 Iulie a. c., când a vizitat lucrările la fața locului în valea Georocului, examinând și toate lucrările din birou. Avisul verbal și înscris este cât se poate de favorabil. Domnul Mateiu Drăghiceanu s'a și oferit a ține o conferință, în Craiova, asupra cestiunii alimentării orașului cu izvoarele din Georoc.

Apa a fost găsită în izvoarele de sub sol ale apelor Georocului. Ea 'și are origina într'un strat de pietriș de 4—8 m. grosime, așezat pe un strat de argilă impermeabilă, a cărei suprafață se poate considera, în valea Georocului, la cota de +102 și acoperit de un strat de argilă de 3—7 m. grosime.

Izvoarele sunt în stare a procura zilnic 20.000—21.000 metrii cubi.

Variația, în timp de un an, a fost numai de 10%, în plus sau în minus. Temperatura apei 13° C (adecă foarte rece).

Duritatea: 11—12 grade în partea de sud a văii și 14—23 grade în partea de nord.

Apa se va capta de o cam dată din partea de sud a văii.

Pentru captatiune s'a prevădut lungimea de 3 km. în sus de camera principală colectoare.

Captatiunea este proiectată prin drenaje și puțuri.

De la camera colectoare până la stațiunea de refulare Balta-Verde apa se conduce prin pantă naturală. Pentru aceasta, există două traseuri alternative, având lungimea, unul de 27.840 m., altul de 26.170 m.

Conducta principală s'a prevădut pentru un debit de 100 litri pe secundă sau 9000 m. c. pe zi, (având putința ca, pe viitor, să se dubleze).

Apa ajunge la Balta-Verde la un nivel de + 85 când debitul de aducțiune va atinge maximum. Aci ea va fi ridicată și împinsă în rezervoarele de unde se va distribui în oraș.

Sunt două rezervoare:

Reservorul zonei inferioare, la cota de $+ 135$; rezervorul zonei superioare la cota de $+ 160$. (Acest din urmă urmează să se facă mai târziu).

Apa de condensatoare s'ar putea lua din pîrful Preajba, care dă 25—30 litrii pe secundă.

La prima construcție: conducte pe strădi pe o lungime de 40.000 m.; în cinci ani, se va face altele, de 17.000 m.

Pe baza studiilor făcute, domnul Lindley a făcut caetul de sarcini.

Caetul de sarcini, prezentat de domnul Lindley și aprobat de Consiliu este o lucrare în adevăr completă. Nimic n'a fost uitat, totul a fost prevădut în cele mai mici amănunțimi.

Pentru a se putea face o comparație directă între toate propunerile concesionarilor, s'au fixat, în acest caet, toate condițiunile în care se dă concesiunea. Ofertele concesionarilor se consideră mai mult sau mai puțin avantajoase, după cum va fi mai mare, sau mai mic rabatul oferit de concesionari la toate prețurile stabilite prin caet.

Durata concesiunii este de 50 ani.

Concesionarul are îndatorire de a executa în mod rațional instalațiunea, a o întreține și exploata în tot timpul concesiunii. El va da în ori-ce timp al zilei sau al nopții apă bună potabilă și pentru alte uzuri, în cantitate abundentă și sub presiune suficientă.

Dreptul de folosință al fântânilor existente se rezervă tot pentru usul populațiunii.

Prima serie de lucrări a instalației trebuie să fie terminată în 2 ani din ziua sancționării regale a actului de concesiune.

Executarea instalației se face conform proiectului general al domnului inginer W. H. Lindley din Frankfurt pe Main.

Concesionarul e obligat să plătească Comunei jumătate din suma cheltuită de dînsa pentru lucrările preparatorii și facerea proiectului general, adică suma fixă de 50.000 lei.

Ca sursă de alimentare, apa izvoarelor subterane din valea Georocului pentru o cantitate până la 9000 m. c. în 24 ore, adică de 63.000 m. c. pe săptămână, în timpul consumațiunii celei mai mari, vara.

Captarea se va face din vinele de apă calitativ cele mai bune și mai sigure, apa de calitate inferioară fiind exclusă.

Instalația trebuie să fie acoperită cu pământ de cel puțin 2 metri grosime.

Conducta de aducțiune, adică conducta de la stațiunea de captare din valea Georocului până la stațiunea pe refulare de la Balta-Verde, se va așeza de-alungul drumurilor comunale, naționale și județene, pe traseul Georoc, Bratovoiești, Săcul, Malu-Mare, sau pe traseul Georoc, Adunații de Geormane, Malu-Mare, sau pe ori-ce alt traseu aprobat de comună. Conducta trebuie să fie acoperită de un strat de pământ de 2 metri, cu excepție pentru unele localități adânci unde stratul acoperitor ar putea să se reducă la 1 m. 20.

Instalația este proiectată pentru un debit de 9.000 m. c., în 24 ore, la o funcționare continuă de 75 % din puterea totală a mașinilor.

Apele aduse de la Georoc, prin conducta de aducțiune, până la stația de refulare Balta-Verde, trebuie să fie ridicate de mașini, pentru ca să alimenteze rezervoarele de alimentare, care se află la cota de + 135, rezervorul zonei inferioare și la cota de + 160, rezervorul zonei superioare (acest din urmă rezervor făcându-se când necesitatea va cere).

Conducta principală de refulare (composă sau dintr-o țevă de 400 m. m. diametru sau din 2 de câte 300 m. m. diametru) — adică conducta care duce apa de la stația de refulare Balta-Verde până la rezervoare — se va așeza de-alungul căii ferate până la bariera Bucureștilor, iar de acolo de-alungul șoselei Bucureștilor.

Ca conductă de rezervă, și pentru siguranța alimentării, se va așeza, de la început, o conductă de 300 m. m. diametru de la pompe până la rețeaua conductelor din oraș, pe strada Bechetului.

De oare-ce cele mai înalte părți din zona superioară, unde există astăzi construcțiuni, se găsesc la cota de + 115 până la + 117 și pot fi alimentate de rezervorul zonei inferioare, care e la cota de + 135, cu o presiune de 12—14 m., nu s'a prevădut de cât execuția rezervorului zonei inferioare.

Din rezervorul zonei inferioare se va executa, de o cam dată, numai o secțiune de 5000 m. c., nu și cea de-a doua.

Rezervorul zonei superioare se va executa atunci când presiunea din rezervorul inferior nu va mai satisface necesitățile zonei a II-a.

În 2 ani, de la sancționarea concesiunii, trebuie să fie executată rețeaua primei serii a conductelor de distribuie, anume prevădute în plan.

În 5 ani următorii, se va face și rețeaua seriei a doua a conductelor de distribuie, de asemenea prevădută în plan.

Gurile de incendiu și de stropit vor fi la interval de 90—120 m.

În timpul consumului maximal, doi hidranți apropiați, așezați pe aceeași conductă de distribuie, trebuie să dea 15 litri pe secundă pentru stingerea incendiilor, fără ca presiunea în conducta de distribuie, la ramificațiunea hidranților, să scadă mai jos de 20 m. d'asupra nivelului strădei. — În vechiul caet de sarcini se procedea numai facerea unui număr fix de 150 guri de stropit și incendiu.

Concesionarul este obligat să repare stradele și drumurile, pe cari le-a stricat pentru ere-o lucrare, fie chiar de reparație, și să le întreție pe a sa cheltuială 2 ani. — În vechiul caet de sarcini nu se prevedea întreținerea pentru acest termen.

Ori-ce stricăciune, constatată după refacerea strădei, trebae să fie imediat reparată în 24 ore de la înștiințarea pe care oficiul tehnic al comunei o va face concesionarului, în registrul de reclamațiuni, ce va trebui să se fie la Direcțiunea de exploatare.

Dacă lucrările ating proprietăți particulare, concesionarul urmează să cadă la învoială cu proprietarul respectiv în privința desdaunărilor eventuale, corespunzătoare pagubelor provenite din acele lucrări.

La prima serie de instalări captarea și conducta de aducțiune au să debiteze cel puțin 9000 m. c. în 24 ore; stațiunea de regulare și conducta de presiune către rezervor cel puțin 4500 m. c. în 24 ore; conducta principală de alimentare spre oraș cel puțin 315 m. c. pe oră; iar rezervorul de distribuie va avea cel puțin o capacitate de 5000 m. c. — În vechiul caet de sarcini se prevedea că capacitatea rezervorului va fi de 1000 m. c., dacă rezervorul va fi în pământ și de 400 m. c. dacă va fi d'asupra pământului, cu obligație de a fi mărit, în cazul când serviciul o va cere.

Presiunea să se menție în tot-d'a-una la 25 m. d'asupra nivelului strădei; iar când această presiune nu va putea fi menținută cu rezervorul zonei inferioare în locuințele așezate pe cea mai mare înălțime, atunci se va face

imediat rezervorul zonei superioare, concesionarul nefiind obligat a produce în părțile cele mai înalte presiune mai mare de cota $+ 150$.

Caetul de sarcini prevede mărimea debitului cu 25 % și alte (§ 26), când în interval de un an, în două perioade de câte 7 zile consecutive, consumul apei ar ajunge la 90 % din debitul maximal al instalației respective.

El mai obligă pe concesionar să întindă rețeaua conductelor în străzile unde comuna sau particularii îi asigură, în timp de 5 ani, un venit de 8 % din costul instalației făcută pe distanța prelungită, prevedându-se timp scurt pentru executarea lucrărilor și amenzi, în caz de neexecutare.

În condiții egale de cunoștințe, capacitate și conștiințiozitate se preferă personal român.

Raporturile de conducte vor trebui să fie reparate grabnic.

S'a prevedea amenzi mari, de 3000 lei pentru prima oară și de 5000 lei pentru fie-care întrerupere totală de alimentare, adică când presiunea scade în interval de 8 ore mai jos de $+ 105$ în zona superioară și $+ 82$ în zona inferioară.—Prin vechiul caet de sarcini se permite întreruperi, odată pe lună, sau 8 într'un an; amenda este numai de 1000 lei pentru întreruperile peste cele permise, fiind obligat concesionarul a restabili îndată debitul total.

S'a dat Comunei dreptul de a lua în posesiune întreaga instalație a alimentării și a o menține în funcțiune dacă concesionarul întrerupe exploatarea.

Dacă concesionarul nu repară străzile, Comuna face lucrările în costul său după o simplă înscuțare, supunându-l la o amendă de 25 % din cost.

Controlul continuu al Comunei a devenit mai eficient și prin faptul că s'a impus concesionarului obligațiunea de a înainta Comunei în fie-care lună un extract din raportul de exploatare, dând cu această ocaziune deslușiri asupra punctelor importante.

Instalația în interior se poate face atât de concesionar cât și de oricare firmă recunoscută capabilă și trecută într'un registru ținut de Comună, trecere care nu se face decât după darea unei declarațiuni de a se conforma tuturor regulamentelor și după depunerea unei garanții la casa comunală.

Planurile pentru instalațiile particulare trebuie să fie semnate de particular, de instalator și aprobate de Comună, după ce se va asculta concesionarul.

Fântânile publice, cu ventile vor fi executate de concesionar sau de alt an-

trepreneur, conductele de racord și racordurile cu rețeaua de distribuire, inclusiv montarea contorului de apă, însă, se vor face de concesionar în socoteala Comunei.

Comuna face regulament pentru instalațiunile particulare. Ministerul de interno tranșează neînțelegerea dintre Comună și concesionar.

Concesionarul este obligat de a alimenta cu apă ori-ce locuință situată pe strada unde se află conductul de distribuire, dacă proprietarul se abonează cel puțin pentru un an și dacă plătește înainte costul conductei de record pe domeniul public și costul așezării contorului de apă.

Caetul de sarcini mai prevede:

Facultatea pentru concesionar de a executa el însuși lucrarea, sau a ceda executarea ei altuia, după ce va avea consimțământul Comunei.

Crearea unui capital de rezervă și reînnoire,—care nu va putea fi mai mare de 10% al capitalului de instalațiune,—imediat ce venitul net va atinge la 4%, prin întrebuințarea sur-plusului până la 1%—în acest scop.

Dreptul Comunei de a profita de o creștere mai mare a veniturilor. Așa dacă venitul trece peste 6%, după scăderea sumei anuale pentru fondul de rezervă și după acoperirea diferenței până la împlinirea venitului de 6%, din anul precedent, Comuna va lua parte la sur-plus în așa mod, că de la fie-care sumă ce va trece peste dividendele de 6%, i se va da jumătate, astfel: la un venit de 8%, concesionarul va obține 7% și Comuna 1%; la 10%, concesionarul va obține 8% și Comuna 2%.

Comuna are dreptul de a face ca, conform § 65 al caetului de sarcini, să se reducă toate tarifele de 10% prin fixarea unui rabat general.

Dreptul de rescumpărare al Comunei la finele a 20, 25, 30, 35, 40, 45 și 50 ani se face în condițiunile § 67 din caetul de sarcini.

În determinarea prețului rescumpărării pe baza a trei factori: 1) tararea instalației, 2) capitalizarea venitului net și 3) valoarea instalației după registrele comptabilității, având trei garanții morale pentru ca exploatarea să nu devie unilaterală; nu se îndepărtează concurenții serioși; iar instalația se întinde și în ultimii ani după necesitățile crescându-le ale orașului, întrebuințându-se, de la început până la sfârșit, cel mai bun și durabil material, în efectuarea ei.

Caetul de sarcini lasă facultatea Comunei sau de a face rescumpărarea,

sau de a acorda unui alt concesionar dreptul de a alimenta oraşul, creând ast-fel o concurenţă pentru a împiedica monopolul celui d'antău concesionar, sau, în fine, ca Comuna însă-şi să înfiinţeze o instalaţiune.

Admiţându-se rescumpărarea, în condiţiunile caetului de sarcini, consiliul n'a şters cu bursele—cum s'a exprimat domnul Lindley,—experienţa pe care domnia-sa a făcut-o cu acele oraşe triste, cari se găseau în aceleaşi poziţiuni faţă cu concesionarii, ci, din contră, a voit să facă us de această preţioasă experienţă.

Fiind dat că concesionarul în nici un chip nu face un cadou oraşului, că populaţiunea plăteşte întotdeauna instalaţiunea, dobîndile şi amortizarea cheltuielilor instalaţiei, în cursul duratei concesiunei şi că această plată îşi are expresiunea ei în preţul ridicat al apei,—se ajunge, prin rescumpărare, ca, pe lângă cele alte avantagii în ceea ce priveşte modul de construcţie şi de întreţinere a instalaţiei, să avem importantul rezultat că generaţia actuală, care e sferacă, nu mai plăteşte totul, căci parte din plată o ca face generaţia viitoare, care va fi în stare să cheltuiască mai mult, fiind în condiţiuni cu totul excepţionale, prin faptul înmulţirii, înăsătoririi şi îmbogăţirii ei, tocmai din cauza acestor instalaţiuni igienice.

Caetul de sarcini dă, de asemenea, Comunei facultatea de a renunţa la rescumpărare la finele concesiunei, comunicînd aceasta concesionarului cu trei ani înainte de expirarea concesiunei şi în trei luni după primirea comunicării concesionarul este dator a declara dacă continuă a exploata instalaţia sa în condiţiunile § 70, sau dacă voeste a se desface de tot.

În cazul din urmă, concesionarul e dator a îndepărta conductele şi instalaţiunile sale din terenurile şi proprietăţile comunale şi publice, în curs de un an după expirarea concesiunei, cam şi de a restabili şi repara toate suprafeţele deteriorate (a se vedea cele l'alte condiţiuni ale § 69).

Caetul de sarcini mai prevede:

Tarif, în ceea ce priveşte casele de locuit, după numărul camerilor; iar, dacă este vorba de curţi, grădini de flori şi grădini de legume, după numărul arilor.

Plată pe jumătate pentru birouri şi magazine, primind în schimb numai jumătate din cantitatea de apă prevedută în tabela pentru camere.

Plată pe jumătate, de asemenea, pentru curțile și grădinile de flori particulare udate nu cu mașul, ci cu vase transportabile.

Scutiri de ori ce plată dacă, într'un trimestru, un apartament particular ar fi neocupat, închis și nu s'ar fi consumat nimic.

Prețuri de 30, 25 sau 20 bani m. c. pentru apa furnisată fabricilor, berăriilor, spălătorilor, după cum cantitatea de apă consumată este mai mică de 1000 m. c., de 5000 m. c., sau trece peste această cantitate.

Prețuri de 25 sau de 20 bani metrul cub pentru apa furnisată Comunei, obligată fiind Comuna a întrebuința cel puțin 45.625 m. c. pe trimestru, plătiind 11,406 lei 25 bani.

Stipulație expresă că fântânile cu ventile au ca scop de a face posibilă populației sărace de a-și aproviziona apa cu ajutorul unor mici vase portative, particulară neplătind nimic pentru apa luată, în acest mod, de la fântâni.

Gratuită procurare a apei pentru incendii.

Fără nici o plată întrebuințarea apelor prisositoare pentru amenajamente decorative, pentru udarea parcului Bibescu și pentru băile populare de natațiune, cu prețuri joase.

Tariful după numărul camerilor este alcătuit așa ca să vie în ajutorul populațiunii sărace și nici cei bogați nu vor fi asupriți, căci pe măsură ce se va mări consumul de apă, prețurile se vor micșora.

În ceea ce privește prețurile, rezultatul unei licitațiuni le poate face chiar mai mici de cât le prevede caetul de sarcini. Chiar dacă, însă, ar fi aceleași din acest caet, totuși, ele sunt mult mai avantajoase de cât cele din vechiul caet de sarcini.

După vechiul caet de sarcini particularul ar fi plătit un leu metrul cub de apă de la fântâni; 'acum el nu plătește nimic; deci, un enorm avantaj pentru totă populațiunea, mai ales, însă, pentru populațiunea săracă.

În vechiul caet de sarcini prețul se fixează după metrul cub; în cel nou, tariful obișnuit e după numărul camerilor.

Plata, după vechiul caet de sarcini, este de:

55	bani	metrul	cub	dacă	se	consumă	de	la	150—500	litri	pe	zi.
50	>	>	>	>	>	>	>	>	500—1000	>	>	>
40	>	>	>	>	>	>	>	>	1000—1500	>	>	>
30	>	>	>	>	>	>	>	>	1500	în	sus.	

Aceasta înseamnă că un proprietar abonat, ori-cât de puțin ar consuma și prin urmare, ori-cât de sărac ar fi, nu poate să plătească mai puțin de cât 30 lei pe an, căci consumul cel mai mic e de 150 litri pe zi, sau 54.750 litri adică 54 ^{m. c.}₁₈₀, pe an, care, înmulțit cu 55 bani, dă taxa de 30, ₁₁ bani pe an.

Nu tot ast-fel este și după tariful actualului caet de sarcini.

După acest tarif, cel cu o cameră plătește 2 lei pe trimestru sau 8 lei pe an și primește 56.000 litri, ceea ce revine 14 bani metrul cub; cel cu 2 camere plătește 4 lei pe trimestru, adică 15 lei pe an, și primește 72.000 litri, pe an, ceea ce revine 22 bani m. c.

Populațiunea săracă este foarte acantajată cu un curînt.

Experiența dovedește că consumația, în locuințele mai mici, se menține între 150—500 litri pe zi și consumația celor mai avuți cade în genere în categoria a 2-a, adică până la 1000 litri pe zi; deci, cea mai mare parte din populațiune ar fi urmat să plătească, după vechiul caet de sarcini, 55 sau 50 bani metrul cub, căci foarte puțin din locuitori ar fi consumat atîta apă în cât să intre în categoria 3-a, sau a 4-a, de un consum de la 1000 litri pe zi în sus și, prin urmare, să plătească 40 sau 30 bani m. c.

După actualul caet de sarcini, chiar proprietarul cu 3 camere ar plăti 27 bani m. c.; cel cu 4, ar plăti 30 bani m. c.; cel cu 5 camere ar plăti 33 bani metrul cub, sau în termen mediu, 30 bani metrul cub; cel cu 10 camere va plăti, cel mai mult, 40 bani metrul cub și, de aci, iar scade, căci pentru ori-ce cameră, peste 10, se plătesc 2 lei pe trimestru, primind în plus câte 8 m. c. apă pentru fie-care trimestru.

Prețul mijlociu s'a acceptat așa dar ca de 30 bani m. c., pe când, după tariful vechiu, acel preț ar fi de 48 și 49 bani, sau, după aplicarea unui scă-dămint de 10% (la un consum de 4000—5000 m. c.), de 44 bani;

După vechiul proiect, orașul ar fi avut să plătească pentru cei 700 m. c pe zi, câte 27 ¹/₂ bani metrul cub; iar pentru ceea ce ar fi trecut peste acea cantitate ar fi plătit cu 10% mai puțin de cât suma de 30 bani m. c., pe care ar fi plătit-o particularul cu consumația cea mai ridicată, adică 27 bani metrul cub.

Dupe vechiul caet de sarcini:

Consumația pentru instituțiile de bine-facere, spitaturi, aziluri, etc. se plă-

tesce cu un scăzământ de 10% din prețurile pe cari le plătesc particularii, adică 49, 45, 36 și 27 bani metrul cub.

Apa pentru fântânile publice se plătesc după acel caet cu 1 ban pentru 10 litri, adică 1 leu pentru metrul cub.

La atingerea unei consumații generale de 4000—5000 m. c. pe zi, se acordase ca și asupra celor l'alte prețuri un scăzământ de 10%.

Noul caet de sarcini prevede din contră pentru toate necesitățile comunei, clădiri publice, școli, spitale, frigorifere, fântâni publice etc. câte 25 bani metrul cub sau în cazul când Comuna, un stabiliment, un serviciu municipal, ar depăși 5000 m. c. pe trimestru, prisosul să se plătească cu 20 bani metrul cub.

Acest preț redus, de 25 bani metrul cub, nu se obține, după vechea propunere, decât când consumațiunea atinge 4000—5000 m. cub, pe zi; iar, pentru stabilimentele de bine-făcere, spitaturi și altele cu o consumație de 1500 litri pe zi și mai cu seamă pentru fântânile publice, pentru care se plătește prețul exorbitant de 1 leu metrul cub, acest preț redus nu se va obține nici odată, de oare-ce rabatal cel mai mare prevădut la o consumație zilnică de 8600 m. c. este de 30%.

Partea cea mai mare a venitului însă, datorindu-se locuințelor mici și de mijloc, (adică acelei părți a populațiunei care consumă cea mai mare cantitate de apă, pentru că e cea mai numeroasă), prețurile tarifului noi de 30 bani m. c. în mijlociu față de acele ale vechiului tarif de 48 $\frac{1}{2}$, sau 44 (când consumația e de 4000—5000 m. c.) sunt cu mult mai eftine și atât de eftine chiar, că ar trebui să se mărescă prețurile noi cu 60—45% pentru ca ele să ajungă aproximativ egale cu cele vechi.

Și pe lângă aceasta: întrebuințarea gratuită a apelor prisositoare pentru amenajamente decorative, udarea parcului Babescu și băi populare.

Taxa minimală pe camere a noului caet de sarcini mai urmărește încă și un principiu igienic, acela de a înlătura sgârșenia consumatorului în ceea ce privește apa. Ea echivalează, oare-cum, cu premii pentru consumul apei, pentru curățenie și sănătate; pe când propunerea veche de a plăti apa după arătările contorului, constituie un premiu pentru economia cu apă, pentru necurătenie.

Concesiunea încetează și toată instalația cu accesoriile ei trece în posesia-

nea comunei, dacă antreprenorul refuză sau nu este în stare a întreține și exploata instalația, afară de cazurile de forță majoră.

Cautele de sarcini explică ce se înțelege prin casuri de forță majoră.

Cauțiunea după actualul caet de sarcini e de 50.000 în momentul când oferta concesionarului s'a aprobat și se depune la casa comunei. Ea nu se restituie până ce concesionarul va fi terminat instalația în extensiunea primei serii de lucrări punând-o în funcțiune cu debitul prevăzut pentru prima perioadă și va fi justificat că toată instalația a funcționat 3 luni în mod ireproșabil, corespundând în toate privințele prescripțiilor contractului; după caetul de sarcini făcut de vechea administrațiune, cauțiunea era de 25.000, se depunea la casa de depuneri și se înapoia concesionarului pe dată ce recepția provisorie ar fi fost pronunțată.

Termenul de 27 Septembrie 1902 a fost amânat după dorința exprimată de mai multe mari case în scrisorile ce ne înaintase.

Faptul că în timp de vacanță mai toți marii capitaliști și industriași nu se află la reședințele lor, și împrejurarea că într'un interval atât de scurt e greu să se poată studia o afacere de 3—4 milioane, toate acestea fac (dacă lasăm la o parte că pe piețele străine e un curent rău voitor pentru concesiunile la noi) ca să nu se fi primit la termenul de 27 Septembrie 1902 ofertele definitive, pe care să sperăm că concesionarii nu vor întârzia să le înainteze, pentru noul termen de 22/28 Noembrie 1902, și aceasta cu atât mai mult cu cât nu puține sunt casele cari ne-au cerut informațiuni și planuri pentru studierea acestei chestiuni.

Am zis, că apele prisositoare se vor întrebuința și pentru băile populare. Aceste băi vor fi făcute de comună în dreptul parcului Bibescu și în dosul bulevardului de centură. Ele completează principiul igienic de curățenie, urmând de taxa minimală pe camere.

Acolo cu o mică sumă, de 10 bani, spre exemplu, ori-cine va avea putința să găsească o bună baie, atât de necesară sănătății. Pentru populațiunea săracă mai ales, pentru meseriași în special, și pentru toți acei cari muncesc într'o atmosferă îmbăcsită de praf, folosul băilor populare e pe cât de actual, pe atât de netăgăduit. Astăzi, foarte rar această mare masă a populațiunii, are putința să facă băile de care, aproape zilnic, are nevoie.

Lipsiți de mijloace pentru a plăti, chiar la intervale foarte depărtate, îmbăierea la băile societății Comerciale; ne având un rin așa de apropiat încât mai des să se poată scălda, cel puțin în timpurile călduroase, cei mai mulți lasă să treacă câte o vară întreagă, fără să fi dat cu apă decât pe față.

Instalarea de băi populare într'un loc atât de apropiat face ca sănătatea majorității cetățenilor noștri să capete aproape gratuit și cu totul la îndemână un foarte puternic și cel mai natural preserativ în contra altor boale.

Canale-egouri

Un corolar natural al chestiunii apei este chestiunea canalisării.

Trebuie să avem o rețea de egouri, de canale, care să ne permită să ducem departe de orașul nostru impuritățile vieții.

S'a zis de unii higieniști că conductele pentru aducerea apei și conductele pentru scurgerea impurităților sunt într'un oraș ca vinele și arterele în corpul omenesc și, în adevăr, cele două principale condițiuni ce igiena impune ori-cărei aglomerațiuni omenesci consistă: *în a procura apă de bună calitate și abundență și a isgoni repede toate imundiciile sale.*

În ori-ce oraș de care-care importanță, aceste condițiuni sunt îndeplinite printr'o dublă canalisație, așezată sub sol, construcțiunii căreia trebuie să i acordăm cea mai mare grijă.

Se poate zice că atât însemnăză salubritatea unui oraș, cât valorează și sistemul său de canalizare subterană ca construcțiune și întreținere.

Cei mai iluștrii doctori și higieniști consideră facerea de canale ca foarte indispensabilă sănătății publice.

Un important organ de publicitate din Occident vorbind de savantul Rudolf Virchow, care până demăi a fost marele profesor al institutului patologie din Berlin, zice :

« Acțiunea lui Virchow în ceea ce privește igiena publică fu imensă. Lui i se datorește,—de pe când a fost consilier comunal la Berlin,—mărețele lucrări de canalizare, pe care Europa le admiră. Cum i se obiecta punându-i-se faaite dificultăți bugetare, el răspundea: « Ce este mai prețios de cât viața omenescă? »

Astăzi în Craiova noastră, tot solul de zecimi și sutimi de ani, e infectat de imundicii, căci nu cred că o sută de cetățeni au hasnale precum s'ar cuveni. Aceste mil și mil de metri cubi de imundicii se întind peste tot locul, conta-

minează adese ori sursele, cauzează cele mai mari rătămări sănătății publice.

«Chestia canalisării orașului este capitală, a zis, cu drept cuvânt, domnul Medic primar al comunei, într-o ședință a Consiliului sanitar, de aore-ce este una din principalele condițiuni igienice de care orașul are absolută nevoie, căci, numai prin executarea acestor mari lucrări, sănătatea subredă de până acum s'ar schimba în bine.

Existența canalelor, într'un oraș ca Craiova, este indispensabilă, căci ele nu servesc numai la scurgerea apelor meteorice, după cum, încă și astăzi, cred unii; ele au altă menire mai mare: prin canale se depărtează apele menajere și latrinele care infectează solul, din care cauză s'a vădit, cu ocaziunea anali-selor făcute, că toate fântânile sunt infectate cu infiltrațiuni de prin hasnalele latrinelor, care pătrund până la o distanță de 100 metri, căci ori-câtă activi-tate s'ar depune din partea serviciului barometric, este imposibil a da com-plectă satisfacțiune, de oare ce a 60 a parte din escremente rămân în oraș și infectă solul și aerul»

În ceea ce privește sistemul de admis, este evident că sistemul *«tout-à-l'égout»* e cel mai preferabil.

Acest sistem suprimă hasnalele, suprimă golirea lor la domiciliu, transpor-tarea materiilor fecale spre câmp etc.

El le înlocuiește cu evacuățiunea imediată a tuturilor materiilor excremen-tiale, golate din casă cu ajutorul curenților de apă prin mersul lor repede și continuu, fără stagnațiune în masa apelor de egouri până la câmpul de e-pandagiu, de irigație, care le filtrează și le utilizează.

În principiu, acest sistem e cel mai simplu și cel mai rațional. Doctorul Jeanssens din Belgia, țara clasică a statisticei, zice că aplicarea la orașe a sistemului *«tout-à-l'égout»* este un mijloc cert de a micșora țifra mortalității.

Tot de această părere sunt și D-r. Lævin din Dantzig, Varrentropp din Francfurt și Virchow din Berlin.

Statisticile de mortalități și de morbiditate confirmă aceste opinii. La Londra, executarea importantelor lucrări de egouri e urmată de o descreștere marcantă a mortalității, care a diminuat cu trei părți în prea puțin timp.

La Bruxel, mortalitatea de friguri tifoide, care era, înainte de execuția lu-crărilor, de 55 la 100.000, a descreșcut la terminarea lucrărilor la 30, pentru

100.000; în fine, mortalitatea generală, în loc de 27 la mie, a devenit 22 la mie.²⁾

La Berlin, mortalitatea generală este de 29 pentru 1000; numărul deceselor de friguri tifoide nu e de cât de 36 la 100.000.

La Frankfurt, a variat de la 1851, de la 80 la 20 pentru 100.000.

La Hamburg, după starea de asanare a cartierelor, mortalitatea de friguri tifoide variază între 26 și 46 la 100.000.

În 1873, ziarul «Le Temps» publica articole ditirambice pentru sistemul «tout-à-l'égout», care se aplicase cu succes în Londra. Parisienii au imitat pe cei din Londra, dar, construind egouri perfect de bune ca material nu s'au îngrijit a avea nici panta necesară (au păstrat încă egouri din timpul lui Carol al V-lea), nici să fie apă în deajuns ca să dilueze materiile fecale, nici un câmp de epandagiu suficient pentru epurațiune prin sol.

În ceea ce privește câmpul de epandagiu, domnul Rochard, marele higienist căruia Franța i-a ridicat o statuie, zice în lucrarea sa intitulată: «L'Encyclopédie d'hygiène et de médecine publique»: Filtrațiunea prin sol, desemnată încă sub numele de epandagiu, este din toate sistemele, cel mai rațional, cel mai simplu, cel mai economic și cel mai sigur. Este un fapt, pe care toate experiențele l-au confirmat, și care astăzi e remarcant de toată lumea. În acest sistem se recurge la acțiunea solului permeabil, natural sau adus în stare de permeabilitate în mod artificial combinată cu negațiunea, pentru a obține un îndoit rezultat: 1) Purificațiunea absolută a apelor, care lesne, la esirea lor din egouri, sunt întrebuințate spre a iriga în mod convenabil mari suprafețe și a esi, apoi, din acest filtru natural cu desăvârșire curățite de toate impuritățile lor și mai proprii; la consumațiune de cât cea mai mare parte din apele de ruri ordinare; 2) Utilizațiunea tuturilor materiilor reținute ca să contribuie la fertilitate solului, a cărui valoare se întrecește și se încincoște chiar adese ori. Operațiunea se petrece astfel: apele încărcate de diferite materii răspândite pe un teren permeabil, se filtrează cu desăvârșire prin trecerea lor prin păturiile superficiale; ma-

²⁾ Savantul Doctor Rochard într'un foarte interesant tablou arată că s'a „economizat” 36.897 vieți în Bruxelles în timpul de 23 ani, care au urmat după facerea egourilor acolo.

După calculele acestui savant Doctor, asupra valorii economice a vieții populațiunilor orașelor, profitul social obținut astfel, dă o economie de 38 milioane franci, repartizați între ultimii 23 ani.

terile organice se împart în părțile sub-solului și acolo, sub influența oxigenului și a unui infinit număr de microgermeni, se nitrifică. Aceste remarcabile fenomene au fost semnalate, încă de mult, de Muntz și Schlessing. La un congres de igienă de la 1877, Schlessing se exprimă ast-fel asupra mecanismului operațiunii prin sol: «Orice materie organică trebuie să se rezolve, prin combustione, în acid carbonic, acid nitric și principiile minerale.

«Această combustione, precum a dezvoltat-o domnul Chevreul, nu se efectuează de cât în contact cu mediul mineral alcalin, care fixează acidul nitric, producând, nitrate. Prin combinațiunea materiei organice se produce, în prezent, mici cantități de oxigen insuficiente; revoluțiunea mai sus indicată este întârziată printr'un fenomen intermediar numit putrefacțiune sau combustione incompletă, care are de efect să producă gazele încă combustibile, oxidul de carbon, hidrogenul sulfurat, carburul de hidrogen, cari infectă atmosfera precum și legumi, asemenea infecte și a căror combustione și-o termină mai în urmă.

«Dar când aceeași combustione are loc în contact cu un exces de oxigen, materia organică se transformă aproape direct în elemente minerale și inofensive. Fermentul nitric, ființele microscopice, prezentându-se sub aspectul unor corpuscule rotunde, semănând cu corpusculele strălucitoare pe care Pasteur le-a descoperit în ape, sunt agentul principal al combustiei complete și directe.»

Astăzi multe orașe, între care Berlin, Dantzig, Breslau, Braxel și atâtea altele în Anglita, întrebuințează câmpul de epandagiu.

Chestiunea canalisării orașului fiind de o deosebită importanță, Consiliul a căutat să o rezolve și pe aceasta cât se poate mai bine.

Tot domnul W. Lindley a fost însărcinat de Consiliu să facă studiile necesare și, la 15 Iulie 1901, s'a încheiat cu d-sa cuvenitul contract.

Prin acest contract domnul Lindley, în schimbul sumei de 10.000 lei, plătabilă în două rate egale, se obligă a prepara un proiect general, întovăroșit de un devis și de un raport explicativ pentru canalisarea orașului.

Contractul menționează, între altele, punctele pe care proiectul general trebuie să le cuprindă și anume:

a) Un plan general al rețelei egurilor, indicând liniile principale și secundare, nivelurile lor, pantele, dimensiunile, amplasamentul deversărilor pentru apele de ploaie, embușurile etc.

b) Un plan general al basinelui deservit prin sistemul egurilor și în toată întinderea rețelei pe scara de 1:2.000 sau 1:10.000.

c) Profilul în lung al egurilor principale.

d) Un plan general al câmpiilor de epurațiune, sau de alte instalațiuni pentru a epura apele trebuind a le deversa în râu.

e) Un disc al tipurilor egurilor și al recordării cu casele.

f) Un devis general.

g) Un raport explicativ, în care vor fi indicate cifrele principale și bazele principale, pe cari se bazează proiectul.

Până în prezent s'au executat:

1) Studiul unei însemnate părți a basinelui ce va deservi sistemul egurilor.

2) Studiul traseurilor rețelei egurilor din interiorul orașului.

3) Studiul câmpiilor de epurațiune ale ambelor maluri ale Jiului; în acest scop, s'a executat o serie de nivelmente întinse în tot șesul Jiului, ce s'a luat în considerare. Pentru studiul naturii solului s'a și executat un sondagiu aproape de satul Balta-Verde.

4) Studiul malurilor Jiului, al albiei sale, al pantei, executându-se profiluri transversale în josul podului Jitianu.

În studiu a rămas basinelul de deservit în partea de răsărit și nord a orașului precum și studiul unelor variante al traseurilor egurilor orașului.

STRADE.

În ceea ce privește stradele, actuala administrațiune a avut în vedere ca să se facă de *preferință* stradele care interesează pe cei mai mulți, ca acelea care duc la așezăminte publice, la cimitire, la școli, la piețe, etc.

În tot timpul am ținut socoteală că trebuie să pavăm cât de mult, întrebându-ne material cât de eficient ca să putem face mai mult.

Trotuare, mai ales, trebuie să se facă până la cele din urmă suburbii.

Ast-fel, pe de o parte se folosesc comunicația, iar pe de alta se asanază solul.

Am continuat și terminat lucrările începute de fosta administrație și am făcut multe altele, iar unele sunt în curs de executare.

Foarte multe din lucrările executate au fost făcute de serviciul nostru tehnic; altele, s'a dat în antreprisă.

Următoarele tablouri arată îndestul activitatea neobosită ce s'a desfășurat și importanța dată de actuala administrație lucrărilor de felul acesta.

Pavagii și reparațiuni de strade în 1901.

No. vârstă	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	P R E T		Observații
			Lei	B.	
	Bulevardul Convenției				
1	Furnizarea și așezarea macadamului pe porțiunea Comunei		35605	70	
2	Terasamente, bordură și petrie		34089	43	
	Trotuare				
1	Trotuare de bazalt pe diferite strade.	m. p. 7000	9380	—	
2	Idem în strada Unirii	" 1834	2769	34	
3	" " Intrării	" 40	60	—	
4	" " Calomirescu	" 917	1384	67	
5	" " Elea	" 800	1298	60	
6	" " Frații Golosci	" 382	577	30	
7	" " Frâției	" 329	497	80	
8	" " Caprei	" 120	181	30	
	Bordură				
9	Strada Calomirescu	m. l. 926	1396	34	
10	" Intrării	" 75	112	96	
11	" Progresul	" 166	236	47	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRIILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
12	Strada Chiriac	m. l. 245 ₂₀	370	33	
13	" Nicolae Bălcescu	" 147 ₂₄	221	39	
14	" Miroa-Vodă	" 150 ₂₇	210	90	
15	" Caprei și Pasul 47	" 290 ₂₃	395	99	
16	" Piața Klea	" 1221 ₂₃	1644	13	
17	" Intrări	" 2112	3108	—	
18	Trotuar strada Cazarmelor	m. p. 936 ₂₁	1311	42	
19	Intrări la porți făcută cu piatră bolovan	" 82 ₂₃	106	97	
20	Idem borduri de bazalt	m. l. 11 ₂₄	91	12	
21	Trotuar strada Sf. Apostoli	" 221	278	46	
22	Idem pe bulevardul Convențiunei	" 1023 ₂₁	1381	33	
23	Intrări în curți	" 80 ₂₂	116	90	
24	Trotuar strada Libertății	" 216 ₂₁	292	28	
25	Bordură	" 16 ₂₂	8	5	
26	Trotuar strada Aurelian	" 211 ₂₄	285	—	
27	Intrări cu bolovan	" 7 ₂₀	11	40	
28	Bordură	" 151 ₂₀	75	90	
29	Trotuar strada Neptun	" 535	722	—	
30	Bordură strada Calomirescu	" 704 ₂₃	704	65	
31	Idem în strada Unirei	m. l. 63	63	—	
32	Idem Dima-Popovici	" 53 ²³	53	30	
33	Trotuar de bazalt și bordură în strada Abundenței	" 306 ²³	350	49	
34	Trotuar strada I. C. Brătianu	" 238 ²³	222	30	
35	Bordură	" 164	57	40	
36	Așezarea și furnizarea de hordură de granit pe bulevardul Convențiunei		7800	—	
37	Pe diferite străde trotuare		9380	—	
Pavagiu cu bolovan					
1	Strada sf. Spiridon: Terasamente	3109	1243	60	
	Suplimentare	142	170	40	
	Nisip	3109	2176	30	
	Așezarea pavagiului	3109	1243	60	
2	Strada Progresul: Terasamente	800	323	60	
	Nisip	800	566	30	
	Așezarea pavagiului	800	323	60	
3	Strada 10 Mai: Terasamente	1183	473	20	
	Nisip	1183	828	10	
	Așezarea pavagiului	1183	473	20	
4	Strada Nevea	757	1097	65	
5	Rigole de bolovan executate pe str. Domnei Tudor	m. l. 632 ₂₀	916	90	
6	Strada Neptun: Săparea și transportul pământului	437 ₂₀	594	70	
	Intrări și racordări cu bolovan	198	227	70	
	Suplimente	535	133	75	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
	Pavagiu mixt, piatră brută și cubică				
1	Strada I. C. Brătianu		55329	60	
2	" Abondentei				
3	" Mircea-Vodă		14778	72	
4	" Cuza-Vodă				
5	" Traian		16815	75	
6	" Lascăr Catargiu, numai cu piatră cubică		5878	55	
7	Depavarea și repararea cu adămare de piatră cubică a străzii Lipseanu				
	Bazalt				
1	Piata transportului din Bazurești la Craiova cu C. F. a 276,900 dale de bazalt calitatea III.		6069	55	
2	Idem din gară în oraș		510	—	
3	Piata cantității de 276,900 dale calitatea III către societatea de Bazalt și Ceramică de la Căroceni		41535	90	
	Borduri				
1	Executarea de borduri pe strada Calomfirescu	m. l. 704 ₂₂	704	65	
2	Idem pe strada Unirei	" 63	63	—	
3	Idem pe strada Dima-Popovici	" 53 ₅₀	53	30	
	Lucrări executate de serviciul de poduri și șosele al comunei.				
1	Reparatul pavagiului cu piatră cubică în fața Gărei	m. p. 400			
2	Executarea pavagiului cu bolovan și cubică în strada Petru Rareș	" 50			
3	Reparațiunea rigolelor din str. Ungureni lângă Tabaci	" 80			
4	Lărgirea trotuarului la poci din strada Carol I.	" 75			
5	Idem reparatul pavagiului cu piatră cubică	" 85			
6	Destăcarea trotuarului de dale vechi din strada Unirei	" 250			
7	Idem reparatul trotuarului	" 120			
8	Reparatul canalului de la fântânele Chiriac	" 80			
9	Pavatul cu piatră cubică ca o porțiune din strada Lipseanu	" 380			
10	Reparatul trotuarului în str. Carol I.	" 60			

No. curent	INDICAREA LUCRĂȘILOR	Cantități	Observații
11	Executarea terasamentului în strada 10 Mai	m. c. 240	
12	Executarea terasamentelor în strada Mireea-Vodă	" 320	
13	Executarea unei intrări cu basalt în str. Carol	m. p. 15	
14	Pavatul cu piatră cubică str. Mireea-Vodă	" 400	
15	Pavatul cu bolovani a str. 10 Mai	" 1000	
16	Așezatul bordurei în str. L. Catargiu	m. l. 600	
17	Pavarea cu bazalt a străzii Mireea-Vodă	m. p. 800	
18	Executarea trotuarelor în str. Caesar-milor	" 180	
19	Așezatul bordurei în str. B. Catargiu	" 1400	
20	Așezatul bordurei în str. Chiriac	" 280	
21	Racordarea trotuarelor din str. Nicolae Bălcescu	" 110	
22	Reparatul trotuarului la intrarea Bibescu	" 60	
23	Reparatul pavagiului cu piatră cubică în strada Bechetului	" 640	
24	Reparatul pavagiului din strada Vlad-Tepeș	" 150	
25	Reparatul trotuarului din strada Dima-Popovici	" 80	
26	Executarea trotuarului în str. Vlad-Tepeș	" 120	
27	Idem în strada Bechetului	" 80	
28	Idem în strada Abatoru	" 60	
29	Reparații la trotuarul din str. Gh. Chița	" 80	
30	Executarea unui rigol la Verona	m. l. 190	
31	Reparatul rigolului din str. Justiției	" 95	
32	Depavatul rigolului din str. Ungureni	" 165	
33	Executarea trotuarului din str. Filantropia	m. p. 600	
34	Executarea rigolului în str. Chiriac	m. l. 260	
35	Desfacerea rigolului din strada Frați Goleci	" 860	
36	Reparațiunea trotuarului în str. Co-perari	" 240	
37	Executarea pavagiului la fântâna din strada Renascorii	m. p. 60	
38	Reparațiunea cu bolovani în strada Plevnei	" 45	
39	Reparatul pavagiului din str. Kogălniceanu	" 75	
40	Idem în strada Buzesi	" 58	
41	Idem în strada Smârdan	" 140	
42	Executarea trotuarului în str. Solomon	" 115	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	Observații
43	Executarea trotuarului în str. Smârdan.	m. p. 96	
44	Așezatul bordurei în strada Brătianu.	m. l. 1250	
45	Reparatul rigolului în str. Solomon	" 135	
46	Executarea trotuarului în strada I. C. Brătianu	" 840	
47	Reparatul pavagiului sub pod în str. Carol I.	m. p. 260	
48	Reparatul trotuarului în str. Carol I.	" 142	
49	Executarea recipientelor în str. 10 Mai.	m. c. 10	
50	Reparațiunile executate strădei Bechetului	m. p. 320	
51	Idem, idem	" 230	
52	Pavatul fantanelor de la P. Poliției	" 80	
53	Așezatul bordurei în str. Abundenței	m. l. 466	
54	Reparatul strădei Bechetului	m. p. 140	
55	Reparațiunea trotuarului Bechetului	" 80	
56	Idem în strada G. Chița	" 60	
57	Pavarea trotuarului din str. Buzesii	" 40	
58	Reparatul trotuarului în strada Cazarmelor	" 75	
59	Depavarea strădei Independenței	" 880	
60	Reparatul trotuarului în str. Târgului	" 120	
61	Așezatul bordurelor în strada Mircea-Vodă	" 250	
62	Reparatul strădei Buzesii	" 196	
63	Executarea teraselor în str. Convenției	m. c. 240	
64	Executarea terasamentului în strada Independenței	" 500	
65	Reparația trotuarului în str. Sf. Dumitru	m. p. 80	
66	Idem în strada Bechetului	" 90	
67	Executarea pavagiului în strada Abatorului	" 120	
68	Idem în strada 10 Mai	" 820	
69	Facerea rigolului în str. Independenței	m. l. 600	
70	Reparațiunea trotuarului în str. Unirii, și Smârdan	m. p. 45	
71	Executarea rigolelor în str. Cazarmelor	m. l. 680	
72	Depavatul strădei Bada cel Mare	m. p. 500	
73	Reparatul pavagiului str. Sinesca	" 120	
74	Executarea terasamentului în strada Radu-cel-Mare	m. c. 120	
75	Reparatul rigolului în str. Cazarmelor	" 65	
76	Idem a trotuarului în strada Carol I.	m. p. 88	
77	Idem în strada Independenței	" 580	
78	Executarea terasamentului la Sf. Arhangheli	m. c. 600	
79	Executarea terasamentului în strada Jiu	" 320	
80	Reparatul pavagiului în strada Radu-cel-Mare	m. p. 80	

No. cronol.	INDICAREA LUCRĂRIILOR	Cantități	Observații
81	Pavatul străzii Radu-cel-Mare . . .	m. p. 500	
82	Idem a străzii Jianu . . .	" 380	
83	Executarea rigolului la casele Dobrescu . . .	m. l. 75	
84	Idem a trotuarului în strada Jianu . . .	m. p. 135	
85	Idem în strada B. Catargiu . . .	" 140	
86	Așezatul bordurei în strada Sfinții Arhangeli . . .	m. l. 360	
87	Executarea rigolului în str. Amărăzei . . .	" 260	
88	Idem în strada B. Catargiu . . .	" 220	
89	Idem a traseului . . .	" 80	
90	Executarea rigolului în strada Frați Golești . . .	" 280	
91	Idem a terasamentului . . .	m. c. 840	
92	Executare de pavagiu pe strada Bechetului . . .	" 40	
93	Reparatul rigolelor în strada Radu-cel-Mare . . .	m. p. 30	
94	Idem în strada Madona-Dudu . . .	" 35	
95	Idem a traseului . . .	" 35	
96	Reparațiunea trotuarului în str. Lipșcanii Noi . . .	" 60	
97	Executarea terasamentului în strada I. C. Brătianu . . .	m. c. 120	
98	Idem a rigolului . . .	m. p. 200	
99	Idem pavul rigolului . . .	" 110	
100	Idem rigole în strada Frați Golești . . .	" 120	
101	Idem în strada Carol I. . .	" 145	
102	Reparațiuni străzii 13 Septembrie . . .	" 30	
103	Executarea terasamentului în str. Model . . .	m. c. 2850	
104	Reparațiunea podului din strada Frați Golești . . .		
105	Reparatul străzii Matei Basarab . . .	m. p. 80	
106	Reparatul trotuarului în str. Mircea-Vodă . . .	" 40	
107	Pavagiu cu bolovani la hala fructelor din piața Nouă . . .	" 120	
108	Reparațiunea trotuarului în str. Mărcineanu . . .	" 50	
109	Idem în strada Târgului . . .	" 140	
110	Pavarea canardărei a străzii Nordului cu Frați Golești . . .	" 120	
111	Idem rigole . . .	" 80	
112	Reparațiuni la trotuar în strada Conventului . . .	" 40	
113	Idem în strada Buzoiei . . .	" 75	
114	Idem în strada Lipșcanii Noi . . .	" 120	
115	Pavarea dantănel din strada Baboiei . . .	" 75	
116	Executarea de trotuare în strada Independenței . . .	" 120	
117	Reparațiunea rigolului în strada Frați Golești . . .	m. l. 80	

No. curmă	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	Observații
118	Reparațiunea în strada Convenției	m. p. 80	
119	Idem în strada Horezu	" 30	
120	Idem terasamente în str. Poterași	m. c. 480	
121	Executarea rigolului în str. Independenței	" 40	
122	Pavatul racordării între străzile Dorobanți și Abondanța	m. p. 60	
123	Refacerea rigolului în strada Model	m. l. 30	
124	Reparatul pavagiului în str. Dorobanți	" 60	
125	Reparațiunile rigolului în str. Melodiei	m. p. 80	
126	Taluzarea rigolului în str. F. Gheșel	m. l. 140	
127	Executarea străzii în str. Horia	m. p. 20	
128	Executarea traseului în str. D-1 Tudor	m. c. 40	

Pavagii și reparațiuni de strade în 1902

No. contor	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	Fl.	
	Bulevardul de Centură				
1	Executarea terasamentelor, umplături și asfalturi	—	55632	93	
	Pavage				
	Piatră brută				
1	Pavarea str. Sf. Gheorghe Nou . . .	m. p. 8750	57955	—	contractat
2	" " Nicolae Bălcescu . . .	" 5168	33401	20	în executare
3	" " Cazarmelor (holovan) . . .	" 5620	35628	—	în executare
4	" " Sineasca . . .	" 8720	56808	—	în executare
5	" " Amărășii, Mărgăritar . . .	" 1676	3139	68	
6	" " Pasul No. 12, bolovan . . .	" 690	3100	—	
7	Idem a stradei Regele Ionnișu cu bolovan . . .	" 1500	8775	—	
8	Copertari cu piatră cubică . . .	" 2900	27945	—	în executare
9	Tărgului " cubică . . .	" 3000	24300	—	în executare
10	Strada din Piața Nouă cu piatră cubică și terasament . . .	" 3200	47567	50	în executare
11	Progresului, cu piatră cubică . . .	" —	1710	—	
12	Libăcței cu piatră mixtă și brută . . .	" 3024	—	—	pe cele de supra și pe cele de subteran
13	Abondanței cu piatră bolovan . . .	" 980	—	—	
14	Dorobanți cu piatră bolovan . . .	" 311	—	—	
15	Terasamente pe strada Bechetului . . .	m. c. 2650	2028	—	în executare
	Idem pavagiu cubic	m. 1000	—	—	în executare
	Idem Macadam	m. 7000	—	—	
	Trotuare				
1	Strada Cazarmelor, refect trotuarul de lavă . . .	m. p. 960	—	—	cu oamenii com.
2	Strada Grădinari, pavagiu cu bolovan și terasament . . .	m. 640	—	—	
3	Strada Calomfirescu, cu piatră brută . . .	" 650	—	—	
	Idem cu bolovan și rigole . . .	m. p. 700	—	—	în executare
4	Strada Plevnei cu piatră cubică . . .	m. 210	—	—	
5	" " Bucovățu cu macadam . . .	" 4500	—	—	aprob. p. exec.
	Idem rigole	" 1500	—	—	
	Lucrări executate de serviciul de poduri și șosele al Comunei				
1	Pasul No. 11, executarea terasamentelor	m. c. 550	—	—	
	Idem așezarea bordurei	m. l. 70	—	—	
	Idem executarea pavagiului cu piatră brută	m. p. 289	—	—	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	Observații
2	Piața Kica, repararea platformei de ciment la hala măcelarilor	m. p. 10	
3	Str. Madonna, reparația trotarelor	" 270	
4	Bulevardul Convenției, așezarea bordurei de granit	m. l. 100	
5	Gheorghe Chișu, reparația pavagiului	m. p. 97	
6	Str. Justiției, reparația pavagiului	" 370	
7	Str. Radu cel Mare, refacerea traseului	" 97	
8	Aleia de acces de la Parcul Bihorescu, pavarea cu macadam	" 1021	
	Idem rigole cu piatră cubică	" 663	
	Idem bordură de bazalt și granit așezată	m. l. 1188 ^m	
9	Introcarea a doua a Parcului Bihorescu, executarea terasamentului	m. c. 109	
10	Piața Nouă, reparația trotarelor	m. p. 139	
	Idem pavagiu	" 280	
11	Str. Sf. Dumitru, reparația pavagiului	" 170	
12	Str. Ungureni, reparația trotuarului	" 89	
	Idem pavagin	" 101	
	Str. Dănești, executarea pavagiului	" 203	
13	Idem rigole și traseuri	" 236	
	Idem a bordurii	m. l. 180	
14	Curtea Palatului municipal, reparația pavagiului	m. p. 30	
15	Str. Losode Colargiu, reparația pavagiului cu bolovani	" 40	
16	Str. Căpâlniceanu, reparația pavagiului	" 300	
	Idem a trotuarului	" 130	
17	Str. Model, rigole și intrări	" 350	
18	Str. Păcuri, terasament	m. c. 545	
19	Str. Roșiori, terasament	" 200	
20	Str. Bechetului, complet. rigolelor	" 104	
	Idem a pavagiului	" 485	
21	Str. I. C. Brătianu, reparația trotuarului	" 186	
22	Str. Căsu-Vodă, reparația trotuarului	m. p. 36	
23	Str. Unirea, reparația pavagiului	" 250	
24	Idem reparația trotarelor	" 100	
	Idem reșezarea șgheburilor de bazalt	m. l. 100	
25	Str. Școlii Militare, executarea intrărilor	m. p. 96	
26	Str. Ungureni, execut. pavagiului	" 1200	
	Idem a rigolelor	" 69	
	Idem a bordurei	" 78	
	Idem a trotarelor	" 150	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	Observații
27	Str. Eroilor, pavarea rigolelor și intrări	m. p. 310	
28	Str. Rada cel Mare, refacerea rigolelor	" 100	
	Idem reșezarea bordurei	m. l. 200	
29	Str. Independenței, refacerea pavagiului	m. p. 540	
	Idem a trotuarului	" 300	
30	La Fântâna cu Trapă, așezarea bordurei de beton	m. l. 52	
31	Str. Copănișceana, reparația trotuarului	m. p. 170	
32	Str. Smărdan, reparația trotuarului	" 250	
33	Str. Dima Popovici, reparația pavagiului	" 150	
34	Str. Tubacilor, executarea traseului	" 130	
35	Str. Moșu, reparația traseului	" 30	
36	Str. B. Calargiu, depavarea rigolelor vechi	" 152	
37	Str. Unirii, reparația pavagiului	" 450	
38	Str. Cazarmelor, așezarea bordurei de bazalt	" 300	
	Idem executarea pavagiului cu bolovani	" 2400	
	Idem executarea trotuarului	" 900	
39	Str. Dorobanți, execut. pavagiului	" 498	
40	Pasul No. 12, pavarea cu piatră brută și bolovani	" 558	
	Idem așezarea bordurei	m. l. 186	
41	Str. Abundența, execut. pavagiului	" 1400	
42	Str. Libertății, facerea pavagiului cu bolovani	m. p. 1500	
43	Intrarea Parcului, execut. traseului	" 10	
44	Str. Târgului, reparația trotuarului	" 56	
45	Str. Smărdan, refacerea canalului		
46	Executarea unei șosele în curtea biseriei Sf. Nicolae Ungureni	" 300	
47	Str. Oboteana, refacerea traseului	" 33	
48	Str. Mihail Bravu, refacerea trotuarului pe unde s'a scos pomii	" 103	
49	Str. Concesfianei, depavarea pavagiului vechi	" 80	
50	Str. Primăverii, refacerea traseului	" 35	

No. curent	INDICAREA LUCĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
	Oșpelul comunal.				
1	Una ușă din nou între localul Primăriei și casele Politopol	1	33	—	
2	Una mașă cu 15 butoane, sonerie necesară în cabinetul D-ului Primar	1	65	—	
3	Reparațiunea fotoliilor din sala de sedință		238	—	
4	Confectionarea din nou a 4 butoale noi la latrinele Primăriei		120	—	
5	Cumpărarea a trei broaște noi Wertheim pentru sertare la oficiul tehnic		4	50	
6	Executarea unei sobe de teracotă la serviciul central al Comunei		188	—	
7	Reparația camerei Perceptorului		30	—	
8	Doi sobe din nou de teracotă la birourile Comunei		376	—	
9	Reparația camerei de verificare		128	8	
10	Cumpărarea a 150 kilo var și 2 bidinele pentru vărul localului Primăriei		13	—	
11	Doi covorașe pentru oficiul tehnic		42	—	
12	Cumpărarea a unei canapele și dulap la contabilitate		160	—	
13	Executarea soneriei la contabilitate		21	10	
14	Idem la serviciul grajdurilor		25	5	
	Localul Școlii Trișeu.				
1	Instalarea soneriei la locuința Directorului		70	—	
2	Unelte de modelajă		400	—	
3	Reparațiuni și materiale furnizate		489	—	
4	Reparațiuni ocazionate de furtună		70	—	
5	Cumpărarea unui lanț pentru fântâna din curtea școlii		18	—	
6	Reparațiuni la casele Trișeu din str. Sf. Dumitru		470	26	
7	Reparațiunile a două defunctului Trișeu din cimitirul Ungureni și așezarea a 2 felinare		440	—	
	Internatul C. D. Popovici				
1	Executarea reparațiilor care au necesitat localului		221	26	
2	Instalarea de sonerii		7	—	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	Fl.	
	Spitalul Central.				
1	Executarea reparațiilor ocazionale de furtună		73	50	
	Spitalul Preda.				
1	Reparațiuni la acoperiș		70	—	
2	Reparațiuni generale executate la localul spitalului		1827	96	
	Scoalele Comune.				
1	Reparațiuni ce au necesitat la scoalele comunale de ambele-sexe		2425	36	
2	Transformarea a cinei scolare la la-trina școlii No. 1		110	—	
3	Executarea din nou a 10 bănci		539	—	
4	Una cadredă la școala No. 5		60	—	
5	Lucrări de reparațiuni la școala Eliade Rădulescu		26	—	
6	Reparațiuni la băncile școlilor		44	90	
	Serviciul de poduri și șosele.				
1	Transportul cu C. F. R. a 21 lopeți de fer, oferite de D-nu C. Gârleșteanu.		3	30	
2	Cumpărarea de lopeți, mistrii, ciocane, bidinele etc.		46	70	
3	Cumpărarea a 10 târnăcoape		24	50	
4	Cumpărarea de oțel pentru târnăcoape.		49	—	
	Piața Nouă.				
1	Executarea gheretelor pentru măcelari.		18164	—	
2	Geamuri mate la bală		60	—	
3	Una perdea de pânză		130	—	
4	Înlocuirea geamurilor sparte de furtună		8	40	
5	Lucrări de betonaj și asfaltarea gheretelor din Piața Nouă		1830	55	
6	Așezarea unui felinar la poartile din piață		6	—	
7	Executarea unei fântâni în Piața Nouă.		1485	—	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Costul	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
	Abatoarele.				
1	Efectuarea din nou a 12 hârdaie și 4 cante de zinc		125	20	
2	Completarea lucrărilor de la Abato- rui cel mare din cătunul Molleni		31700	—	
3	Material furnizat		15	80	
4	Cumpărarea a 8 metrii urtoale		12	—	
5	Executarea părțitoarei		3795	—	
	Târgu de săptămână.				
1	Repararea împrejmuirii oboarelor de vite		669	75	
2	Repararea fântânei din târg		100	—	
	Fântânile.				
1	Executarea fântânei artesiene de la strada Madona-Dudu		2568	8	
2	Cumpărarea unei pompe „Noria” pen- tru fântâna din curtea localului Pre- fecturii Poliției		836	—	
3	Transportul cu calea ferată a pieselor fântânei artesiene		155	70	
4	Diferite articole ce au necesitat fân- tanelor din orașu		108	—	
	Oficiul tehnic.				
1	Cumpărarea a 4 rulete		39	—	
2	Sease carnete imprimate		6	—	
3	Ștate recapitulative pentru șilele cu mâna		140	—	
4	Cumpărarea a 24 jaloane		54	—	
	Aziul Ignătescu.				
1	Reparațiuni executate localului		99	90	
	Vehiculele Comunei.				
1	Repararea trăsorii No. 3		146	—	
2	Idem încă a două trăsuri		391	90	
	Reparații și furnizări.				
1	Judecătorii Ocolului I și II		820	—	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
	Canalizări.				
1	Executarea unui canal cu tuburi de beton la Comunitatea Israelită . . .		240	—	
2	Executarea gurilor de scurgere la recepției din strada Unirei colț cu strada Lipscani		200	—	
	Hamurile.				
1	Reparațiunile executate la hamurile de la serviciul salubrității		549	—	
	Diverse.				
1	Executarea unei terase în fața casei Dobrescu din Bulevardul Convenției		—	—	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	Prețul		Observații
			Lei	B.	
	Ospetul Comunal.				
1	Cumpărarea a unei mușamale pentru cabinetul D-lui Primar	1	110	30	
2	Efectuarea a 4 mese pentru serviciul central	4	80	—	
3	Cumpărarea a 5 țevi	5	40	—	
4	Cumpărarea de jaloane		27	92	
5	Reparațiunea instrumentelor topografice		300	—	
	Scoala Trișeu.				
1	Reparațiuni la școală		128	—	
2	Cumpărarea de material pentru atelierul școlii		10	—	
3	Reparațiile școlii		439	5	
4	Reparații casei Trișeu din strada Sf. Dumitru		906	—	
	Scoalele primare.				
1	La școala No. 4 Mihail Bravuț, cumpărarea a 4 lăcriș, 4 lighene și 4 cane de băut apă	12	46	—	
2	Idem școlii Obedeanu, cumpărarea a 40 balamale pentru pupitre		16	—	
3	Idem reparația băncilor		20	15	
4	Idem localului		282	40	
5	Școala T. Vladimirescu, reparațiuni la împrejurimea școlii		2	40	
	Cumpărarea de bănci noi la școală		432	85	
6	Școala Popovici reparații		1108	20	
7	Reparația tuturor școlilor de ambele sexe		3577	50	
	Spitalul Central.				
1	Reparații necesare de întreținere		2767	80	
	Serviciul de pavage și întreținere.				
	Material.				
1	Cumpărarea a 40 țărânoase		120	—	
2	Idem a 2 bidinele		5	—	
3	Idem a 20 roabe		180	—	
4	Idem a 15 clecane și 40 casmale		87	75	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
5	Cumpărarea a 20 târnâcoape, 40 lopeti de fer, 10 sape și 2 rulete		180	—	
6	Idem a unui pălmar, un hârdău, 10 kgr. cue, 25 roabe		345	—	
	Cimitire				
	<i>Material</i>				
1	Executarea împrejurii Cimitirului Sineasa		280	—	
2	Idem rep. Ungureni		10	25	
3	Idem cumpărarea a 2 cascane, 2 lopeti, 2 mături de pân, 2 testele de hârtie și 1 sticlă cerneală		17	30	
4	Idem una vadră gaz, 2 greble și 2 furci		25	—	
	Abatoarele				
1	Executarea temeliei la stâlpi și turle de fer		2146	47	
2	Idem reparații		450	—	
3	Idem pălitoarea cu temelie la stâlpii de fontă		2276	60	
	Grădinile publice				
1	Cumpărarea a 10 gărnii de atropit		32	—	
	Idem 10 funii de toată, 100 pari pentru 8 trandafiri și una roabă		19	—	
2	Idem 7.70 m. cauciuc		100	10	
3	Idem un butoiu cu gaz		32	59	
4	Idem reparații a 25 garnițe		20	—	
5	Cumpărarea a 6 coase pentru cositul erbei din grădini și 2 kgr. cue		12	70	
6	Cumpărarea de sacii pentru flori		97	60	
	Bisericele				
1	Reparații, împrejurii la Biserica Sf. Nicolae Ungureni		3	20	
2	Idem reparații la Biserica Sf. Nicolae Brândusa		5660	30	
3	Idem împrejurii		30	—	
	Judecătorile				
1	Executarea a trei dulapuri pentru arhivă		149	30	
2	Reparațiunea sonerilor		8	15	

No. curent	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
	Serviciul de curățenie, unelte, hamuri și altele.				
1	Cumpărarea a 2 perechi hamuri		130	—	
2	Idem reparații		9	—	
3	Idem reparații		15	—	
4	Cumpărarea a unui butoiș cu gaz		29	25	
5	Idem a 80 kg. unsoare		27	20	
6	Idem gaz și chibrituri		41	75	
7	100 kilo sare		12	—	
8	Idem a 2000 măști de nule		160	—	
9	Idem a 200 măști pale		40	—	
10	Idem a 10 frânghii și un pălmar		25	20	
11	Un-de-lemn și lumânări		8	20	
12	30 kilo lumânări de se		36	—	
13	Idem cumpărarea a 20 cante de zinc		40	—	
14	Idem 50 lopoți, 50 sape de oțel, 30 târnăcoape		164	50	
15	Idem a 100 tăblițe		30	—	
16	Idem a 120 tăblițe		120	—	
17	5 kilo un-de-lemn		7	—	
18	30 kilo lumânări de se		36	30	
19	Sease juguri		30	—	
20	7 tăblițe		2	20	
21	30 kilo lumânări de se		36	—	
22	200 kilo sare		26	—	
23	100 kilo unsoare		34	—	
24	50 perii pentru cai		70	—	
25	12 bice		30	—	
26	20 furei de fier		24	—	
27	30 saci de cânepă		45	—	
28	2000 măști nule		140	—	
29	Idem " "		140	—	
	Sonerii și telefoane.				
1	Reparații și material		25	80	
	Secțiile Polițienesci.				
1	Reparațiuni caselor D-nei Demetriad unde se află secția		40	—	
	Pompa 7 fântâni.				
1	Cumpărarea unui butoiș cu gaz		32	55	
2	Idem material și reparațiuni		34	—	

No. curent.	INDICAREA LUCRĂRILOR	Cantități	PREȚ		Observații
			Lei	B.	
	Vechiculele Comunei.				
1	Reparații trăsuri No. 1		32	—	
2	Idem " "		277	—	
3	Idem " "		84	75	
	Piața Nouă.				
1	Executarea unei fântâni		1485	—	
2	Cumpărarea a 20 tuburi de porțelan.		40	—	
3	Idem un butoi cu gaz		27	20	
4	Executarea unui canal		2000	—	
5	Reparațiunile unui canal		106	—	

Trotuare în executare

No. curbă	ABĂTAREA LUCRĂRILOR	Cantități	Observații
1	Strada Regina Elisabeta	m. l. 500	
2	Strada Primăverii (Calomfirescu, Barbu-Catargiu)	" 200	
3	Strada Bechetului	" 1000	
4	Strada Pescilor (Ungureni, str. Bechetului)	" 700	
5	Strada Mircea-Vodă	" 100	
6	Strada Banul Măntă	" 140	
7	Strada Sf. Mina	" 450	
8	Strada Jilau	" 250	
9	Strada Doamnei (Severin-Sinoasca)	" 100	
10	Strada Nicolae Bălcescu, (Căza-Vodă, Știrbei-Vodă)	" 200	
11	Strada Banul Mihalcea	" 100	
12	Strada Păcii 11 Iunie	" 80	
13	Strada Banul Mărăcine (Căzarmelor, Trișeu)	" 100	
14	Strada Roșiori	" 300	
15	Strada Obodanu	" 100	
16	Calea Târgului	" 1000	
17	Strada Lunet	" 220	
18	Pentru reparațiuni	" 400	
	Metri liniari	6000	

În cursul anului 1901 Oficial tehnic a liberat 758 permisiuni pentru construcții și reparațiuni, cari au adus un venit de lei 9267 bani 55; iar în cursul anului 1902, până la 1 Octombrie, 591 permisiuni, cari au adus un venit de lei 5.995 bani 59.

A executat în fine un număr foarte mare de proiecte, devise, cercetări și alte lucrări tehnice.

TABLOU

DE

Toate stradele orașului indicând felul pavărei lor.

T A B

De toate stradele oraşului pavate cu piatră cubică, mixtă,

No. curat	Numele stradelor	Pavaj cubic	Pavaj mixt	Pavaj total	Pavaj bolnav	Pavaj total	Pavaj rigid	Pavaj total	M. L.
		M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	
1	Abatoriu	—	—	—	280	—	—	—	190
2	Abundenței	80	—	—	330	160	—	—	
3	Alexandru cel Bun	—	—	—	—	220	470	470	
4	Amărăzei	—	—	—	—	—	—	—	
5	Aurelian	—	—	—	300	—	—	—	
6	Aurora	—	—	—	200	—	—	—	
7	Arcușul	—	—	—	—	—	115	115	
8	Alexandru N. Lahovari	500	—	—	70	—	—	—	
9	Anton Pan	—	—	—	—	—	—	—	
10	Banilor	—	—	—	—	—	—	—	
11	Belisar	—	—	—	—	—	—	—	190
12	Bibescu	160	—	—	—	—	—	—	
13	Brutus	—	—	—	60	—	—	—	
14	Brâncoveanu	—	—	—	—	—	—	226	
15	Bolintineanu	—	—	—	—	—	290	290	
16	Buzzești	435	—	—	—	—	—	—	
17	Bucovitei	—	—	—	—	—	860	860	
18	Barbu Catargiu	—	—	—	—	170	880	880	
19	Banu Manta	—	—	—	40	—	100	100	
20	Banu Mihalcea	—	—	—	60	—	—	—	566
21	Banu Măracine	—	—	—	100	—	—	—	
22	Beraților	—	—	—	—	—	—	—	
23	Bocșului	—	—	—	—	—	1000	1000	
24	Olmitirului	—	—	—	—	—	—	—	
25	Cantemir	—	—	—	—	—	—	—	
26	Călugăreni	—	—	—	—	—	—	—	
27	Căărăși	—	—	—	—	—	160	160	
28	Calomirșescu	—	—	—	650	—	180	180	
29	Caprii	—	—	—	140	—	60	60	
30	Cazarmelor	—	290	—	790	—	520	520	566
31	Carol I.	1700	—	—	—	—	—	—	
32	Caracal	—	—	—	—	—	—	—	
33	Craiovița	—	—	—	—	—	300	—	
34	Copertărilor	150	—	—	140	—	—	—	
35	Convențianei	—	—	—	—	—	—	—	
36	Cogălniceanu	270	—	—	—	—	—	—	
37	Chiriac	—	—	—	—	—	210	210	
38	Cuca-Vodă	—	200	—	1280	—	220	220	
39	C. A. Rosseti	240	—	—	—	—	—	—	
40	Calea Târgului	—	150	—	—	—	1260	1260	566
41	Costache Negri	—	—	—	—	—	—	—	
42	Cornățelu	—	—	—	—	—	—	—	
43	Coresu	—	—	—	—	—	—	—	
44	Căprioarei	—	—	—	—	—	—	—	
45	Dorobanți	—	—	—	—	—	250	250	

LOU

bazalt, bolovani, brută, șoseluită, macadam, trotuar saū naturale.

Naturala	Trotuare pe bazalt	Trotuare in bolovani	Trotuare in laes	Observațiuni
M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	
—	250	—	—	Trotuar pe o parte.
—	175	—	—	Trotuar pe ambele părți.
290	—	—	—	
300	600	—	—	Trotuar pe o parte.
—	300	—	—	Idem.
—	—	—	—	
180	—	—	—	
—	570	—	—	Trotuare pe ambele părți.
170	—	—	—	
150	—	—	—	
90	—	—	—	
—	160	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	60	—	—	„ pe o parte.
115	—	—	—	
—	—	—	—	
—	435	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	—	730	—	„ pe o parte.
—	1050	—	—	Idem, Idem.
—	160	—	—	„ pe ambele părți.
—	60	—	—	„ pe o parte.
—	—	—	—	
110	—	—	—	
—	650	—	—	Trotuare pe ambele părți.
250	—	—	—	
270	—	—	—	
205	—	—	—	
—	—	—	—	
300	800	—	—	Trotuar pe o parte.
—	200	—	—	Idem, Idem.
—	800	—	—	„ pe ambele părți.
—	1700	740	—	Idem, Idem.
500	—	—	—	
250	—	—	—	
—	290	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	450	—	—	„ pe o parte.
—	270	—	—	„ pe ambele părți.
—	210	—	—	„ pe o parte.
—	1700	—	—	„ pe ambele părți.
—	240	—	—	„ Idem.
450	1300	—	—	„ pe o parte.
190	—	—	—	
420	—	—	—	
400	—	—	—	
150	—	—	—	
—	350	—	—	Trotuar pe o parte.

Nr. contul	Numirea stradelor	Pavajia mare	Pavajia mică	Pavajia mare	Pavajia mică	Pavajia mare	Pavajia mică	Pavajia mare	Pavajia mică
		M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.
46	Decebal	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Doamna	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Domnii	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Dima Popovici	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Domnu Tudor	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Elena	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Egalitatea	—	—	—	—	—	—	—	—
53	Eroilor	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Eliade Rădulescu	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Florilor	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Fraternității	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Fulgului	—	—	—	—	—	—	—	—
58	Forului	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Frâiei	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Ferarilor	—	—	—	—	—	—	—	—
61	Frâii Golești	—	—	—	—	—	—	—	—
62	Fulgeru	—	—	—	—	—	—	—	—
63	Flutarilor	—	—	—	—	—	—	—	—
64	Funda Trifoiu	—	—	—	—	—	—	—	—
65	Funda Bătrânilor	—	—	—	—	—	—	—	—
66	Funda Cucului	—	—	—	—	—	—	—	—
67	Funda Serpilor	—	—	—	—	—	—	—	—
68	Filantropii	—	—	—	—	—	—	—	—
69	Gheorghe Chița	—	—	—	—	—	—	—	—
70	Gândului	—	—	—	—	—	—	—	—
71	Gândacilor	—	—	—	—	—	—	—	—
72	Gheea Vodă	—	—	—	—	—	—	—	—
73	Grădinarilor	—	—	—	—	—	—	—	—
74	Grivița	—	—	—	—	—	—	—	—
75	General Florescu	—	—	—	—	—	—	—	—
76	General Tel	—	—	—	—	—	—	—	—
77	Hagi-Erași	—	—	—	—	—	—	—	—
78	Horezu	—	—	—	—	—	—	—	—
79	Horia	—	—	—	—	—	—	—	—
80	Iulius Cezar	—	—	—	—	—	—	—	—
81	Independenței	—	—	—	—	—	—	—	—
82	11 Iunie	—	—	—	—	—	—	—	—
83	I. C. Brătianu	—	—	—	—	—	—	—	—
84	Jianu	—	—	—	—	—	—	—	—
85	Justiției	—	—	—	—	—	—	—	—
86	Justinian	—	—	—	—	—	—	—	—
87	Horiei	—	—	—	—	—	—	—	—
88	Leon Vodă	—	—	—	—	—	—	—	—
89	Luminii	—	—	—	—	—	—	—	—
90	Leului	—	—	—	—	—	—	—	—
91	Lira	—	—	—	—	—	—	—	—
92	Libertății	—	—	—	—	—	—	—	—
93	Lipcanilor	—	—	—	—	—	—	—	—
94	Lunei	—	—	—	—	—	—	—	—
95	Lupului	—	—	—	—	—	—	—	—
96	Lunca Verde	—	—	—	—	—	—	—	—

Statura	Trotuar cu bazali	Trotuar cu balanță	Trotuar cu lucru	Observațiuni
M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	
80	—	—	—	
410	—	—	—	
—	320	—	—	
—	110	—	—	Trotuar pe ambele părți.
—	60	—	—	Idem.
—	—	—	—	
220	—	—	60	Trotuar pe o parte.
330	160	—	—	Trotuare pe ambele părți.
565	—	—	—	Trotuar pe o parte
—	410	—	—	Trotuar pe o parte.
100	—	—	—	
270	—	—	—	
60	—	—	—	
130	—	—	—	
90	—	—	—	
80	—	—	—	
—	300	—	—	Trotuar pe o parte.
—	550	—	—	" pe ambele părți.
180	—	—	—	
200	—	—	—	
—	300	—	—	
735	—	—	—	
200	—	—	—	
210	—	—	—	
—	40	—	—	Trotuar pe o parte.
—	145	—	—	" pe ambele părți.
—	170	—	—	" pe o parte.
240	—	—	—	
—	230	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	50	—	—	" pe o parte.
—	550	310	—	" pe ambele părți.
—	130	—	—	" pe o parte.
—	600	—	—	" pe ambele părți.
370	—	—	—	
170	—	—	—	
550	—	—	—	
140	—	—	—	
90	—	—	—	
50	—	—	—	
—	560	—	—	Trotuar pe o parte.
—	310	—	—	" pe ambele părți.
365	—	—	—	
110	—	—	—	
80	—	—	—	

No. curent	Numirea strădelor	Pavajul cubo	Pavajul măsl	Pavajul bucali	Pavajul horcaci	Pavajul leul	Pavajul sigla	Șosulak	Moneton
		M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.
97	Liceului	330	—	—	—	—	—	—	—
98	Logofătu Tăut	—	—	—	—	—	—	—	—
99	Matei Basarab	—	—	—	50	—	115	115	—
100	Miron Costin	—	—	—	200	—	155	—	—
101	Mărgăritarului	—	—	—	—	—	350	—	—
102	Mercur	—	—	115	—	—	—	—	—
103	Mărcineanu	90	—	—	—	—	—	—	—
104	Movila	—	—	—	—	—	180	—	—
105	Madona-Dudu	675	—	—	—	—	—	—	—
106	14 Martie	—	—	—	300	—	—	—	—
107	Mihai Bravu	—	370	—	—	—	—	—	—
108	Mântuleasa	—	—	—	200	—	—	—	—
109	Melodia	—	—	—	—	—	205	205	—
110	Mireea Vodă	100	—	—	—	—	100	100	—
111	Militariilor	—	—	—	—	—	—	—	—
112	Murleor	—	—	—	—	—	500	500	—
113	Modestia	—	—	—	—	—	—	—	—
114	Mirelei	—	—	—	—	—	430	—	—
115	Model	—	—	—	—	—	490	490	—
116	10 Maiă	—	—	—	240	—	—	—	—
117	Lăscăr Catargiu	350	—	—	—	—	—	—	—
118	Neptun	—	—	—	900	—	—	—	—
119	Negru Vodă	40	—	—	300	—	—	—	—
120	Nerva	—	—	—	160	—	—	—	—
121	Noptei	—	—	—	—	—	—	—	—
122	Norilor	—	—	—	—	—	—	—	—
123	Nordului	—	—	—	—	—	130	—	—
124	Nicolae Bălcescu	—	—	—	—	250	100	100	—
125	Obedeana	—	—	—	—	—	500	—	—
126	Ota	—	—	—	—	—	—	—	—
127	Oborului	—	—	—	750	—	—	—	—
128	Primăverei	—	—	—	260	—	420	420	—
129	Poporului	—	—	—	—	—	100	—	—
130	Plevna	—	—	—	50	—	—	—	—
131	Petru Rareș	—	—	—	300	—	—	—	—
132	Pietății	—	—	—	—	—	—	—	—
133	Progresu	160	—	—	140	—	—	—	—
134	Pandurii	—	—	—	—	—	330	330	—
135	Părului	—	—	—	100	—	210	210	—
136	Pescilor	—	—	—	150	—	400	—	—
137	Prudenta	—	—	—	230	—	—	—	—
138	Păstorului	—	—	—	—	—	—	—	—
139	Postelnicu Fiu	—	—	—	—	—	310	310	—
140	Produtelor	—	—	—	—	—	170	170	—
141	Postului	—	—	—	—	—	—	—	—
142	Poterasii	—	—	—	140	—	570	—	—
143	Popa Farcaș	—	—	—	300	—	—	—	—
144	Pasa Popilor	—	—	—	—	—	150	150	—
145	Pasa Biserica Mântuleasa	—	—	—	50	—	—	—	—
146	Pasa sf. Ilie	—	—	—	50	—	—	—	—

Valoarea	Trotuar cu lăci	Trotuar cu bolovani	Trotuar cu lavă	Observațiuni
M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	
—	330	—	—	Trotuare pe ambele părți.
80	—	—	—	
155	—	—	—	
1530	115	—	—	Trotuar pe o parte.
—	90	—	—	Trotuare pe ambele părți.
180	—	—	—	
—	675	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	370	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	—	—	—	
—	100	—	—	Trotuar pe o parte.
1060	—	—	—	
140	—	—	—	
—	500	—	—	Trotuar pe o parte.
250	—	—	—	
430	—	—	—	
—	350	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	900	—	—	Trotuar pe o parte.
—	340	—	—	Trotuare pe ambele părți.
180	—	—	—	
170	—	—	—	
210	—	—	—	
160	350	—	—	Trotuar pe o parte.
590	150	—	—	Idem.
200	—	—	—	
—	—	750	—	Trotuare pe ambele părți.
290	—	—	—	
—	—	—	50	Trotuar pe o parte.
110	—	—	—	
—	160	—	—	Trotuare pe ambele părți.
—	330	—	—	Trotuar pe o parte.
—	210	—	—	Idem.
400	—	—	—	
220	—	230	—	Trotuare pe ambele părți.
—	—	—	—	
130	—	—	—	
570	—	—	—	
—	390	—	—	Trotuar pe o parte.
—	—	—	—	
—	—	—	—	

No. cartus	Numirea stradelor	Pavagiu subie	Pavagiu max	Pavagiu total	Pavagiu belouat	Pavagiu lou	Pavagiu righe	Sosulita	Mosdau
		M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.
147	Pasu No. 3	—	—	—	35	—	—	—	—
148	Pasu No. 4	—	—	—	40	—	—	—	—
149	Pasu No. 5	—	—	—	50	—	—	—	—
150	Pasu No. 6	—	—	—	—	—	—	—	—
151	Pasu No. 7	—	—	—	30	—	—	—	—
152	Pasu No. 12	—	—	—	110	—	—	—	—
153	Pasu Blaziceol Sf. Treime	70	—	80	—	—	—	—	—
154	Pasu No. 15	—	—	—	—	—	—	—	—
155	Pasu No. 16	—	—	—	30	—	—	—	—
156	Pasu No. 43	—	—	—	—	—	—	50	—
157	Pasu No. 45	—	—	—	40	—	—	—	—
158	Pasu No. 92	—	—	—	—	—	—	—	—
159	Pasu No. 2	—	—	—	45	—	—	—	—
160	Pasu No. 8	—	—	—	—	—	—	—	—
161	Pasu No. 9	—	—	—	—	—	—	—	—
162	Pietarilor	—	—	—	—	—	—	—	—
163	Pheol	—	—	—	50	—	—	—	—
164	Rogina Elisabeta	—	—	—	—	—	470	470	—
165	Regele Ioanitiu	—	—	—	250	—	230	—	—
166	Bomului	—	—	140	—	—	—	—	—
167	Renaueurel	—	—	—	—	—	—	—	—
168	Radu cel Mare	50	50	—	50	—	—	—	—
169	Ramus	—	—	—	—	—	—	—	—
170	Rahova	—	—	—	150	—	—	—	—
171	Rogiori	—	—	—	—	—	380	280	—
172	Roinul	—	—	—	90	—	—	—	—
173	Sfinți Apostoli	—	—	—	240	—	440	440	—
174	Sf. Gheorghe Nou	—	—	—	110	—	1350	1350	—
175	Sf. Dumitru	450	—	—	—	—	—	—	—
176	Sfanta Mina	—	—	—	470	—	—	—	—
177	Speranta	—	—	—	—	—	—	—	—
178	Scotei Militare	—	—	—	480	—	—	—	—
179	Solomon	—	—	—	200	—	190	190	—
180	Sabinelor	—	400	—	—	—	—	—	—
181	Sonja	—	—	80	—	—	—	—	—
182	Severinului	—	—	—	—	—	1170	1170	—
183	Sineasca	—	—	—	250	—	850	850	—
184	Sirenelor	—	—	—	—	—	400	—	—
185	Stefan cel Mare	—	—	—	—	—	—	—	—
186	Serban Vodă	—	—	—	300	—	320	—	—
187	Sfanta Spiridon	—	—	—	450	—	—	—	—
188	Soareiul	—	—	—	—	—	100	—	—
189	13 Septembrie	—	—	—	40	—	420	430	—
190	Salvatorulul	—	—	—	—	—	—	—	—
191	Smărdan	300	—	—	—	—	—	—	—
192	Scirbol Vodă	—	—	—	1000	—	—	—	—
193	Sfanta Nicolae	—	—	—	—	—	—	—	—
194	Searia	—	—	—	—	—	90	—	—
195	Tansului	—	—	—	—	—	—	—	—
196	Traian	—	200	—	—	—	—	—	—

Săuza	Trotuar cu fauri	Trotuar cu pavament	Trotuar cu lavă	Observațiuni
M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	
—	—	—	—	Trotuar pe o parte
—	—	—	—	
35	30	—	—	
—	—	—	—	
35	—	—	—	
—	—	—	—	
50	—	—	—	
—	—	—	—	
100	—	—	—	
80	—	—	—	
380	—	—	—	Trotuar pe o parte
130	—	—	—	
—	—	—	—	
1170	—	—	—	
—	—	—	—	
270	—	—	—	
—	—	—	—	
200	—	—	—	
850	—	—	—	
110	—	—	—	
—	440	540	—	Trotuar pe o parte
—	1400	—	—	Trotuar pe o parte
—	450	—	—	Trotuare pe ambele părți
430	470	—	—	Trotuar pe o parte
360	—	—	—	Trotuar pe o parte
—	480	—	—	
—	390	—	—	
—	460	—	—	
—	—	—	—	Trotuar pe o parte
—	570	—	—	
—	850	—	—	
400	—	—	—	
280	—	—	—	Trotuar pe o parte
300	—	—	—	
—	450	—	—	
150	100	—	—	
610	—	—	—	Trotuare pe ambele părți
—	380	—	—	
—	610	—	550	
90	—	—	—	
—	—	—	—	Trotuar pe o parte
135	—	—	—	
—	300	—	—	Trotuar pe o parte

No. curent	Numirea stradelor	Pavajia robie	Pavajia mici	Pavajia tazali	Pavajia bolovani	Pavajia leut	Pavajia rigide	Spornici	Masolan
		M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	M. L.
197	Ungureni	—	—	—	—	500	230	230	—
198	Umbra	—	—	—	—	—	100	100	—
199	Unirea	1550	—	—	—	—	—	—	—
200	Vala Tabacilor	—	—	—	—	—	—	—	—
201	Valinului	—	—	—	—	—	—	—	—
202	Văitorului	—	—	—	—	—	—	—	—
203	Vlad Topeș	—	—	—	330	—	—	—	—
204	Voinicului	—	—	—	—	—	—	—	—
205	Vântului	—	—	—	—	—	—	—	—
206	Victoria	—	—	—	—	—	—	—	—
207	Vasile Alecsandri	—	—	—	—	—	—	—	—
208	Viorelelor	—	—	—	—	—	—	—	—
209	Vineri	—	—	—	—	—	—	—	—
210	Vîilor	—	—	—	300	—	—	—	—
Total . . .		9115	3320	906	18225	1680	23165	7370	746

RECAPI

Stradele cu

» »
 » »
 » »
 » »
 » »
 » »
 » »

Lungimea totală

Natural	Trotuar cu bolovani	Trotuar cu bolovani	Trotuar cu laur	Observațiuni
M. L.	M. L.	M. L.	M. L.	
—	730	—	—	Trotuar pe o parte
—	100	—	—	Idem
—	1550	—	—	" pe ambele părți
1160	—	—	—	
100	—	—	—	
340	—	—	—	
—	220	—	—	Trotuar pe o parte
330	—	—	—	
110	—	—	—	
115	—	—	—	
510	—	—	—	
90	—	—	—	
130	—	—	—	
100	—	300	—	Trotuar pe ambele părți
26900	32870	1830	2130	

T U L A Ţ I E

	M. L.
pavagiu cubic	9115
» mixt	3220
» basalt	905
» bolovani	18225
» brut	1680
» șoseiuite	17375
» macadam	746
» naturale	26900

a stradelor 78166 M. L.

LUCRĂRI EXECUTATE
IN
ATELIERUL COMUNEI

Lucrările executate în atelierul Comunei în anul 1901

Luna Ianuarie

6 Trăsuri reparate, 2 Oși, 29 Șurupuri, 6 Puițe, 19 Arcuri ridicate, 1 Troagăr, 1 Cui de inimă, 1 Șină de roată, 11 Furgioane reparate, 2 Driguri, 4 Oși, 16 Șurupuri, 1 Vârtel, 3 Inimi, 7 Șurupuri de roată, 7 Șanțuri, 2 Cruce, 1 Chilimie, 8 Opturi, 2 Cercuri, 45 Buți reparate, 5 Cercuri, 6 Săni, 5 Oști, 16 Cruce, 7 Propte, 149 Șurupuri, 9 Puițe, 10 Șanțuri, 1 Drig, 24 Șurupuri de roată, 1 Cui la capul osiei, 2 Legături la capă, 1 Străgălie, 2 Oși, 2 Cui de inimă, 1 Vinel, 1 Colac, 1 Ghipețos, 2 Găleri, 2 Cercuri, 1 Seaua, 2 Coșuri, 2 Arcuri, 2 Urechii, 2 Căldări, 1 Căle de uși, 4 Garnituri, 10 Zale, 14 Tărgi reparate, 6 Cui de osie, 1 Seacă, 1 Șanț, 48 Șurupuri, 8 Puițe, 2 Străgăli, 1 Cruce, 6 Opturi, 2 Vineli, 110 Nituri, 2 Oși, 6 Bucle, 1 Seară, 2 Cercuri, 11 Trocuri, 1 Garnitură, 4 Nituri, 18 Șurupuri, 4 Tașni, 3 Inimi legate, 2 Oși, 2 Puițe, 2 Cărlige, 1 Drig, 2 Șanțuri.

Reparația fântânilor: 4 Pompe, 2 Garnituri, 8 Șurupuri, 2 Urechii, 2 Toarta, 1 Cerc, 2 Opturi, 1 Manșetă, 1 Sondagiu, 18 Cercuri, 2 Linguri, 3 Nituri, 2 Cuțite de oțel, 13 Stângi, 1 Burchiu, 2 Păni, 4 Căci, 271 Tărnăcoape oțelite și ascuțite, 3 Săni, 28 Șurupuri, 2 Cruce, 4 Opturi, 563 Potcoave, 1071 Colțuri de oțel.

Lemnăria: 2 Tălpeți, 4 Oști, 9 Cruce, 8 Blane, 12 Stinghii, 4 Funduri, 18 Roate, 4 Seaua, 4 Tronuri, 2 Driguri, 14 Bucle.

Luna Februarie

28 Buți de lăzi, 102 Șurupuri, 22 Șanțuri, 36 Puițe, 2 Troagăre, sub butia, 1 Cruce, 9 Seaua, 7 Căci, 3 Arcuri, 9 Cercuri, 1 Vătral, 4 Opturi la gleant, 3 Segae, 2 Oși, 2 Bucle, 3 Sine de roată, 5 Zale la lanțuri, 5 Garnituri de piele.

Tărnăcoape ascuțite și oțelite: 38 Tărnăcoape, 1 Trăsă, 1 Șurup.

Furgioane reparate: 12 Furgioane, 53 Șurupuri, 10 Șanțuri, 13 Puițe, 2 Cui de inimă, 6 Troagăre, 5 Cruce, 2 Driguri, 2 Vătrae, 3 Opturi, 2 Oși, 3 Bucle, 2 Zale, 2 Seacă.

Trocuri: 2 Trocuri, 1 Osie, 7 Șurupuri, 1 Urechie.

Stropitoare: 1 Stropitoare, 2 Șanțuri, 16 Șurupuri, 2 Garnituri, 2 Feară.

Tărgi reparate: 17 Tărgi, 93 Șurupuri, 2 Șanțuri, 6 Puițe, 8 Zale, 10 Nituri, 3 Vineli, 24 Opturi, 5 Belinge, 6 Cui, 6 Străgăli, 14 Șine, 1 Proptă.

Reparația fântânilor: 5 Pântani, 2 Cănturi, 1 Urechie, 1 Osie, 10 Șurupuri, 2 Garnituri, 4 Feară, 3 Cercuri, 7 Zale, 450 Potcoave, 1113 Colțuri.

Lemnăria: 3 Tronuri, 3 Oși, 4 Cruce, 1 Drig, 18 Stinghii, 11 Stecii, 5 Lătre, 3 Funduri, 1 Pod, 20 Bucle, 5 Oști, 5 Inimi, 1 Chilimie, 9 Roate, 6 Cruce.

Luna Martie

Furgioane reparate: 14 Furgioane, 18 Șanțuri, 2 Sine, 6 Oși, 2 Vătrae, 6 Propte, 2 Oști legate, 14 Cui de inimă, 2 Driguri, 8 Cruce, 37 Șurupuri, 7 Străgăli, 3 Seaua, 9 Lemci, 4 Bucle.

Reparația târgurilor: 11 Târguri, 2 Șine, 11 Cae de câprioari, 46 Șurupuri, 5 Pieleare, 6 Străgălii, 8 Cârlige, 1 Mână, 1 Vineli, 1 Bucea, 1 Legătură, 1 Osie, 1 Taenul.

Buți reparate: 45 Buți, 51 Șanțuri, 13 Șine, 5 Garnituri, 3 Oși, 6 Sיעל, 2 Vătrae, 3 Tăvi, 1 Coș, 9 Oși legate, 15 Arcuri, 20 Propte, 4 Cercuri, 6 Troagări, 3 Măini, 5 Legae, 5 Scaune de fier, 371 Șurupuri, 80 Piușe, 7 Crucii, 14 Crucii, 12 Cae de inimă, 10 Străgălii, 14 Cârlige.

Reparațiunea trocurilor: 6 Trocuri, 77 Șurupuri, 2 Vătrae, 1 Osie, 2 Potcoave, 6 Cae, 1 Șanț, 100 Nituri, 11 Cercuri, 4 Garnituri, 15 Piușe, 1 Șină.

Reparația trăsurilor: 1 Trăsură, 9 Arcuri, 2 Coturi, 1 Cruce, 7 Șurupuri.

Potcoave: 505 Potcoave.

Lemnăria: 23 Roate, 1 Drig, 4 Oși, 6 Crucii, 2 Inimi, 15 Stinghii, 1 Cruce, 1 Colac, 1 Lohră, 1 Vârtej, 3 Oși, 3 Funduri, 2 Gresii, 10 Scaune, 4 Trocuri.

Luna Aprilie

Reparația furgoanelor: 14 Furgoane, 37 Șurupuri, 3 Oși, 4 Scaune, 1 Leucă, 3 Vătrae, 3 Șanțuri, 3 Oși, 5 Inimi legate, 1 Cerc, 3 Cae de inimă, 2 Driguri, 1 Bucea, 2 Capoe, 19 Piușe, 3 Cârlige, 6 Crucii, 2 Crucii legate, 1 Canje, 2 Brăneari.

Reparația buților: 41 Buți, 5 Arcuri, 11 Șanțuri, 7 Cercuri, 5 Cae de inimă, 2 Vătrae, 8 Propte, 4 Legături, 11 Crucii, 15 Garnituri, 63 Piușe, 203 Șurupuri.

Reparația târgurilor: 19 Târguri, 5 Cae, 1 Vineli, 5 Cârlige, 5 Piușe, 34 Șurupuri, 1 Șanț, 3 Măini, 4 Pieleare, 2 Șine, 3 Cercuri, 2 Străgălii, 1 Osie, 1 Fund.

Reparația flintănilor: 4 Flintăni, 8 Garnituri.

Fustele pomilor: 40 Fuste.

Reparația trocurilor: 10 Trocuri, 3 Cae, 2 Driguri, 9 Șanțuri, 4 Vătrae, 38 Șurupuri, 7 Piușe, 1 Cruce, 3 Inimi legate, 3 Propte, 4 Cârlige, 2 Șine.

Reparația trăsurilor: 5 Trăsură, 3 Șanțuri, 4 Arcuri, 21 Șurupuri, 1 Șină.

Potcoave: 549 Potcoave.

Lemnăria: 15 Roate, 1 Drig, 4 Trocuri, 4 Crucii, 1 Colac, 5 Lohre, 1 Poartă, 2 Chilimii, 12 Jaloane, 3 Roaba, 8 Oși, 3 Funduri, 1 Gresie, 3 Crucii, 17 Bucele, 1 Scaun.

Luna Mai

Reparația buților: 41 Buți, 428 Șurupuri, 28 Șanțuri, 2 Vătrae, 12 Cae, 4 Troagare, 8 Șine, 71 Piușe, 8 Subpoate, 1 Căldare, 4 Bucele, 6 Crucii, 1 Drig, 6 Oși, 2 Ghipeston, 3 Cae de inimă, 12 Propte, 4 Legate, 1 Galerie, 2 Roate cu dinți, 13 Garnituri, 4 Străgălii, 4 Arcuri, 7 Tăvi, 2 Urechii, 2 Cae de cajan, 1 Ușă, 1 Cerc, 3 Pene, 1 Taenul, 3 Arcuri.

Reparația furgoanelor: 12 Furgoane, 3 Oși, 8 Șanțuri, 48 Șurupuri, 9 Piușe, 2 Crucii, 2 Troagare, 1 Șină, 3 Cae de inimă, 2 Străgălii, 2 Vătrae, 1 Proptă, 1 Inimă legată, 1 Drig, 2 Bucele.

Reparația trocurilor: 12 Trocuri, 11 Șanțuri, 51 Șurupuri, 17 Piușe, 2 Crucii, 3 Troagare, 2 Inimi legate, 2 Vătrae, 2 Cae de inimă, 4 Driguri, 3 Bucele, 1 Ușă, 7 Cârlige.

Reparația trăsurilor: 4 Trăsură, 32 Șurupuri, 2 Troagare.

Potcoave: 540 Potcoave.

Lemnăria: 19 Roate, 428 Tărguri, 14 Crucii, 2 Oși, 3 Trocuri, 1 Vârtej, 2 Inimi, 2 Oși, 2 Driguri, 30 Bucele băute, 20 Stinghii, 3 Colaci, 2 Funduri, 13 Jaloane, 3 Lădi, 3 Poduri.

Luna Iunie

Reparația buților: 55 Buți, 422 Șurupuri, 38 Șanțuri, 34 Piușe, 5 Crucii, 22 Propte, 6 Șine, 3 Vătrae, 11 Cule de inimă, 6 Driguri, 5 Garnituri, 5 Arcuri, 1 Patec, 4 Scaune, 18 Cercuri, 4 Chel, 6 Legae, 5 Oșii, 8 Nituri.

Furgoane reparate: 30 Furgoane, 4 Troagăre, 190 Șurupuri, 8 Șine, 9 Arcuri, 5 Vătrae, 12 Cule de inimă, 8 Oșii, 39 Șanțuri, 9 Propte, 4 Crucii, 6 Driguri, 21 Piușe, 9 Cercuri, 2 Opturi, 1 Bucea, 16 Belecage, 5 Nituri, 1 Cane.

Reparația târgilor: 9 Târgi, 98 Șurupuri, 2 Cule de cap de oșii, 9 Arcuri, 1 Oșie, 7 Șanțuri, 1 Proptă, 5 Cercuri, 1 Bucea, 5 Vineli, 2 Străgăli.

Potecovital: 666 Potecave.

Lemnăria: 33 Obiecte, 2 Mese, 45 Stîngăli, 44 Bucele bătute, 8 Poduri, 18 Roate, 31 Obiecte, 4 Driguri, 4 Scaune, 9 Oșii, 11 Crucii, 7 Crucii, 6 Inimi, 8 Funduri, 3 Lemci, 1 Colac, 6 Oșii, 4 Lătre, 1 Tron, 1 Dulap, 39 Spițe, 16 Lăzi, 2 Capre.

Luna Iulie

Furgoane reparate: 30 Furgoane, 28 Șine, 103 Șurupuri, 7 Propte, 5 Vătrae, 3 Piușe, 4 Oșii, 2 Driguri, 11 Cule de inimă, 8 Șanțuri, 4 Cercuri, 4 Bucele, 6 Crucii, 3 Lemci, 288 Șurupuri de roate, 2 Chel, 7 Legături, 17 Cărlige, 1 Troagăre.

Buți reparate: 55 Buți, 9 Șine, 309 Șurupuri, 10 Propte, 3 Vătrae, 62 Piușe, 4 Oșii, 5 Driguri, 8 Cercuri, 6 Chel, 18 Cule de inimă, 49 Șanțuri, 4 Troagăre, 4 Scaune, 2 Balamale, 12 Crucii, 18 Legături, 26 Șurupuri, 12 Garnituri, 6 Bucele, 3 Cărlige, 3 Potece, 80 Nituri, 3 Stecli, 666 Potecave.

Târgi reparate: 6 Târgi, 2 Șine, 3 Vineli, 1 Legătură, 3 Scaune, 2 Copile, 2 Cule de oșii, 2 Străgăli, 5 Piușe, 28 Șurupuri de roate, 30 Șurupuri.

Trăsuri reparate: 6 Trăsuri, 4 Șine, 2 Crucii, 10 Arcuri, 2 Cule de inimă, 24 Șurupuri, 36 Șurupuri de roate, 1 Legătură.

La sonaj: 9 Manșete, 1 Cărlig, 5 Nituri, 1 mart, 1 Vârtic, 1 Granie, 7 Șurupuri, 1 Scondă.

La cantenieri: 16 Tărnăcoape acucițite, 11 Tărnăcoape oșelite, 2 Ciocane acucițite, 2 Săcuri.

La Biserica Sf. Apostoli: 1 Cruce mare.

La parcul Bibescu: 100 Scaune, 130 Scaune diverse.

Reparația pompelor: 5 Pompe, 19 Șurupuri, 4 Garnituri, 1 Piston.

Măturători: 4 Măturători, 7 Șurupuri, 1 Bucea, 9 Nituri.

La pompele mici, desinfectare: 16 Garnituri.

Furgoane reparate: 44 Furgoane, 2 Funduri, 5 Blăni, 25 Stîngăli, 26 Bucele, 11 Stecli, 26 Obiecte, 38 Spițe, 3 Poduri, 1 Brăcluar, 1 Crac, 1 Drig, 1 Vârtic, 1 Oșie, 1 Cruce, 7 Tronuri, 1 Chilimă, 1 Lăstă, 1 Oșie, 1 Inimă, 8 Lăzi, 3 Ferestre acucițite, 5 Coadă.

Buți: 30 Spițe, 15 Obiecte, 3 Stecli, 2 Crucii, 1 Oșie, 1 Oșie, 6 Scaune, 10 Bucele, 2 Capre, 1 Drig, 2 Colaci.

Târgile: 7 Târgi, 4 Spițe, 20 Obiecte, 10 Bucele, 4 Spetese, 2 Carămbi, 1 Uluță, 2 Trăsuri, 6 Bucele, 12 Spițe, 8 Obiecte, 1 Greblă.

Luna August

Reparația buților: 62 Buți, 3 Oșii, 21 Șanțuri, 40 Piușe, 4 Crucii, 5 Propte, 7 Șine, 5 Legături, 1 Străgălie, 2 Vătrae, 10 Oșii, 7 Driguri, 1 Bucea, 17 Garnituri, 7 Arcuri, 6 Potece, 1 Scaun, 7 Chel, 14 Legae, 7 Cercuri, 1 Oșie, 2 Șurupuri.

Reparația furgoanelor: 16 Furgoane, 8 Șine, 1 Vătraie, 2 Propte, 3 Inimi, 5 Driguri,

5 Oști. 2 Bucele. 67 Șurupuri. 13 Pulițe. 7 Legături. 82 Șurupuri de roate. 3 Cae. 7 Șanțuri.

Reparația târgilor: 13 Târgi. 8 Șine. 4 Legături. 4 Vineli. 1 Mână. 8 Cae. 2 Șanțuri. 2 Cârlițe. 4 Cercuri. 40 Șurupuri. 72 Șurupuri de roate. 6 Pulițe. 2 Urechii.

Reparația trăsurilor: 3 Trăsuri. 4 Șine. 9 Arcuri. 1 Cui. 2 Legături. 1 Pat. 1 Ghicetoc. 25 Șurupuri.

La D-nu Guran: 30 Metri gresii deasmontat și montat.

Reparația fântânilor: 3 Fântâni. 3 Pompe. 3 Garnituri. 4 Șurupuri. 1 Fus. 1 Manivelă. Soudaj. 2 Sape. 4 Belciuge. 8 Șurupuri.

Reparația târnăcoapelor: 54 Târnăcoape. 10 Oțâlțe. 4 Săcuri.

Moșia Bibescu: 8 Fecăr. 10 Scoabe. 10 Vineli. 1 Sitară. 427 Poteoave.

Lemnăria: 16 Steci. 3 Bani. 61 Bucele. 1 Ulubă. 1 Struș. 1 Roată. 2 Gardubii. 30 Stinghii. 8 Cruce. 13. Spițe. 14 Obez. 7 Bani. 1 Drig. 4 Loitru. 5 Funduri. 1 Pod. 1 Oale. 2 Inimi. 6 Scaune. 2 Tronuri. 5 Capre. 4 Cruce. 3. Colaci. 27 Târși. 17 Coade. 2 Lădi. 1 Cupac. 2 Fereștre. 16 Mese. 6 Planșete. 2 Dalapuri. 15 Scaune. 4 Picioare. 4 Oști.

Luna Septembrie

Reparația bușilor: 53 Buși. 6 Șine. 2 Oși. 4 Pene. 3 Driguri. 4 Vătrae. 6 Legături. 14 Propte. 5 Chei. 3 Scaune. 2 Cae. 1 Oște. 11 Cruce. 31 Șanțuri. 158 Șurupuri. 35 Pulițe. 18 Garnituri. 48 Șurupuri de roate. 1 Potec. 5 Nituri. 2 Vătrae. 2 Ventilatoare. 8 Arcuri. 2 Bucele. 1 Leagăn. 1 Cerc. 2 Ghicetoci.

Reparația furgoanelor: 21 Furgoane. 13 Șine. 2 Străgăli. 8 Oși. 7 Driguri. 3 Inimi. 2 Oști. 6 Vătrae. 2 Propte. 3 Cercuri. 1 Cui. 28 Șurupuri. 68 Șurupuri de roate. 10 Pulițe. 4 Legături. 25 Șanțuri. 1 Cae. 4 Leuci. 12 Belciuge.

Reparația târgilor: 11 Târgi. 6 Legături. 1 Șanț. 1 Mână. 2 Picioare. 1 Potec. 7 Cae. 2 Cercuri. 7 Vineli. 3 Scoabe. 107 Nituri. 42 Șurupuri. 12 Pulițe. 10 Șurupuri de roate. 2 Urechii. 2 Cârlițe.

Trăsuri reparate: 3 Trăsuri. 8 Șine. 9 Arcuri. 1 Stel. 96 Șurupuri de roate. 10 Șurupuri.

Târnăcoape oțelite: 83 Târnăcoape. 9 Roabe. 1 Bardă oțelită. 4 Fântâni reparate. 3 Garnituri. 4 Șurupuri. 1 Pat reparat. 1 Broască. 0 chei. 3 Porți. 3 Balamale. 356 Poteoave.

Lemnăria: 4 Cruce. 2 Oși de lemn. 55 Bucele. 50 Obez. 83 Spițe. 13 Bane. 6 Oști. 33 Loitru. 31 Stinghii. 6 Poduri. 20 Steci. 2 Cruce. 1 Catedră. 2 Colaci. 1 Aripă. 1 Cutie. 23 Coade. 4 Scaune. 4 Ulube. 11 Roate. 2 Tronuri.

Luna Octombrie

Reparația bușilor: 47 Buși. 8 Șine. 5 Vătrae. 8 Trăgare. 5 Propte. 7 Cercuri. 8 Legături. 1 Bucea. 7 Cae. 3 Driguri. 29 Șanțuri. 6 Chei. 221 Șurupuri. 83 Pulițe. 75 Șurupuri de roate. 5 Oși. 11 Vineli. 11 Cârlițe. 6 Potece. 370 Nituri. 1 Robinet. 4 Scaune. 1 Colac. 1 Leagăn.

Reparația furgoanelor: 18 Furgoane. 5 Șine. 2 Vătrae. 2 Legături. 2 Driguri. 7 Cae. 3 Inimi. 1 Oște. 1 Oale. 5 Șanțuri. 1 Vineli. 78 Șurupuri de roate. 49 Șurupuri. 4 Cruce. 4 Cârlițe. 1 Garnitură. 1 Leucă. 1 Cerc. 2 Tronuri. 6 Trăsuri. 2 Șanțuri. 18 Șurupuri. 3 Oși. 4 Bucele. 1 Cruce. 3 Legături. 4 Vineli.

Reparația târgilor: 10 Târgi. 3 Șine. 9 Vineli. 71 Șurupuri. 36 Șurupuri de roate. 14 Pulițe. 26 Cârlițe. 13 Legături. 4 Sări. 1 Picioare. 3 Cae. 4 Cercuri. 6 Șanțuri. 2 Străgăli. 3 Propte.

Poteoave: 438 Poteoave. 532 Colțuri de oțel.

Lemnăria: 1 Drig. 3 Blane. 1 Inimă. 11 Brăcinar. 2 Oiești. 1 Cruce. 30 Obez. 50 Spițe. 63 Bucele. 6 Stinghii. 48 Șteci. 2 Roate. 4 Ulube. 1 Lemnărie. 16 Coadă. 9 Seaua. 4 Ferestre. 1 Grosie. 6 Tronuri. 2 Poduri. 1 Lăcă. 2 Crant. 3 Cuera. 2 Dulapuri cu 40 cutii. 4 cabine de alegere. 2 grilaje.

La Hipodrom: 400 Bodeci.

Bănci scolare: 80 Bănci.

Luna Noembrie

Reparația Buților: 37 Buți. 5 Oși. 14 Legături. 8 Propte. 4 Vineli. 6 Cuie. 212 Șurupuri. 39 Pulițe. 7 Cruce. 5 Garnituri. 3 Oiești. 3 Troagăre. 6 Cercuri. 8 Chei. 1 Leagăn. 4 Driguri. 3 Colaci. 1 Arc.

Reparația furgoanelor: 19 Furgoane. 2 Șine. 5 Oși. 6 Inimi. 1 Brăcinar. 2 Legături. 1 Proptă. 1 Chilimie. 2 Seaua. 14 Șanțuri. 3 Cus. 61 Șurupuri. 12 Pulițe. 2 Gânjuri. 1 Leagăn. 2 Vătraș. 4 Cruce.

Reparația târgilor: 7 Târgi. 5 Legături. 9 Șanțuri. 2 Seaua. 9 Pulițe. 39 Șurupuri. 6 Cui. 14 Opturi. 1 Cruce. 2 Vineli. 10 Nituri. 1 Cărlig. 1 Osie. 404 Poteaave.

Reparația trăsuriilor: 2 Trăsur. 1 Proptă. 4 Arcuri. 5 Șurupuri.

Tărnăcoape: 64 Tărnăcoape. 16 Săcuri. 2 Seaua. 1 Roabă. 1 Roabă de fer. 14 Bala male. 4 Broști. 4 Șurupuri. 4 Chei. 4 Ciocane. 1 Trucăr. 4 Ploguri reparate. 4 Feare ascuțite. 4 Pompe reparate. 4 Garnituri. 11 Șurupuri. 1 Lanț. 1 Sphălator.

Lemnăria: 8 Tronuri. 1 Drig. 3 Cruce. 11 Blăni. 44 Stinghii. 2 Picioare. 13 Bucele. 1 Uimbă. 1 Colac. 3 Inimi. 3 Oiești. 2 Cruce. 8 Coadă. 7 Poduri. 4 Seaua. 3 Oși. 7 Mese. 6 Seaua. 1 Sanie. 2 Sculptori. 1 Uge. 4 Cuera. 5 Tânjeli. 1 Grilaj. 1 Scară. 1 Galerie.

Luna Decembrie

Reparația buților: 34 Buți. 5 Driguri. 5 Legături. 8 Oși. 2 Oiești. 5 Cruce. 2 Seaua. 37 Șanțuri. 2 Vătraș. 4 Cercuri. 145 Șurupuri. 26 Pulițe. 6 Șurupuri. 10 Chei. 2 Garnituri. 1 Troagă. 2 Cercuri. 2 Cus. 2 Opturi. 1 Cărlig. 2 Propte.

Reparația furgoanelor: 25 Furgoane. 1 Șină. 3 Driguri. 1 Legătură. 8 Oși. 1 Oiești. 1 Cruce. 3 Seaua. 34 Șanțuri. 6 Vătraș. 6 Străgăli. 136 Șurupuri. 15 Pulițe. 12 Șurupuri de roate. 4 Lănel. 3 Brăcinare. 1 Troagă. 4 Cui. 13 Opturi. 2 Inimi. 5 Propte.

Reparația târgilor: 12 Târgi. 2 Șine. 2 Legături. 7 Vineli. 3 Picioare. 52 Șurupuri. 4 Cui. 1 Potechi. 54 Nituri. 16 Șurupuri de roate. 13 Opturi. 1 Seauă. 1 Copil. 2 Șanțuri.

Reparația trăsuriilor: 3 Trăsur. 1 Arc. 18 Șurupuri. 2 Săcri. 2 Urechi. 2 Oși. 1 Cruce. 1 Craisfeder. 2 Șanțuri. 1 Sanie rusească nouă legată. 14 Șurupuri. 2 Tălpeți. 2 Propte. 1 Săcuri. 1 Ferestru.

La piață: 1 Uge. 4 Rescarte. 2 Rotițe. 2 Fuso. 2 Capace. 4 Pompe. 11 Garnituri. 305 Poteaave. 800 Colțuri.

Lemnăria: 3 Obez. 43 Stinghii. 7 Oiești. 12 Blăni. 7 Seaua. 3 Tronuri. 3 Coadă. 50 Bucele. 1 Lăcă. 1 Lăcă. 3 Cruce. 7 Mese. 1 Tocător. 8 Seaua. 1 Sanie rusească. 1 Pereche irăgele. 2 Ferestre. 4 Cruce. 207 Parti pentru Ipodrom.

Lucrările executate în atelierul Comunei în anul 1902

Luna Ianuarie

Reparația buților: 35 Buți, 4 Șine, 4 Oșți, 6 Troagăre, 6 Propte, 57 Puiițe, 2 Cercuri, 2 Cue, 3 Oști, 1 Drig, 29 Șanțuri, 149 Șurupuri, 7 Garnituri, 8 Chei, 36 Șurupuri de roate, 9 Legături: 1 Ghipețoc, 4 Arcuri, 3 Scaune, 5 Bucle, 2 Petece, 75 Nituri.

Reparația furgoanelor: 14 Furgoane, 6 Vătrae, 18 Puiițe, 3 Propte, 2 Cue, 3 Oști, 82 Șurupuri, 6 Legături, 5 Inimi, 1, Oște, 2 Cruce, 6 Băcinari, 4 Scaune, 6 Cârlițe, 22 Șanțuri.

Reparația târgilor: 13 Târgi, 2 Șine, 1 Oșie, 2 Uhub, 6 Legături, 7 Vineli, 56 Șurupuri, 22 Puiițe, 92 Nituri, 5 Scaune, 7 Opturi, 10 Șanțuri, 2 Cue, 1 Seară, 1 Petec, 1 Pielor, 4 Trăsuri, 2 Șine, 5 Legături, 17 Șurupuri, 4 Puiițe, 4 Scaune, 14 Arcuri, 12 Șurupuri de roate, 2 Pompe, 4 Garnituri, 5 Stângi.

La sondaj: 1 Clapă, 1 Tub de fier.

La Spitalul Preda: 2 Porți reparate, 4 Zăvoare, 15 Copile, 5 Scaune, 1 Roabă, 1 Pat reparat, 43 Târânoape, 3 Săcuri, 1 Ciocan, 412 Potecave, 1203 Colțuri.

Lemnăria: 1 Drig, 8 Blane, 4 Cruce, 6 Oști, 3 Inimi, 36 Bucle, 10 Scaune, 58 Stinghii, 1 Ghipețoc, 2 Poduri, 17 Steți, 27 Hănel, 3 Mese, 1 Ușă, 15 Coade, 2 Dulapuri, 7 Scaune, 34 Spile, 29 Obez, 2 Fereste, 2 Cuți, 4 Tronuri, 4 Uhub, 2 Sculptori, 4 Cusur.

Luna Februarie

Furgoane: 31 Furgoane, 1 Șină, 13 Uși, 4 Inimi, 1 Oște, 9 Legături, 2 Propte, 5 Vătrae, 2 Băcinari, 11 Cruce, 6 Cercuri, 6 Cue, 110 Șurupuri, 21 Puiițe, 12 Șurup. de roate, 21 Șanțuri, 1 Truagăr, 1 Bucle, 1 Chee, 1 Troc legat.

Reparația buților: 32 Buți, 3 Vătrae, 5 Cue, 2 Șine, 1 Oște, 9 Plapte, 14 Legături, 11 Chei, 130 Șurupuri, 40 Puiițe, 12 Șurupuri de roate, 2 Scaune, 3 Oști, 4 Troagăre, 17 Șanțuri, 9 Legae, 2 Petece, 65 Nituri, 5 Garnituri, 4 Cercuri, 1 Arc, 1 Cruce, 6 Scaune, 5 Oști.

Reparația târgilor: 15 Târgi, 2 Șine, 1 Oșie, 4 Legături, 7 Vineli, 78 Șurupuri, 3 Puiițe, 28 Șurupuri de roate, 5 Petece, 380 Nituri, 4 Străgălii, 10 Opturi, 16 Cue, 2 Cârlițe, 6 Seari, 1 Ureche.

Reparația trăsurilor: 2 Trăsuri, 1 Arc, 14 Șurupuri, 6 Puiițe, 2 Șanțuri, 6 Scaune, 89 Târânoape oștite, 2 Săcuri, 3 Ronbe legate, 1 Broască, 2 Pene de fier, 2 Jelazere, 3 Arcuri, 1 Pua, 2 Chei, 16 Scaune.

Pântani: 16 Scaune, 1 Mână, 1 Garnitură, 3 Șurupuri.

Lemnăria: 17 Blăni, 11 Lătre, 15 Spile, 6 Obez, 45 Bucle, 4 Tronuri, 15 Coade, 2 Roate, 6 Cruce, 61 Stinghii, 30 Steți, 3 Cruce, 1 Oșie, 5 Scaune, 1 Jug, 2 Jighe, 6 Fereste, 2 Ronbe, 2 Oște, 1 Cruce, 4 Scaune, 1 Dulap, 1 Tochior.

Potecărit: 295 Potecave, 244 Colțuri.

Luna Martie

Reparația buților: 53 Buți, 4 Oști, 2 Șine, 2 Vătrae, 11 Legături, 17 Propte, 6 Scaune, 10 Cercuri, 34 Șanțuri, 51 Puiițe, 242 Șurupuri, 20 Șurupuri de roate, 16 Chei, 6 Troagăre, 7 Culo, 6 Cruce, 11 Garnituri, 6 Tăvi, 2 Colțee, 4 Arcuri, 1 Traversă, 6 Petece, 290 Nituri.

Reparația furgooanelor: 33 Furgooane, 2 Șine, 10 Oași, 13 Legături, 8 Propte, 12 Vătrase, 1 Choe, 9 Cuie, 13 Puișțe, 116 Șurupuri, 18 Șurupuri de roate, 6 Cruce, 1 Cere, 28 Șanțuri, 9 Cărlige, 3 Oiești, 6 Brăcinare, 4 Troagăre, 5 Inimi, 2 Garnituri, 26 Opturi, 1 Scaun de fer.

Reparația târgilor: 3 Târgi, 2 Legături, 2 Vătrase, 1 Cuș, 11 Șurupuri, 1 Scaun, 2 Scoabe, 2 Cercuri, 4 Străgăli, 3 Trăsur, 3 Șine, 17 Șurupuri, 4 Arcuri, 12 Șurupuri, 4 Scoabe aban, 64 Tărnacoape oțelte, 4 Mae, 8 Săcuri, 2 Breanțe, 2 Chei.

La cilidra compresor: 1 Suport, 1 Semnal, 1 Vârtej, 6 Șurupuri, 1 Piesă, 1 Tablă, 1 Cere, 8 Șurupuri, 1 Clăpetă, 5 Balamale, 2 Pompe, 1 Fus nos, 3 Garnituri, 7 Șurupuri, 32 Jeoloune, 1 Lanț, 30 Scoabe, 5 Roabe, 2 Roate de fer, 5 Șine, 7 Roabe reparate.

Poteovitul: 331 Poteoave, 76 Colțuri.

Lemnăria: 1 Craie, 8 Roate, 27 Spite, 16 Obez, 10 Blăni, 3 Leitre, 55 Slinghi, 21 Stecii, 37 Bucele, 4 Cruce, 3 Tromuri, 3 Oiești, 1 Inimă, 11 Scaune cu chilimi, 10 Scaune, 3 Mese, 107 Parti, 1 Dulap, 1 Ramă, 1 Cutie, 11 Poduri, 4 Mănuș, 6 Ferestee, 18 Lădi, 3 Oași, 4 Ulube, 2 Funduri, 17 Roabe reparate.

Roabe: 4 Capre, 1 Car maron, 1 Canapea, 1 Brăcinar, 1 Ladă de bani.

Luna Aprilie

Reparația buților: 41 Buți, 3 Șine, 2 Oași, 9 Legături, 7 Propte, 5 Troagăre, 4 Scaune, 9 Cercuri, 154 Șurupuri, 32 Puișțe, 5 Chei, 30 Șanțuri, 1 Petee, 107 Nituri, 3 Cuie, 4 Vătrase, 5 Cruce, 3 Oiești, 10 Garnituri, 5 Colazi, 1 Lângă, 3 Opturi, 1 Bucea, 1 Sologaină, 2 Ghiletoare, 2 Străgăli, 1 Ștel, 6 Tăvi, 8 Buți vâpate, 1 Roată cu dinți.

Reparația Tărgilor: 20 Târgi, 5 Șine, 15 Legături, 10 Vineli, 76 Șurupuri, 14 Puișțe, 58 Șurupuri de roți, 9 Cuie de in, 1 Pieșor, 6 Cercuri, 1 Scaun, 17 Opturi, 4 Cărlige, 1 Oaie, 10 Scoabe, 4 Ulube.

Reparația Furgooanelor: 13 Furgooane, 4 Șine, 3 Oași, 5 Legături, 4 Propte, 1 Scaun, 1 Troagă, 2 Cercuri, 66 Șurupuri, 3 Puișțe, 30 Șurupuri de roate, 10 Șanțuri, 3 Cuie, 3 Vătrase, 4 Cruce, 3 Inimi, 2 Brăcinare, 1 Drig, 4 Cărlige, 2 Oiești, 2 Bucele.

La Pare: 57 Șurupuri, 10 Vagonete, 16 Scoabe, 38 Pente, 78 Șine lungi, 24 Puișțe, 63 Tărnac, oțel, ascuț, 20 Pene, 2 Pompe, 5 Garnituri, 8 Șurupuri, 1 Manivelă.

Poteovitul: 356 Poteoave.

Lemnăria: 11 Scaune, 2 Vârteje, 83 Spite, 99 Obez, 61 Bucele, 82 Blăni, 46 Slinghi, 9 Stecii, 6 Oiești, 1 Inimă, 1 Brăcinar, 2 Cruce, 3 Tromuri, 5 Chilimi, 3 Roate, 2 Scaune, 1 Oaie, 1 Cruce, 3 Papuci, 2 Poduri, 5 Ulube, 2 Lăzi, 1 Leucă, 1 Ladă.

Luna Mai

Reparația buților: 55 Buți, 9 Șine, 2 Driguri, 20 Legături, 11 Propte, 7 Troagăre, 8 Scaune, 10 Chei, 233 Șurupuri, 24 Puișțe, 92 Șurupuri de roate, 6 Cercuri, 50 Șanțuri, 4 Oiești, 8 Garnituri, 7 Măni, 3 Oași, 7 Cuie, 2 Căldări, 5 Cruce, 4 Urech, 2 Arcuri, 3 Vătrase, 4 Străgă, 11, 2 Legae, 6 Opturi, 1 Angrenaj, 3 Pene, 1 Petee, 50 Nituri, 2 Văpate.

Reparația târgilor: 15 Târgi, 10 Șine, 1 Oaie, 1 Legătură, 6 Vineli, 66 Șurupuri, 12 Puișțe, 82 Șurupuri de roate, 6 Cuie, 11 Opturi, 1 Bucea, 1 Străgălie, 1 Urech, 2 Scoabe, 1 Copil.

Repararea furgooanelor: 39 Furgooane, 17 Șine, 17 Oași, 4 Driguri, 7 Inimi, 3 Oiești, 5 Legături, 4 Propte, 9 Cuie, 152 Șurupuri, 26 Puișțe, 126 Șurupuri de roate, 7 Vătrase, 4 Scaune, 5 Cărlige, 11 Opturi, 30 Șanțuri, 5 Brăcinare, 1 Vârtej, 9 Cruce, 2 Leuci, 3 Chei, 1 Troagă, 4 Cercuri, 1 Văpate, 5 Trăsur, 16 Șurupuri, 4 Arcuri, 1 Șanț, 4 Șine, 24 Șurupuri de roate, 1 Pieșor, 100 Piese la vagoane, 8 Balamale, 2 Belinghe, 2 Puri, 200 Scoabe, 24 Tărnacoape.

oțelite și ascuțite. 2 Copile. 30 Șurupuri. 3 Roabe. 1 Roată cu șină. 2 Broaște. 2 Chei. 3 Zăvoare.

Potcoave: 474 Potcoave.

Lemnăria: 2 Cruci. 5 Oșii. 1 Inimă. 57 Spițe. 49 Obez. 46 Bucle. 51 Stînghi. 17 Steel. 2 Funduri. 5 Tronuri. 11 Bîani. 7 Mesa. 482 Steaguri. 2 Cruci. 3 Leuci. 5 Poduri. 1 Vârtej. 2 Lăzi. 16 Jigle. 1 Masă. 10 Bîani de stejar. 1 Carămb. 1 Capră 18 Cărcoe de seopit cal.

Luna Iunie

Reparația Bușilor: 40 Buși. 6 Șine. 3 Oșii. 10 Legături. 13 Propte. 1 Vineli. 8 Cruci. 176 Șurupuri. 13 Piușe. 30 Șurupuri de roate. 12 Chei. 6 Cui 6 Garnituri. 6 Scaune. 7 Cercuri. 30 Sbanțuri. 18 Opturi. 4 Troagăre. 1 Pană. 2 Ghîbescacuri. 5 Măni. 1 Bucea. 4 Driguri. 3 Colaci. 1 Oșie. 6 Tăvi. 1 Angrenaj. 1 Arc. 2 Vătrae. 2 Văpsite.

Reparația Furgoncelor: 28 Furgoane. 14 Șine. 4 Oșii. 3 Propte. 4 Legături. 2 Chei. 1 Oșie. 2 Brăcinare. 9 Inimi. 92 Șurupuri. 17 Piușe. 24 Șurupuri de roți. 9 Vătrae. 9 Cui. 4 Cărlige. 11 Sbanțuri. 2 Scoabe. 3 Leuci. 3 Cruci. 2 Troagăre.

Tărnăcoape: 13 tărnăcoape oțelite.

Reparația Tărgilor: 10 Tărgi. 1 Oșie. 5 Vineli. 2 Legături. 1 Ulubă. 2 Scoabe. 51 Suruburi. 17 Opturi. 2 Cărlige. 4 Cui. 1 Sbanț. 2 Străghili. 3 Văpsite.

Reparația Trăsurilor: 5 Trăsuri. 6 Sbanțuri. 1 Cerc. 29 Șurupuri. 3 Cruci. 3 Azcui. 1 Legătură. 1 Sologaină. 4 Roabe. 2 Șini. 16 Șurupuri. 6 Șurupuri.

La fabrica de gheață: 306 Scoabe. 202 Vineli. 3 Fears. 1 Vătră. 1 Vârtej. 2 Șurupuri. 2 Broaște. 2 Chei.

Reparația Pompelor: 3 Pompe. 2 Garnituri. 8 Șurupuri. 5 Scoabe.

Bîbesen: 200 Tăpușe de fer.

Lemnăria: 4 Cruci. 1 Scaun. 2 Oșii. 3 Oșii. 1 Inimă. 139 Obez. 108 Spițe. 43 Stînghi. 5 Steel. 2 Driguri. 10 Bîani. 2 Funduri. 4 Poduri. 5 Cade. 1 Tron. 5 Ulube. 43 Bucle. 70 Steaguri. 2 Loitre. 2 Tarife. 3 Ferestele ascuțite. 8 Roate. 3 Leuci. 6 Cruci. 2 Canapele. 1 Ladă. 8 Roabe. 2 Colace.

Luna Iulie

Reparația bușilor: 41 Buși. 8 Șini. 1 Oșie. 10 Legături. 5 Propte. 1 Vătră. 1 Vineli. 4 Cui de inimă. 5 Cruci. 4 Cercuri. 7 Chei. 11 Sbanțuri. 176 Șurupuri. 22 Piușe. 30 Șurupuri de roate. 6 Măni. 26 Garnituri. 2 Oșii. 1 Sologaină. 26 Opturi. 3 Roate cu dinți. 1 Troagăre. 3 Tăvi. 2 Traversa. 3 Potcoave. 200 Nituri. 1 Oșie. 1 Scaun. 1 Colac. 1 Arc.

Reparația furgoncelor: 23 Furgoane. 36 Șini. 2 Oșii. 3 Legături. 4 Propte. 3 Vineli. 2 Oșii. 5 Brăcinare. 1 Cheie. 116 Șurupuri. 18 Piușe. 252 Șurupuri de roate. 7 Inimi. 8 Opturi. 9 Cărlige. 7 Cui de inimă. 9 Vătrae. 2 Scaune. 8 Cruci. 4 Sbanțuri. 1 Capă. 1 Leagăn. 1 Chilmie. 2 Văpsite.

Reparația Tărgilor: 8 Tărgi. 4 Șine. 1 Proptă. 36 Șurupuri. 12 Piușe. 28 Șurupuri. 5 Opturi. 6 Cui de inimă. 2 Vineli. 4 Scoabe. 3 Cărlige. 2 Văpsite. 4 Trasuri. 11 Șini. 2 Oșii. 19 Șurupuri. 122 Șurupuri de roate. 1 Galerie. 24 Cercuri. 1 Ghîbescac. 1 Vârtej. 1 Legătură.

Tărnăcoape oțelite: 37 Tărnăcoape. 12 Scoabe. 2 Șini. 3 Cercuri. 1 Toarță.

Pompe: 6 Stîngi. 19 Șurupuri. 1 Furcă. 4 Garnituri. 2 Sbanțuri.

Fabrica de gheață: 5 Tăvi tăie. 6 Traversa. 18 Roți. 15 Scări. 4 Dăți.

Abatorul: 21 Pene. 207 Potcoave. 28 Colțuri.

Lemnăria: 2 Cruci. 1 Oșie. 3 Loitre. 6 Funduri. 17 Biane. 4 Poduri. 2 Oșii. 80 Spițe.

90 Obez. 46 Stîngîli. 6 Stecli. 2 Tronuri. 93 Bucele. 79 Cutii. 1 Vârtej. 4 Scaune. 2 Forestee. 5 Coadă. 3 Inimi. 16 Roate. 7 Mese. 1 Canapea. 1 Ladă. 6 Lopeți. 1 Cruce. 2 Ulube. 2 Sculpitoare.

Luna August

Reparația buților: 36 Buți. 3 Oși. 3 Legături. 10 Propte. 2 Vineli. 161 Șurupuri. 13 Pulițe. 14 Șurupuri de roate. 6 Scaune. 6 Chei. 6 Garnituri. 13 Șanțuri. 3 Cuie. 3 Ghipstacuri. 2 Driguri. 1 Pană. 9 Tăvi potrivite. 3 Angrenaje. 2 Cercuri. 21 Opturi. 4 Oști legate. 8 Cruci. 1 Plesă. 1 Arc. 3 Scoabe. 85 Nituri. 2 Balamale. 1 Troagăr. 1 Petec. 1 Mână. 1 Colac. 1 Roată cu dinți. 1 Leagăn.

Reparația furgoanelor: 37 Furgoane. 8 Șine. 4 Oși. 137 Șurupuri. 7 Pulițe. 78 Șurupuri de roate. 3 Troagăre. 5 Propte. 2 Oști. 6 Inimi. 7 Brăcinare. 1 Chilimie. 1 Cheie. 11 Opturi. 5 Vătrae. 9 Cruci. 8 Leuci. 12 Șanțuri. 9 Cuie. 1 Vârtej. 10 Legături. 1 Leagăn. 5 Cercuri. 1 Ușă. 1 Garnitură. 2 Balamale. 2 Văpșite.

Reparația tărgilor: 12 Tărgi. 10 Șine. 1 Oșie. 1 Legătură. 4 Vineli. 53 Șurupuri. 102 Șurupuri de roate. 19 Opturi. 12 Cercuri. 15 Cuie. 110. Nituri. 2 Scări. 2 Tocane. 2 Străgăli. 1 Fund. 5 Văpșite. 16 Colțuri.

Trăsuri: 2 Trăsuri. 1 Oșie. 12 Șurupuri. 1 Colac. 1 Arc.

Tărnăcoape: 31 Tărnăcoape. 5 Ciocane.

Parca Bibescu: 4 Poduri. 9 Garnituri. 13 Șurupuri. 1 Mână. 2 Mături tari. 2 Păci. 1 Legătură. 4 Șurupuri.

La ghință: 1 Dolă.

Potecave: 365 Potecave.

Lemnăria: 12 Cruci. 2 Oși. 3 Oști. 1 Brăcinar. 6 Chilimii. 4 Funduri. 2 Poduri. 2 Lăptre. 1 Cruce. 6 Tronuri. 128 Spițe. 74 Obez. 3 Ulube. 69 Bucele. 7 Scaune. 55 Stîngîli. 9 Stecli. 1 Aripă. 16 Blane. 1 Colac. 1 Ferestru. 1 Cutie. 2 Roate.

Luna Septembrie

Reparația buților: 17 Buți. 3 Șine. 1 Oșie. 3 Legături. 2 Propte. 97 Șurupuri. 17 Pulițe. 34 Șurupuri de roate. 3 Cuie. 3 Chei. 7 Opturi. 4 Garnituri. 4 Măini. 4 Păci. 10 Nituri. 2 Arcuri. 1 Angrenaj. 2 Oști legate. 2 Cruci. 3 Vătrae. 1 Șanțuri. 3 Scaune. 1 Traversă. 1 Colac. 6 Cercuri.

Potecovitul: 176 Potecave.

Reparația furgoanelor: 10 Furgoane. 5 Șine. 8 Oși. 3 Legături. 5 Vătrae. 69 Șurupuri. 11 Pulițe. 36 Șurupuri de roate. 4 Cruci. 4 Cue de inimi. 18 Opturi. 19 Șanțuri. 4 Oști. 2 Inimi. 3 Troagăre. 1 Brăcinar. 2 Scaune.

Reparația tărgilor: 4 Tărgi. 1 Vineli. 21 Șurupuri. 4 Cuie. 2 Opturi. 2 Legături. 15 Nituri. 1 Scară. 1 Văpșită. 5 Trăsuri. 2 Arcuri. 14 Șurupuri. 3 Șanțuri. 1 Măturătoare. 5 Șurupuri.

La zăd: 22 Patari reparate și văpșite. 3 Pompe reparate. 16 Matri țavă. 1 Tee. 4 Robinete.

Lemnăria: 3 Scaune. 3 Tronuri. 6 Poduri. 9 Blane. 33 Bucele. 5 Oși. 2 Oști. 31 Obez. 53 Spițe. 4 Ulube. 12 Cruci. 33 Stecli. 1 Fund.

Bulevardul de centură și Calea Chintescu—Târgul de săptămână.

De mult timp, în partea vestică a orașului, stagnează bălți și smârcuri, cari fac ca sănătatea Craiovenilor să fie foarte periclitată.

Desecarea acelor bălți se impunea; și încă din 1886 am reușit a face atent pe domnul Ministru de Interne asupra marelui cestiuni a însănătoșirii orașului, prin desecarea bălților dimprejurul Craiovei, sau scurgerea lor în apa Jiului și Ministerul a pus în vedere Consiliului județean, ca, în sesiunea din Octombrie 1886, să aibă a se ocupa de urgență cu această cestiune.

«Scopul meu—diceam atunci—a fost astfel ca să interesez din vreme pe Stat la o cestic pe care eu o consider de o importanță capitală pentru Craiova noastră, și ca, astfel, ca timpul, Statul, în unire cu Județul și Comuna, să aibă a termina, cu o oră mai înainte, marile lucrări de însănătoșire și înfrumusețare a Doljului».

În raportul general asupra sănătății publice pe anul 1893 domnul Dr. Antonini, vorbind despre pericolul, care amenință sănătatea cetățenilor din cauza acestor bălți, se rostește în următorul mod:

«Mergând pe marginea orașului către bariera Bucovățului și de aci la balta Craioviței, ochii noștri sunt isbiți de o întinsă și vastă mlaștină, care seceră cel puțin pe fie-care an 20 % din populațiunea acestui oraș. Toate aceste bălți formate parte prin apele meteorice, parte prin izvoare, de cu primăvara și până iarnă exală emanațiuni palustre, care produc toate formele paludismului de la simpla febră intermitentă până la căsescia palustră cea mai profundă. Pot dice cu siguranță, grație unei lungi experiențe locale, că nu este nici un cetățean neîmpahdat. Consecințele dezaastroase ce decurg de aci pentru sănătatea și viața cetățenilor noștri sunt incalculabile. Se întreabă unii pentru ce Craioveanul nostru este molatic, leneș la lucru și puțin resistant la boale? Dar când are în sângele său un germen care îl roade neîncetat, cum poate fi alt-fel?»

Odată desecarea bălților obținută prin scurgere, prin umplere cu pământ

sănătos, prin epuizarea apelor cu mașini hidraulice, *plantarea terenurilor*, ca să devină cu desăvârșire salubre, se impunea imperios, cel puțin de la partea orașului numită Podișor până sub biserica Sf. Dumitru.

De unde până acum vânturile,—care, la noi, suflă mai cu seamă de la Sud-Vest,—duc, după ce trec pe deasupra suprafeței bălților, efluvii mlăștinoase mortale până în inima orașului, de odată tot aceste vânturi, mulțumită plantațiilor, vor aduce orașului un aer bine-facător încărcat cu oxigen.

În locul amărurilor și exhalățiunilor miasmatică, Craiova va poseda plantațiuni demne de ea desfătătoare și de folos.

Așa s'a'n petrecut lucrurile și în alte țări. Ast-fel, până acum cât-va timp, Temișioara era unul din orașele cele mai nesănătoase ale Imperiului Austro-Ungar, din cauza bălților cari o înconjurău. Consiliul comunal din Temișioara, ajutat și de autoritățile militare, a chibzuit să desecă bălțile; și astă-zi, Temișioara este încinsă de un minunat parc, care face fala locuitorilor ei, iar starea sanitară a orașului e cu mult ameliorată.

Desbaterile consiliului de igienă, care în acești din urmă timp s'a ocupat mult de chestia desecării bălților,—tabloul mortalității publicat de serviciul sanitar, care dovedește că nu 20 % dar chiar 30 % mor din cauza im-paludismului, toate sunt suficiente ca cei cari au o datorie de a îngriji de sănătatea publică să-și dea bine seama de pericolul îngrozitor ce amenință ne-conținut sănătatea populațiunii orașului și să procedeze cu un ceas mai înainte la înlăturarea lui.

Astă-zi, aceste bălți au fost desecate mai în totul, iar pe locul dintre a doua intrare a Parcului Bibescu și Bulevardul Convențiunei, se lucrează cu multă activitate la facerea unui mare bulevard atât de necesar nouă.

Ideea facerii bulevardului, numit bulevardul de centură, s'a emis încă de sub primăriaatul domnului Maldărescu. Ea mi-am însușit-o și ea a fost, apoi, reluată de domnul Boldescu, care a făcut traseul bulevardului și planul de exproprieri.

Șoseaua de centură este foarte necesară orașului din mai multe puncte de vedere.

Este necesară din punctul de vedere al salubrității, căci prin facerea acestui bulevard și a plantațiilor, după el se asanează totul ocupat mai înainte

de bălți; și asanare a acestor locuri prin împădurire este prevăzută și în proiectul general de îmbunătățiri al orașului prin grădini și square-uri.

Pe lângă aceasta, direcțiunea bulevardului și prin urmare a plantațiilor după el, moderează și purifică vânturile apusene, cari mai toată vara bat dinspre Jiu spre oraș și apără orașul de praf.

Facerea acestui bulevard mai are avantajul că ficează raza orașului și face mai posibilă o bună pază, stărpind, în această parte, contrabandele.

Tot el înlătură neajunsul provenit din faptul că nu avem decât îngusta stradă a Bechetului atât pentru plimbat, cât și pentru intrarea în oraș a nemuneratelor care și căruțe venite din plășile cele mai populate ale județului.

În fine apele din pârul Tabacilor, Pântâna cu țoapă și Valea Fetei, prin canalele lui vor avea scurgere; iar mirosul de la abator se va neutraliza mai mult prin paravanul de verdeață ridicat între abator și oraș.

Se declarase de utilitate publică pentru bulevard, o lărgime de 39 metri.

Actualul Consiliu a mai declarat de utilitate publică încă 30 metri (15 de o parte și 15 de alta) și ne-a dat ast-fel posibilitatea să facem o plantațiune destul de bogată, având alce pentru pietoni, călăreți, bicicliști etc., iar la adăpostul ei, în spre oraș, putându-se face frumoase vile dupe anumite tipuri și conform unui regulament bine alcătuit.

Facerea tuturor terasamentelor bulevardului este dată în întreprinderea d-lui C. Maimarolu, cu tot lucrul și materialul său, în condițiunile contractului ce s'a încheiat cu d-sa. Este de notat, însă, ca la adjudecate terasamentele s'au obținut în condițiuni foarte favorabile (68 bani metrul cub în loc de 1,50 cu cât erea prevădută în devizul făcut sub fosta administrație); iar pentru profilul bulevardului s'au făcut cinci pante care au permis să se realizeze încă o economie de 16,000 lei.

Ca o completare a acestui bulevard este și calea care se va face de la Chintescu până în Târgul de săptămână.

Terenul necesar urmează să se obție prin expropriere de teren din locul domniului Dini Mihail.

Tribunalul a admis fițele trecute acea expropriere.

Ast-fel se dobândește și alte avantagii:

Locuitorii plășilor mărginașe care urmează să vie la târgul de săptămână, prin bariera Calafatului, au un drum direct spre acest târg.

Atât plantațiunile parcului Bibescu cât și cetățenii care locuiesc săm cer-
culă pe strada Bechetului sunt apărați de praful ridicat de carele și căruțele
cari, de acum înainte în drumul lor spre târg, nu vor mai intra în oraș pe
sus numita barieră.

În fine pentru armată un drum direct se deschide spre câmpul de e-
xerciții.

Tramwaye

Tramwayele fiind necesare atât din punctul de vedere al înlesnirii locomoțiunii — cât și din punctul de vedere igienic, — de oare-ce tramwayele dau puțină și celui sărac a eși, în ore libere, afară din oraș, spre a respira un aer mai curat, — era natural ca să ne ocupăm foarte mult de darea în concesiune a unei rețele de tramway în orașul nostru.

La venirea în capul administrațiunii comunei, am găsit o propunere a domnului Henri Ottlet din Bruxelles.

Consiliul a numit o comisiune, care să se ocupe de aproape cu această afacere.

După depunerea raportului comisiunii s'a invitat domnul Dendrino, împunătorul domnului Ottlet, ca să ia cunoștință de raportul comisiunii și să arate dacă îi convin modificările făcute.

Domnii Dendrino și Villacros s'au prezentat la Primărie, au văzut modificările introduse de comisiune, au cerut însă, ca răspunsul să-l dea după ce vor lua înțelegere cu domnul Ottlet.

După corespondența urmată între domnii Dendrino, Villacros și anchiul domnului Ottlet, Vaechter, am primit o scrisoare de la domnul Vaechter în care mă întreba dacă admitem sau nu propunerea făcută de domnul Henri Ottlet mandatarul său, menționând, că *concesionarul va substitui tracțiunii animale tracțiunea mecanică, de preferință tracțiunea electrică prin fir aerian, cu condițiune expresă ca Primăria Craiova să-i procure posibilitatea, fie de a exploata iluminatul electric, fie de a obține curentul necesar la tracțiunea tramwayului cu 2 centime kilovatul — ora (comuna plătește 8,75 centime pentru kilocat), iar termenul concesiunii să fie de 65 ani. Am negociat cu Societatea «Allgemeine Electricitäts Gesellschaft» și aceasta, dupe ce a cerut mai întâiu 22½ centime pentru kilovatul-ora, a consimțit a ceda curentul, pentru un kilovat-ora pe 17½.*

Vedând că nu pot obține un rezultat prompt și avantajos comunei, nici

de la domnul Vacchter, nici de la reprezentanții sei, domnii Dendrin și Vil-lacros, mi-am îndreptat apoi privirile și în altă parte.

Am încercat să introduc afacerea tramwayului pe lângă diferite case sau grupuri de bancheri din deosebite țări: așa, în Elveția, pe lângă Banca comercială din Basel și consorțiurile de electricieni care atârnă de această bancă; la Geneva, pe lângă societatea Franco-Elvețiană de electricieni; la Winterthur pe lângă casa Johan Jacob Richter et C-rie; la Baden, pe lângă casa Brown et Boveri; la Zurich, pe lângă casa Oerlikonmaschinenfabrik; în Germania, la Dresda, la Berlin, la Colonia, la Frankfurt; și toate aceste case au lăsat să se înțeleagă că din cauza crakurilor mari financiare din timpul din urmă nici o întreprindere de tramwayuri nu se va mai putea face înainte de vre-o doi ani în țările noastre.

În Belgia, ajutat de Consulul General din Bruxelles, am căutat să mă în-formez, care ar fi eventual casele cele mai solide, care ar voi să capete concesiunea tramwayelor din orașul nostru. Ele sunt foarte puține și nu prea do-resse să se aventureze în întreprinderi în țara noastră.

În Franța, cu sprijinul Consulului general la Paris, m'am prezentat la Paris marei case Thompson Huston și Societății al cărei director e domnul Conte de Brancion, având ambele mari antreprise în Paris și în Franța și ele au cerut timp ca să studieze chestiunea.

Au fost tratative și cu domnul Frateștițeanu și alții, dar nici cu d-sa nici cu domnul Vacchter, sau reprezentanții acestuia, — cari de alt-minteri, răspuns n'au mai dat telegramelor noastre, — afacerea nu a putut lua sfârșit. Trei domni ingineri, Henri Laval, Cuny și Cassanova, s'au arătat amatori a lua concesiunea tramwayului, iar doi din domniile-lor au venit în Craiova.

Acum câte-va zile, domnii Laval, Cuny și Cassanova, ne-au trimis con-tractul semnat de dumealor, rămânând ca el să obție aprobarea noastră.

Proiectul de contract prevede trei linii și anume:

Linia No. 1, de la bariera Calafatului (Bibescu), până la bariera Ama-radiei; pe strada Calafat, strada Unirei, strada Smârdan și strada Amaradiei.

Linia No. 2, de la bariera Bacovățu la bariera București, pe strada Bacovățu, strada Madonna-Dudu, strada Lipscanilor, strada Brutus, strada Caprei și strada Cuza-Vodă.

Linia No. 3, de la Gara Craiova la Bibescu, strada Frații-Golești, 4.15 km. lung. — strada Carol I, strada Episcopiei, strada Cuza-Voda, Pasul No. 5, drum comun cu linia 2 pe strada Lăpscani, drum comun cu linia 1, pe strada Unirii și strada Calafat.

Eventual linia No. 2 va putea fi prelungită până la Abator și se va face și o linie de circumvalațiune pe noile bulevarde în construcțiune.

Cum vedem, dar, s'a ales stradele care duc la școli și alte așezăminte publice: ca palatul justiției, spitale, cimitire, etc.

Întreaga rețea trebuie pusă în exploatare în doi ani de la data aprobării proiectelor definitive.

Fie-care linie nu va putea avea mai mult de două secțiuni. Pentru o secțiune se va plăti 15 bani în vagonul cl. II și 25 bani în vagonul cl. I.

Maximul de percepere e în vagonul de cl. II 30 bani; în vagonul de cl. I 50 bani.

La finele primilor 20 ani ai concesiunei, comuna va avea dreptul de recumpărare, în condițiunile art. 11 din contract.

La expirarea concesiunei comuna va fi subrogată în toate drepturile concesiionarilor, asupra rețelei și dependențelor ei și va începe să se folosească imediat de ea. (art. 10) etc.

În ultimii cinci ani ai concesiunei, comuna va avea dreptul de a lua veniturile tramwayelor și a le întrebuința ca să restabilească în bună stare rețeaua și dependențele ei, dacă concesiionarii n'ar satisface în totul această obligațiune.

Aproape de întreținerea liniilor No. 2 și 3, în dreptul palatului justiției, ar trebui să se facă un square, a cărui necesitate este atât de mult simțită. Vederea din spre palat va fi liberă; iar pe celelalte trei fețe s'ar putea face după un plan bine și frumos alcătuit, localuri, (chioscuri pentru a anume întrebuințare prevădută în plan), de unde, atât cei cari vor avea afaceri la palat, cât și acei cari vor veni să se repauseze, vor putea câmpăra cele necesare lor.

Consiliul, în ședința din 21 Septembrie 1902 și 8 Octombrie 1902, a aprobat ca concesiunea să fie dată domnilor ingineri Laval, Cuny și Cassanova.

Iluminatul zonei a treia

Actuala administrație a găsit ca fiind mai în interesul comunei și al cetățenilor, să se ilumineze tot cu electricitate și stradele zonei a 3-a, care astăzi sunt iluminate cu oleu mineral.

Cu modul acesta se face și o foarte mare înlesnire cetățenilor din părțile marginase ale orașului, pentru că și acolo vom avea orașul mai bine iluminat și de aci două avantaje: 1) comunicația cetățenilor devine mai lesnicioasă în timpul nopții; 2) o iluminare mai puternică face ca siguranța orașului să fie mai bine și mai ușor menținută.

Prin faptul că tot Societății generale de Electricitate din Berlin, «Allgemeine Electricitäts Gesellschaft», s'a acordat și iluminatul acestei zone, am ajuns să avem un singur concesionar pentru tot iluminatul: deci, un alt avantaj.

În curând (1 Noembrie st. n.) vom avea și zona 3-a iluminată cu electricitate și tot cu prețul vechilor lămpi cu ulei mineral de până acum.

Lămpile de petrol vor fi înlocuite cu 404 lămpi electrice incandescente a 16 lumânări normale germane, cari vor arde toată noaptea.

Prin contractul pentru iluminatul zonei a 3-a, Societatea și-a luat obligația să facă în calculul comunei, toate lucrările de instalare, necesare pentru iluminatul cu electricitate al parcului Bibescu, plătiindu-i-se în rate lunare de 250 lei, costul de 10 anuități a 3000 lei.

Iluminatul parcului se face de 20 lămpi voltaice, a 6 ampere și 20 lămpi incandescente, a 16 lumânări.

Consumul pentru parc se va măsura printr'un contor așezat în locuința grădinarului, făcându-se plata în condițiunile art. 5 din contract.

Am reușit să obținem de lângă celelalte avantaje ale contractului, ca

concesionarul să acorde de la 1 Ianuarie 1903, particularilor cari plătesc 9 bani hectowatul pe oră, următoarele rabate:

5% la un consum de lumină anual de la 800—999 lei

10% „ „ „ „ „ 1000—1499 „

15% „ „ „ „ „ 1500 lei în sus.

În zona 1 și a 2-a se vor înlocui 100 lămpi incandescente, cu 35 lămpi voltaice, a 5 ampere. Aceste lămpi voltaice vor arde până la miezul nopții, iar de aci până la ziua cele incandescente.

Tot în aceste zone, se vor înlocui 120 lămpi electrice, a 16 lumânări, prin alte 120 a 25 lumânări.

Parcul Bibescu

S'a zis, cu drept cuvânt, că plantațiunile sunt plămânii orașelor, magazine, rezervoare de oxigen, de aer dătător de viață; și utilitatea lor este necontestabilă, dacă de vom gândi că îndeplinesc un rol chimic important, descompunând acidul carbonic din aerul atmosferic, făcând carbonul și punând în libertate oxigenul. Plantațiunile îndulcesc clima, temperând vara arșița selară, iar iarna împiedicând marii curenți reci de aer. Ele asanează solul prin rădăcinile lor.

Pădurile trebuie conservate de aci înainte, zice domnul doctor Ștefănescu medical primar al județului Hfov, iar unde lipsesc, s'au s'a suprimat, cum e împrejurul capitalei noastre, să se reîmpăturească, o lege aspră de regim silvic, stabilind modul exploatării.

Regele Belgiei, care întreaga sa viață s'a ocupat cu crearea de minunate parcuri, le-a donat pe toate, acum doi ani poporul Belgian, zicând în scrisoarea sa către Stat, că grădinile ce lasă nu sunt locuri de desfătare, ci dă-tătoare de sănătate.

Importantul ziar frances «*Le Temps*» vorbind despre această regală și în-telecuptă donațiune, observă că scrisoarea Regelui Belgiei ar trebui învățată pe de rost de toți consilierii comunali și de toți politicianii ¹⁾.

1) *Lettre du Roi des Belges*

A l'occasion du 65e anniversaire de ma naissance, j'ai à cœur de transmettre à l'Etat celles de mes propriétés qui contribuent à l'agrément et à la beauté des localités où elles se trouvent.

Préoccupé de conserver à ces biens leur destination d'embellissement, j'ai constamment veillé à ce qu'ils ne fussent pas défigurés par aucune construction pouvant changer leur caractère. Il serait regrettable de voir anéantir après moi leur affectation au détriment de l'aspect

În Olanda, unde terenul e vecinic amenințat a fi înghițit de apele mării, iar locuitorii fac lucrări colosale, ca să oprească acest dezastru; acolo unde lupta de toate zilele, în apărarea solului în potruva mării e așa de mare, în căt, cu drept cuvînt, s'a caracterizat aceasta, zicîndu-se: că în Olanda, Dumnezeu a făcut cerul, iar Olandezii pămîntul; acolo, de-și solul e atît de scump, căci menținerea lui costă atâtea sacrificii, totuși s'a'n vădut cum municipalitățile rădeau un cartier întreg ca să lărgească o grădină publică.

Pentru Germania, iată cum se rostește profesorul și doctorul H. Albrecht în opera «Les oeuvres de salut social en Allemagne» publicat oficialmente de Imperiul German cu ocazia expoziției universale de la 1900:

et de la salubrité des diverses agglomérations populaires; étant persuadé qu'il est convenable que ces biens appartiennent au pays, j'ai résolu de les offrir à la Belgique, et je vous prie de soumettre aux Chambres l'acte de donation que je joins à cette lettre.

Surtout, près des grandes villes, il est fort utile de conserver des espaces libres avec des décorations naturelles dans l'intérêt de l'esthétique et de l'hygiène. Il en est particulièrement ainsi, lorsque ces espaces sont ornés de plantations déjà grandes divisés en places et jardins bordant les boulevards.

C'est l'existence de ces aménagements qui n'ont rien coûté au trécor qu'il s'agit de sauvegarder dans l'avenir. Quelques modestes que soient les travaux d'embellissement que j'y ai faits, il importe qu'ils ne soient pas perdus pour les générations futures.

„Le Temps“, 14 Avril, 1900.

On a lu hier, la lettre par laquelle le roi des Belges fait don à l'État de celles de ses propriétés „qui contribuent à l'agrément et à la beauté des localités où elles se trouvent“. Il n'était pas besoin de cet acte de munificence pour savoir que Leopold II est un souverain éclairé et généreux, plein de bons sentiments et capable de nobles initiatives. Mais le roi des Belges ne pouvait trouver une manière plus touchante ni plus moderne de célébrer le 65e anniversaire de sa naissance. Il faut lire surtout le texte de la lettre de donation. Elle contient un certain nombre de considérations et de bons avis qui frappent par leur évidente justesse et dont la portée dépasse le royal caducée. Jamais il ne fut plus esset de dire que „la façon de donner vaut mieux que ce que l'on donne.“

Le Roi des Belges avait toujours veillé à conserver à ses propriétés leur „destination d'embellissement“. Elles étaient auprès des agglomérations urbaines, tout à la fois une garantie de salubrité et une parure. Elles étaient là pour la santé et pour le luxe gratuit de tous ceux dont la vie est l'unique capital—capital tous les jours aventure dans le travail et si souvent avarié par la misère! Au milieu des soucis intérieurs et extérieurs, parmi les préoccupations que lui ont apportées de grandes entreprises coloniales, le roi des Belges n'a pas dédaigné de penser qu'il faut aménager à l'usage des masses populaires, qui n'ont point de parcs ni de jardins privés „des espaces libres avec des décorations naturelles dans les intérêts de l'esthétique et de l'hygiène“. C'est ainsi qu'il instituait sur ses propres biens, au faveur du peuple, une sercitude de verdure et de beauté.

«Petrecerilor în aer liber le-am dat locul de frunte, tocmai din cauză că pentru lucrătorul care a muncit toată ziua în atelier, respirând praf, expus la mii de influențe delezere, petrecerea în aer liber nu este numai un mijloc de a-i înălța moralul și inima și de a accentua cultul camaraderiei, dar încă o necesitate pentru sănătatea lui.

«E atât de satisfăcător dar, zebul care se pune în toate orașele germane pentru ca să se lărgască parcurile și grădinile existente și să se creeze altele noi. Afară de vastele grădini și de parcurile întinse pe care Statul și Principii le deschid marelui public în orașele princiare, în capitale și în centrele mari ca Berlin, Brunswick, Breslau, Cassel, Charlottenburg, Dresda, Hamburg, Ha-

En donnant à l'Etat les biens qu'il a conservés et embellis, Leopold II fait acte de prévoyance. Il veut qu'après lui ses intentions ne puissent être méconnues; et ce roi prend une sorte de garantie contre les surprises de l'hérédité monarchique. Ne se pourrait-il point, en effet, qu'un autre souverain changeât l'aspect et anéantît l'affectation de ces domaines que le roi des Belges a mis en leur état actuel sans recourir au trésor public? C'est là ce que Leopold II n'admet pas; et sa lettre, précisant ses intentions, consacre solennellement sa ferme volonté et donne à ses futurs successeurs un exemple.

Il y a des démocraties souveraines—remplies d'orgueil parce qu'elles sont „démocratiques“ et toutes gonflées de vanités parce qu'elles sont „souveraines“—qui pourraient apprendre quelque chose du roi des Belges. Tous les ingénieurs de la ville de Paris, tous les administrateurs de localité, tous les conseillers municipaux, tous devraient être tenus de réciter par cœur la lettre de Leopold II et de prouver qu'ils l'ont comprise. Alors nous ne verrions peut-être plus la beauté de nos promenades, de nos avenues et de nos boulevards, sans cesse mutilés et sacrifiés à des agréments ou à des intérêts privés. Nous ne verrions peut-être plus diminuer de jour en jour ces espaces libres avec des décorations naturelles, qui étaient le complément indispensable d'une ville laborieuse, les pommes et la prise d'air de Paris étouffant. Nous ne verrions pas les élus d'une capitale soi disant démocratique défendre si peu ou si mal le bien de tous. Nous ne verrions pas s'élever des établissements lucratifs qui feroient la fortune de quelques uns, à la place des massifs et des arbres qui faisaient le plaisir et le bien de tout le monde.

Ei nous n'en serions pas à nous dire: „quel dommage que le bois de Boulogne et les Champs Elysées et tout le reste n'aient pas été la propriété privée du roi des Belges!“ Il les aurait dignement entretenus. Il n'y aurait pas laissé la charpente et la pierre chasser les gazons, proscrire les fleurs, exterminer les arbres! Il n'aurait pas permis que ces promenades fussent envahies, dépécées, l'occupées par toutes sortes d'intrus. Et il les préserverait à jamais contre toute profanation, grâce aux paroles de bon sens avec lesquelles il aurait consent le juste retour de tous ces biens à la propriété commune!

Oui, quel dommage que ce qui est à nous — à vous, à moi, à tout le monde — n'ait pas provisoirement appartenu au roi des Belges! Nous l'aurions encore; tandis que, si nous laissons faire, il n'en restera bientôt plus rien.

novra, Munich, Potsdam și Stuttgart, aproape toate orașele cuprinse în anuarul german de statistică sunt dotate cu parcuri și grădini pe care municipalitățile le-au creat și le întrețin. Orașul Frankfurt-pe-Oder (56.000 loc.) are un parc de 830 hectare; Magdeburg, 227 hectare; Lipsca, 200 hectare; Wiesbaden, 199 hectare; Berlin, 161 hectare; Colonia, 143 hectare; Munich 113 hectare; Dortmund, 106 hectare; Breslau, 101 hectare, etc. În afară de parcurile între ziduri «plămâni» prin care respiră orașele, orașele mai întrețin în vecinătatea lor mari păduri și grădini, cum e la Berlin, Brema, Breslau, Dinsburg, Dusseldorf, Friburg (Baden), Halle, Königsberg (Prussia), Mannheim, Plauen, Stuttgart.

Și pe lângă acestea, diferite societăți care caută să construiască parcuri cu adevărat populare, ast-fel societatea pentru binele poporului din Dresda «a ajuns» să facă o grădină demnă de a fi numită un parc al poporului în adevăratul înțeles al cuvântului, situat la porțile capitalei saxone: «Heide Parc» a fost fondat de această societate în vara anului 1893, după ce ministerul de finanțe a concedat o parte din pădurea orașului pentru facerea unei colo-nii municipale rezervată copiilor de slabă constituție.»

De asemenea societatea «Jardins Schreber» din Lipsca, societatea berlineză de construcții și economii etc.

Principiile igienice, sănătatea cetățenilor, cer ca între altele, să se facă plantațiuni, pe scara cea mai întinsă ¹⁾ ²⁾ ori-ce loc disponibil să nu se lase

¹⁾ Astăzi județul proiectează facerea unei bogate plantațiuni la bulevardul Convenției, în spre lunea Mollen. În adevăr, terenul ce se expropriează, de-o parte și de alta, a acestui bulevard, spre a fi plantat, are o lungime de 600 metri, iar lățimea e de câte 100 metri pentru fie-care din aceste două părți ale bulevardului.

²⁾ În darea de seamă a domnului M. Măldărescu, din 1897, citim la pagina 32, următoarele:

„Trebuie dar să păgim cu prudență și să ne mărginim, deocamdată, la lucrări urgente și strict necesare îmbunătățirii stărei Craiovei:

Aceste lucrări după aprecierea noastră sunt următoarele:

9) Exproprieri pentru grădini și piete precum și înfrumusețarea grădinii Bibescu și ananarea electoului. 200.000

10) Exproprieri și împădurirea terenului dintre canalul colector și oraș. 250.000

Aceste lucrări urmează să se facă dintr-un împrumut.

liber, ci să se planteze; să se facă cât mai multe parcuri, *) căci grădinile nu trebuie privite ca lucrări de lux.

Sănătatea Craiovenilor, cu atât mai mult, trebuie să fie obiectul continuilor noastre preocupări, cu cât condițiunile igienice ale Craiovei, fie din cauza situației sale geografice, fie din cauza puținelor sacrificii ce s'au făcut până acum, lasă foarte mult de dorit.

«Orașul Craiova, studiat din punctul de vedere al igienei se găsește în cele mai proaste condițiuni», dice domnul doctor Măldărescu, membru în Consiliul Sanitar superior.

«În Craiova în tot-d'aua mortalitatea a covârșit nașterile,—afirmă domnul doctor Antonini, medicul primar al orașului,—și cauza nu este alta de cât reaua stare igienică a orașului.»

Între boalele cari într'un județ ca al nostru fac ele mai mari ravaje este și paludismul. *Două-zeci la sută din cei ce se sting, mor din cauza acestei boale.*

«Paludismul—dice domnul doctor Felix, în raportul general al serviciului sanitar pe 1902,—produce dezastre economice mai mult de cât ori-ce altă boală endemică sau epidemică, prin influența nefastă, ce o are asupra fisicului și moralului celui atins, demoralizându-l, făcându-l lenș, apatic, steril, incapabil de a munci și cugeta, îmbătrânindu-l înainte de timp și cauzându-i moartea premateră.»

Și pentru că să ne facem o idee de ce proporții colosale a luat această boală la noi, e destul să arătăm că județul Dolj ocupă unul din cele d'întâia locuri când e vorba de bolnavi de paludism și numai în comunele urbane din acest județ s'a dat consultații pentru această boală la 4.414 bolnavi în 1898 și la 4.622 în 1899 *)

«Paludismul are drept de cetate în Craiova», zice D. Dr. Măldărescu.

Și nu e nevoie a recurge la lucrările unor specialiști ca Laveran, Grassi,

*) Procesul verbal din 30 Septembrie 1898 încheiat de un grup de importanți cetățeni ai Craiovei, prevede următoarele (vezi pag. 7):

«Plantațiunile conțin în ele și necesitatea de a se expropria terenurile de plantat.

Această lucrare se poate executa:

a). Cu restul de lei 240.000 rămași din împrumutul de trei milioane.

b). Cu lei 320.000, economie bugetară pe doi ani ce ar rezulta din diferența actuală a dobânzilor împrumuturilor comunale și ale noului împrumut, sau în total suma de 560.000, care va fi suficient acestui capitol.

*) Doctorul Ch. Laugier. Studiu asupra Geografiei medicale a României.

Golgi și alții, cari au tratat despre această boală, pentru ca să știm că între mijloacele de a combate malarія sau paludismul este și împădurirea.

Deși stăm ast-fel din punctul de vedere hygienic, deși noi avem, mai mult ca ori-cari alții, nevoie de parcuri de grădini, de plantații în general, totuși, pe când toate orașele—și cele mai mici chiar—ca T.-Jiu, Bazeu, R.-Sărat,¹ Focșani au parcuri și grădini, nimeni nu s'a gândit să facă o grădină demnă de Craiova, dar mai înainte de toate indispensabilă sănătății poporului, pentru o țară unde arșița soarelui e simțitoare din Maiă până în Octombrie. În Craiova nu avem de cât minuscule grădinițe de la Măntuleasa și grădina de la Mihală Brava.

Toate orașele mari din lume—și vorbim de orașele civilizate—au luptat în primul rând pentru a asigura cetățenilor sănătatea; sănătatea însă nu se capătă decât acolo unde e aer curat, lipsit de microbi infecțioși și această avantajă nu-l au de cât orașele semănate cu parcuri, square-uri și grădini.

Copilul crescut într-o atmosferă îmbăesită de microbi, respirând aer stricat, neavând unde alerga și se juca, va fi împedecat în dezvoltarea lui și adesea ori secerat de moarte înainte de vreme; iar dacă reușește să scape de atâtea pericole la care este expus din cauza aerului infectat, apoi, va fi anemic, totdeauna bolnăvicios și predispus în ori-ce moment la oțică și alte boale ale căror microbi găsesce de sigur un teren favorabil în corpurile subrede și bolnăvicioase.

Craiova nu numai că n'avea o adevărată grădină publică, dar mai mult, grădina princiară de odinioară a familiei Bibescu, și care a servit în urmă de reședință episcopală de vară, ajunsese în ultimii timp să nu mai poată fi frecventată de nimeni, fără a-și pune în pericol sănătatea.

«Lacul din marginea parcului, potmolit și ne-îngrijit, primea în el toate scursurile ce veneau din deal de la casărni; la o margine a grădinei erau instalate grajdurile primăriei, locuința princiară de odinioară era transformată într'un asil de infirmi, iar afară chiar lângă par, se afla instalat un cartier întreg populat de țigani, cartier compus din bordeie, case în ruina, șandramale învechite și putrezite de vreme și intemperii, cartier în care era încluiat tot-d'ăuna tifosul, bubatul și alte boale molipsitoare.

«Era într'un cuvânt un focar de murdărie și infecție»¹).

¹) Număr festiv cu ocazia serbării zilei de 5 Maiă dată în noul Parc Bibescu.

Aşa se explică că, domnul doctor N. Măldărescu, se rosteşte în raportul său în următorii termeni, foarte puţin magulitori pentru oraşul nostru :

«Craiova se termină la răsărit,—dice domnia-sa,—prin grădina publică, numită Bibescu, unde asemenea există o baltă foarte mare înconjurată de trestie şi alte plante şi animale aquatice, cari prosperă mai bine de cât locuitorii capitalei Olteniei.

«Petrecerea seara, în timpul căldurilor, prin acele locuri, este cât se poate de periculoasă, cu atât mai mult, pentru cei cari locuiesc acolo».

Cum vedem dar, toate lucrările întreprinse de fostul consiliu din 1898 pentru împădurirea terenurilor după moşia Bibescu, n'a fost, precum s'a interpretat de reu voitori, lucrări numai de înfrumuseţare, ci au fost înainte de toate lucrări de asanare.

Decadă că lucrările proiectate şi începute erau adevărate lucrări de asanare, este că juriul clasei de igienă de la expoziţia internaţională de la Paris compus din cei mai eminenţi igienişti din lume ca doctorii Brouardel, Proust, Roux, etc. au acordat medalie de aur oraşului Craiova, considerând neapărat aceste lucrări, ca foarte importante lucrări de igienă.¹⁾

Venit iarăşi în capul administraţiei Craiovei prin încrederea cetăţenilor şi a domniilor-voastre, Domnilor Consilieri, am căutat să aduc la bun sfârşit această lucrare proiectată de Consiliul din 1898.

Pentru desecarea elesteului am procedat în ordinea în care începusem a procede în 1898.

În adevăr trebuia mai întâi obţinută banda de pământ despărţitoare dintre comună şi corpul de armată şi apoi să se facă asanarea tuturor părţilor până în strada Bechet, căci bălegarele care se aflau şi care continuau să se depună pe muchia văii despre cazărni, apele uzate, apele menajere, apele de la refectoare, de la spitalele soldaţilor, precum şi urinele din grajdurile cailor şi chiar apele de izvoare, contaminate din apele din Valea Fetei, duceau infecţiunea până în mahalaua Țiganilor, numită Bogdan, unde tot terenul era îmbibat de zecini de ani de miasme foarte dăunătoare sănătăţii. Acolo clădirile făcute din pământ bătut, fără să aibe privăşti, fără să fie în cele mai mici condiţiuni igienice, erau absolut infecte.

¹⁾ A se vedea tabloul recompenselor obţinute de România la expoziţia universală din Paris, pag. 68.

Am obținut acea baedă de pământ, în schimbul alteia; am usanat-o; toate familiile de țigani au fost strămutate «la Chintescu», și făcând câte-va exproprieri absolut necesare, astăzi parcul se întinde până la bariera Calafatului.

Am considerat ca prea puțin ori-ce muncă și oboseală: am căutat să fac cele mai mari economii, interesându-mă de aproape de cel mai mic lucru; am angajat oameni efțini, ca probă dulgherii cari s'au plătit cu 1.40 pe zi pe timp de iarnă; lemnele s'au luat din drumurile circulare ce s'au creat în parc la Mofleni, ca să se facă construcțiuni rustice; s'au luat salcâmi cari erau prea deși plantați alături de împrejuririle diferitelor cimitire, fie ortodoxe, catolice sau protestante; am întrebuințat material de la Haralambie, din care: cărămidile bune s'au rezervat la unele construcțiuni, cele sfărâmate la facerea drumurilor și alceor; iar lemnele s'au întrebuințat atât la podul de peste vale, făcut în cea mai mare parte cu sumele donate de către principele Stirbey cât și la lucrări pentru sere, și pardosele la uși și la ferestre a micilor clădiri din parc; s'a cumpărat cu 200 lei material de mai multe mii de lei, provenit de la expoziția agricolă a Ministerului de Domenii; am făcut așa ca sumele acordate de onor. Consiliu și acele donate de persoanele de bine, cărora s'au adus mulțumirile publice, să fie cât mai bine întrebuințate pentru a se sfârși această mare operă, acest plămân al orașului, grandiosul parc care va satisface atât de mult cerințele igienice și ne va da sănătate, va face ca toată Oltenia să fie înălțată, ca Craiova să devie un centru de atracție și o cauză eficientă de sporire a populațiunii prin venirea a noi contribuabili, precum și de o importantă mărire a veniturilor pe viitor.

Am organizat, cu învoirea domniilor-voastre, Loteria Parcului Bibescu și sper că suma de 60.000 lei folos din această loterie, se va realiza în curând.

Până acum se cheltuise milioane pentru pavage, iar pentru plantații mai nimic. Suma de circa 180.000 lei cheltuită cu parcul propriu zis, este foarte mică în raport cu marele foloase ce se vor trage din acest parc, căci pe lângă că s'a curățit eleștenii, s'au curățit bălegarele, s'a transformat spitalul cel urât în casă de locuit, vestita mahala a țiganilor, cuib de infecție și boale, s'a plantat în parc, vom mai avea și venituri și anume din cel puțin două sau mai multe alergări pe an, din produsul livezilor artificiale de la hipodrom, din fânul cosit pe talusurile văei și alte mici poeni, din dreptul eventualei ce s'ar putea acorda

pentru pescuit, din produsul patinajului, al ghețel lacului și al bărcilor, al lăptăriei și al bufetului; din închirierea scaunelor așezate în preajma chioșcului muzicii, din jocurile de lawn-tennis și croquet, din tirul municipal, din serbări periodice și mai cu seamă din vânzarea plantelor multiplicare și a florilor de apețe rare, și din produsul livezilor ca de 17 pogoane obținute la Valea Fetei.

Sunt mândru, domnii mei, că am găsit un Consiliu care a voit să se asemene cu Consiliile popoarelor occidentale în rivna lor de a trăi potrivit principiilor de igienă.

«Ce este mai prețios de cât viața omenească», dicea savantul doctor Virchow în Consiliul municipal al orașului Berlin, ori de câte ori, fiind vorba de o lucrare de acest fel, i-se obiecta punându-i-se înaintea dificultățile budgetare.

«Ce este mai prețios pentru noi, de cât viața cetățenilor Craioveni», v'ați dis de sigur domina-voastră când a trebuit să aprobați sumele necesare marilor lucrări de acum.

Mulțumiți să fim cu toții că în ori-ce moment ne am făcut, fără șovăire, datoria și munca noastră va da roadele atât de mult așteptate.

Astăzi, acolo pe unde până mai dăună-ți îți astupași nasul și gura ca să poți trece, acum se ridică un parc majestos, parc al cărui plan lucrat de marele piesagist E. Redout¹⁾, a obținut, la Expoziția din Paris, medalia de aur, cea mai înaltă distincțiune ce s'a putut acorda de comisiunea celor mai însemnați igienisti din lume.

La Bibescu, se ridică astăzi, un adevărat parc, fala a întregii țări, parc care întrunește toate cerințele moderne, unic în România și care poate rivaliza cu ori-care altul din statele din occident.

¹⁾ Între coautorii lucrărilor parcului a fost și d-nu Ernest Pinard și fratele piesagistului Ernest Redout, domnul Jules Redout.

Donațiuni pentru Parc

Menționând despre importante donațiuni, ce s'au primit pentru Parcul Bibescu, ținem să aducem, și cu această ocazie, viile noastre mulțumiri, atât persoanelor de bine, cât și administrațiilor instituțiilor, care au contribuit, ast-fel, la săvârșirea acestei grandioase opere, cu care ori-ce bun Craiovean se va putea mândri cu drept cuvânt.

Donațiuni în bani

<i>Principele Barbu Stirbey</i>	Lei 7.000
<i>Principele George Bibescu</i>	» 3.000
<i>Domnul deputat Bazarab Brâncoveanu</i>	» 1.000
<i>Domnul I. Fărcașu</i>	» 500
<i>Epitropia Bisericii Madona-Dudu</i>	» 4.500
<i>Epitropia Bisericii Sf. Treime</i>	» 1.500
<i>Epitropia Bisericii Sf. Ilie</i>	» 1.000

Donațiuni în natură

<i>Domnul I. I. C. Brătianu, Ministrul Lucrărilor Publice</i>	Ne-a făcut scăzământ la unele transporturi pentru plantații și ne-a dat din pepeniere conifre și altele, cu prețuri scăzute.
<i>Onor. Eforia spitalelor civile,</i>	Ne a dat pe un preț minim diferite plantații foarte frumoase.
<i>Domnul Al. D. Nicolaid</i>	O lebădă.
<i>Domnul N. Glogoveanu</i>	Plante și flori.
<i>Domnul C. Mătescu</i>	Plante.
<i>Domnul Sterie Stăicu</i>	O lebădă.
<i>Domnu I. Mătescu</i>	Păsări exotice.

Redacția «Voința Națională» și Inginer	Diferite animale sălbatice
Teişanu	(urs, ciute).
Domnul Inginer Golgotenau	Mai mulți pini.
Domeniul Coroanei prin domnul I. Ka-	
linderu	Pini și alți arbori.
Domnul Lt.-Colonel Sadescu	Planul captării apelor.

Frigorifere

Facerea frigoriferelor în orașul nostru, era de mult simțită.

Sănătatea tuturor cetățenilor o cerea; interesul unora (măcelarii și pescarii) o cerea de asemenea.

Celor d'întăiu le lipseau până aci, mijlocul de a avea unele alimente, ca peștele și carnea, bine conservate.

Celor din urmă li se aduceau enorme pagube prin confiscările zilnice ce li se făceau.

Multă carne și pește rămânea nevândut, și a doua zi, era imposibilă consumarea ei, mai ales vara.

Măcelarii și pescarii căuta, totuși, de cele mai multe ori, ca între alte bucăți bune să dea cumpărătorului și din cele stricate și, ast-fel, cu toată privegherea sanitară, publicul era expus să primească, nu un aliment, care să-i dea sănătate și vigoare, ci o cauză de neenumerate boale.

Inspecții se făceau în continuu; și, zilnic, eram expuși să asistăm la vii conflicte între administrație și comercianții din hală.

Aceștia din urmă, evident, că nu aveau dreptate, căci ce era vinovat publicul dacă marfa lor rămăsese nevândută? Ei, însă, puteau pretinde, — cu drept cuvânt — ca să li se dea și lor puțința să impiedice pierderea unei bune părți a avutului lor. Semenii lor din mai toate orașele mari din străinătate puteau să conserve carnea și peștele nevândut în instalații făcute de comună și în schimbul unei sume convenabile. Ei de ce n'ar fi cerut același lucru, când era atât de folositor sănătății publice?

Trei sunt mijloacele, până astăzi cunoscute, pentru conservarea cărnurilor și peștelui în timp de căldură: 1) Ținerea lor în ghețarii; 2) Pastrarea lor în frigorifere și 3) Intrebuințarea ingredientilor chimici în acest scop.

Din aceste sisteme cel mai bun este, după cum toți o recunosc, păstrarea în frigorifere.

În adevăr, întrebuințarea ingredientelor chimice pentru conservarea cărnei și peștelui este încă în studiu; iar carnea conservată în ghețării și schimbă culoarea, se înegrește, are un aspect neplăcut vederei din cauză că aerul din locul unde se conservă e prea umed. Mai mult, se poate ca să nu se găsească ghiată suficientă, după o iarnă puțin geroasă, sau, dacă se găsește, ea să fie mai în tot-d'a-una murdară și încărcată cu microbi aflați în gărele și lacurile de unde obținut se ia ghiata și acești microbi, dezvoltându-se, să se depună pe carnea și peștele din ghețării.

În 1891, domnul Freycinet, pe atunci Ministru de Război al Franței, făcea Președintelui Republicii un raport în privința conservării cărnei, nu prin ghețării, ci prin aer rece, raport din care extragem următoarele: «Este constatat, astăzi, că carnea înghețată la o temperatură joasă, poate chiar după o conservare de lungă durată, să fie substituită cărnei proaspete, pusă în vânzare; că în această stare, ea are toate proprietățile cărnei ordinare și nu are a se teme nici de stricăre, nici de desgustul consumatorilor.

«Mai este demonstrat că distribuțiile acestei căni poate să se facă chiar fără precauțiuni, la mari distanțe de magazinul frigorific, chiar când durata de transport este de 2—2½ zile pe cele mai mari călduri.»

În mai toate orașele mari ale occidentului Europei se consumă enorme cantități de carne, provenită sau din America de sud și transportată pe stea-mare frigorifice, sau din alte părți ale Europei, transportate în vagoane refrigerante, prin urmare, după săptămânii întregi de la țiere.

În mai toate părțile, sistemul de ghețării e abandonat, fiind înlocuit prin acel al frigoriferelor.

Frigoriferele sunt superioare ghețăriilor și prin aceea că:

- a) În frigorifere e o temperatură constantă; în ghețării nu.
- b) Temperatura joasă din frigorifere, nu se poate obține în ghețării.
- c) În frigorifere se poate regula gradul de higroscopicitate necesară bunei conservări a cărnurilor, ceea ce nu se poate obține în ghețării, cari mențin o stare de umiditate mai mare, foarte vătămătoare.
- d) În ghețării pentru a menține o temperatură rece, urmează a nu putea

produce o neconținută ventilară de aer, ceea ce face că, în această atmosferă de aer stagnant, cărnurile se conservă reci și sunt supuse la repede descompunere de îndată ce es. afară.

e) Carnea conservată în vechile sisteme de ghețărî, este lividă, devine te-roasă la suprafață de îndată ce este scoasă afară, capătă miros de descom-punere, este de aspect respingător și aceasta din cauză că frigul o pătrunde numai la suprafață, ceea ce nu se întâmplă cu instalațiunile frigorifere, în care frigul o pătrunde pînă în profunzime.

f) Instalațiunile frigorifere permit largine, camere spațioase de conser-vare, aerisirea lor continuă și întreținerea lor de curățenie mult mai lesne, ceea ce contribuie încă mai mult la gradul de conservare.

Mijloacele adoptate pentru producerea frigului sunt diferite: evaporarea aci-dului carbonic, a amoniacului, eterului, anhydridei sulfuroase, clorurei de me-tal, destinderea în mod brusc a aerului comprimat etc.

Oricare ar fi mijlocul întrebuințat, el are același efect în privința con-servării cărnurilor.

Cărnurile înghețate se pot conserva, după scoaterea lor, în temperatura aerului ambiant de la 24—36 ore; depinde aceasta de temperatura și de starea de higroscopicitate a aerului, de care ce umezeala are o influență mai desastroasă încă asupra cărnurilor înghețate ca asupra cărnurilor proaspete.

Desghețurile și înghețurile succesive trebuie în totdeauna evitate, căci prin ele puterea de rezistență, de descompunere este foarte micșorată și cărnurile se strică foarte repede.

Procedând la construirea frigoriferelor, era natural să procedăm și la in-stalarea de aparate pentru facerea gheței, mai ales că, cu modul acesta se crează un venit comunei și se servește cetățenilor o gheață cu totul curată,— și în orice timp; pe când alt-fel cetățenii ar fi expuși a nu avea gheață iadestulă, dacă cumva iarna n'a fost geroasă.

În deusul făcut sub vechea administrațiunea, se prevedea, în ceea-ce pri-vește lucrări de frigorifere lei 350.212.₁₆ adică: 206.212.₁₆ pentru construcții și 144.000 pentru mașini și aparate.

Lucrările pecari noi le-am hotărât să se facă în acest scop le-am dat în întreprinderea casei Escher. Wyss & C-rie din Zürich, pe prețul de 63.000 lei,

privind pe comună: vama și cheltuielile vamale, clădirea completă, celulele de fier și cârligele pentru păstrat carne și celulele de fier pentru păstrat peștele, fundamentele mașinilor și aparatelor, construcția fântinei, furnizarea instalarea și montarea pompei cu accesoriile ei precum și coșul de fier cu accesoriile lui.

Întreprinderea a furnizat, instalat și montat toate aparatele și mașinile complet gata la loc cu toate accesoriile, cari vor fi necesare până la completă și definitivă terminare a tuturor obiectelor, pentru o bună și o regulată funcționare a instalațiunii complete. În sarcina întreprinzătorului a fost și transportul de la fabrică până la punctul așezării, salarii, ajutorii necesari monteurului precum și toate transmisiunile, curelele, izolările aparatelor și generatorului cu plută, sare și acid carbonic necesar pentru prima umplere, injectorul și pompa de alimentare a cazanului cu conductele.

Pentru fabrica de ghiță și frigorigere s'a cheltuit din împrumut lei 81.614 bani 85, iar costul total se ridică la aproximativ 140.000 lei.

În frigorigerele noastre se întrebuințează acidul carbonic și se răcește:

1) O hală pentru păstrat carne ca de 110 m. p. la o temperatură de $+2^{\circ}$ până la 3° Celsius.

S'a construit 21 celule.

2) O hală de păstrat pește cu o suprafață ca de 40 m. p. la o temperatură de -2° Celsius.

S'a construit 8 celule.

Avem și o cameră de rezervă.

Fabrica de gheață trebuie să dea 8500 Kgr. gheață în 24 ore.

Ghița a început să se furnizeze din ziua de 24 August.

Restul e aproape gata.

În timp de un an de la recepția provizorie, întreprinzătorul e obligat, după contract, de a repara sau înlocui fără nici o plată din partea Primăriei ori și ce piesă devenită defectuoasă, fie din cauza unui defect de construcțiune, fie din cauza calității inferioare a materialului furnizat, fie din cauza relei montări.

În tot acest interval comuna deține o sumă de 6300 lei, din aceea ce va trebui plătită de comună antreprenorului.

Pompa și rezervorul de la frigorigere mai aduce și următoarele avantagii:

De aci se va trimite apa la rezervorul de pe lângă halele măcelarilor.

De aci, nu de la șapte fântâni, se va lua, pe viitor de către sacale apa necesară pentru udat și pentru incendii.

Și, ast-fel: economie de personal, combustibil, unsoare etc., căci se desființează două servicii și anume: serviciul de la motorul de pe lângă stațiunea măcelarilor și serviciul de pe lângă motorul de la șapte fântâni.

Laptele

Un lapte curat și de bună calitate e un aliment de o importanță capitală pentru sănătatea tuturor cetățenilor și în special a copiilor.

În Anglia, opera practică și pozitivă a municipalităților intervine până în cele mai mici detalii ale vieții publice și private.

Ast-fel, vinderea laptelui, — laptelui pur și tot de odată sterilizat, atât de dificil de controlat, a devenit un serviciu municipal în cel puțin vre-o 12 orașe mari. Exemplul a fost dat de Saint Helens în Lancashire. Orașul furnizează, pe cât îl costă, lapte pur și deja sterilizat. Acest oraș mai dă, apoi, lucrătoarelor și mamelor de familie biheroane și tetine, cu condițiune ca să fie înapoiate regulat în toate zilele spre a fi dezinfectate. În urma acestor măsuri și a organizării acestui serviciu, mortalitatea scăzu în așa de mari proporțiuni, în cât Liverpool, Dunkenfield, Jork, Ashton—Under—Lynde, Belfast și alte câte-va orașe adoptară repede acelaș sistem.

Asemenea întreprinderi sunt dovezi de o viață municipală intensă. Așa dar, și la noi e cu cale ca toate măsurile să fie luate de municipalități, ca să se înveselească și să se purifice viața locuitorilor, ca să se apere sănătatea lor.

Cine va face calculul exact al copiilor secerati de răul teribil din cauza lipsei de îngrijiri în familie, ori lipsei de condițiuni igienice în oraș?

Natalitatea nu e factorul exclusiv al populației; neapărat natalitatea este marele fluviu de viață din care ea se alimentează. Dar mortalitatea este vântul pustietor a cărui acțiune permanentă tinde a coborî nivelul populației și a-cest nivel, în condițiuni egale de natalitate, poate să se coboare sau să se ridice după cum mortalitatea este mai mult sau mai puțin mare. Trebuie, dar, să ne așim să micșorăm coeficientul mortalității copiilor și adulților.

La noi, lipsa de lapte în condițiuni igienice ne-a cauzat multe rele; mare parte din laptele ce se vindea orașenilor nu îndeplinea aceste con-

dițiuni, căci, pe de o parte, garnițele lăptăreselor sunt făcute din tinichele de proastă calitate, care alterează foarte mult laptele, iar pe de alta, cu toată supravegherea sanitară, de multe ori laptele se vinde amestecat cu apă și substanțe vătămătoare.

Pentru a se evita acest mare rău, Consiliul în ședința din 7 Maiu 1901 a înscuturât ca, pentru vinderea laptelui, să întrebuințeze garnițe de modelul acelor prezentate de școala de meserii; adică cu mici ventilații în partea laterală a capacului și un robinet aplicat în corpul garniței și pe unde se debitează laptele; iar taxatorul de barieră, controlând laptele la intrarea în oraș, să aplice un plumb la fie care garniță.

Plumbul odată aplicat, garnița nu se va putea deschide în tot timpul cât lăptăreasa va fi în oraș, ci numai la esirea din oraș, tot la barieră, se va desface plumbul la garniță.

Plumbul la garnițele lăptăreselor cari locuiesc în oraș se va pune de către un oficiu și la locul determinat mai dinainte.

Execuția acestei măsuri a început să se facă treptat, treptat.

Ast-fel, cu îngrijirea actualului Consiliu, cetățenii vor cumpăra acest aliment în cele mai bune condițiuni igienice; sănătatea lor și a copiilor lor va fi asigurată și din acest punct de vedere.

Serviciul Contabilității

1 Ianuarie 1901—30 Septembrie 1902

La serviciul contabilității:

S'a visat și înregistrat recipisele de încasări, s'aă făcut ordonanțări în marginele prevederilor bugetare de la cheltuieli, atât pentru cassa comunei cât și pentru cele-lalte casse administrate de dânsa.

S'a lichidat, prin mandate în regulă, sumele datorate pentru lucrări angajate din împrumutul de 1.230.000, contractat de vechea administrație, pentru care a necesitat facerea rectificărei repartiției acestui împrumut, lucrare destul de importantă.

S'a format conturile de gestiune ale administrației comunale pe exercițiul 1900/1901, care s'aă soldat în modul următor:

Casa comunei

Incasări	Lei 1.774.294 bani 71
Cheltuieli	> 1.645.414 > 40
Excedent	> 128.880 > 31

care se compune din operațiuni de trezorerie și dintr'un excedent rezultat din vechile excedente.

Casa spitalului Central

Venituri	Lei 77.844 bani 28
Cheltuieli	> 77.167 > 70
Excedent	> 676 > 58

Casa spitalului Preda

Venituri	Lei 109.643	bani 27
Cheltuieli	» 63.121	» 70
Excedent	» 46.521	» 57

Casa Popovici

Venituri	Lei 27.440	bani 30
Cheltuieli	» 23.379	» 50
Excedent	» 4.060	» 80

Casa Trișcu

Venituri	Lei 43.431	bani 83
Cheltuieli	» 22.295	» 85
Excedent	» 21.135	» 98

Casa N. D. Ignătescu

Venituri	Lei 364.759	bani 75
Cheltuieli	» 115.724	» 10

Acest cont se soldează cu un excedent din operațiunile de trezorerie de lei 259.000 și cu un deficit din veniturile casei de lei 964 bani 35.

S'a format compturile de gestiune pentru casa pensiilor funcționarilor comunali.

Actualmente serviciul de comptabilitate se ocupă cu încheierea compturilor pentru exercițiul 1901/1902, ale cărei operațiuni s'a închis definitiv la 30 Septembrie 1902.

S'a verificat și aprobat compturile casieriei, percepției, spitalelor central și Preda, internatului Popovici, azilului de infirmii al comunei, azilului Ignătescu și axizelor comunale.

S'a constatat și verificat registrele de sumele încasate de toți manipulatorii de bani ai comunei.

S'a întocmit pentru Ministerul de Interne și alte autorități diferite situa-

ți relative la situația financiară a comunei, la împrumuturile contractate cum și la întreaga datorie.

S'a inspectat abatoarele, biroul de servitori și alte servicii.

Prin intervenirea acestui serviciu s'a deschis credite suplimentare și extra-ordinare atât în bugetul comunei cât și al caselor pendinte de dinsa.

S'a distribuit materialul necesar tuturor serviciilor pentru încasări, pentru care se ține un registru special.

S'a făcut șilnic diferite referate în afacerile comunei, relative la finanțele sale.

De asemenea cu ocaziunea alcătuirii bugetului pe 1902/1903, s'a comunicat Ministerului mai multe situațiuni, din care cele mai importante sunt următoarele :

1) Tabela recapitulativă a contului de veniturile și cheltuelile comunei și celor-l'alte case pe exercițiul 1900/901.

2) Tabela comparativă de veniturile și cheltuelile comunei și celor-l'alte case pe anii 1896, 1897, 1898, 1899 și 1900.

3) Tabloul de cheltuelile comunei ordonanțate sau neordonanțate, rămase de plată la finele exercițiului.

4) Tablou de situația împrumuturilor comunei la 31 Decembrie 1901.

5) Tablou pe articole de media încasărilor pe cei din urmă 5 ani.

6) Borderou de încasările efectuate pe articole în 11 luni din 1901.

Până la finele lunii Septembrie 1902, s'a operat 2.495 de recipise de încasări și în același interval s'a emis 1.928 ordonanțe de plată, cum și 30 bonuri de pensuni.

Sub administrația noastră s'a contractat trei împrumuturi :

Unul de 100.000 ; al doilea de 500.000 și al treilea de 400.000 ; în total lei 1.000.000, care represintă rest din împrumut de 2.230.000 lei pe care comuna a fost autorizată a-l contracta prin legea promulgată prin înaltul decret Regal No. 2183 din 1900, publicată prin «Monitorul Oficial» No. 13 din 18 Aprilie 1900, care conform destinației din lege, s'a repartisit de către serviciul comptabilității în modul următor :

Venituri

	Evaluarea 1962/903
Imprumutul din 2.230.000	Lei 1.000.000
Fondul de rezervă 10 %/6	= 10.000
	Lei 990.000

Cheltuieli

Lucrări

No. activului		
1	Pentru rigole, pavaje, trotuare, sosele, canalisări	Lei 300.000
2	Pentru studii necesare alimentării oraşului cu apă	= 106.000
3	Cumpărări de locuri pentru clădiri de scoale şi alte servicii ale comunei cum şi pentru cum- părare de case spre a servi tot în acest scop	= 40.000
4	Pentru lucrările bulevardului de centură şi ex- proprieri	= 110.000
5	Pentru regularea terasei a IV-a din piaţa nouă, instalaţia fabricii de gheaţă şi frigiderelor	= 130.000
6	Exproprieri pentru tramway şi altele	= 24.000
7	Pentru planul oraşului	= 105.000
8	Lucrări la Bibescu	= 40.000
9	Excedent care va servi la acoperirea diferenţelor de schimb	= 135.000
	Total	Lei 990.000

Aceasta este ultima repartitie a împrumutului.

Toate celelalte lucrări de utilitate s'au efectuat numai din resursele ordinare ale comunei şi anume: din suma de lei 120.000 prevădută la art. 145 din bugetul comunei pe 1901/902 şi din suma de lei 160.000, prevădută la art. 162 din bugetul comunei pe 1902.

Din această ultimă repartitie s'a cheltuit până în prezent sumele de mai jos şi absolut numai în scopul indicat în repartitia, care este aprobată de domnul Ministru de Interne prin ordinul No. 11.962/902, adică:

	Destinat		Cheltui	
	Lei	B.	Lei	B.
De la art. 1) Pentru rigole, pavaje, trotuare, șosele, canalizări	300.000	—	208.953	05
» » » 2) Pentru studii necesare alimentării cu apă	106.000	—	96.655	85
» » » 3) Campărări de locuri pentru clădiri de școli și alte servicii ale comunei	40.000	—	—	—
» » » 4) Pentru lucrările bulevardului de centură și exproprieri . .	110.000	—	62.972	80
» » » 5) Pentru regularea terasei a doua din piața nouă, instalarea fabricii de gheață și frigorigere	130.000	—	81.614	85
» » » 6) Exproprieri pentru tramvay și altele	24.000	—	—	—
» » » 7) Pentru planul orașului . . .	105.000	—	27.500	—
» » » 8) Lucrări la Bibescu	40.000	—	38.785	—
» » » 9) Excedent care va servi la acoperirea diferențelor de schimb	135.000	—	—	—

Serviciul Cassieriei

Situațiune de veniturile și cheltuielile efectuate pe Ianuarie, Februarie
și Martie 1901, întreg anul 1901-1902 și Aprilie, Mai, Iunie,
Iulie și August 1902-1903.

Venituri pe Casse.

TIMPUL												
	Cassa Comunei		Cassa Spitalului Central		Cassa Spitalului Preda		Cassa Popovici		Cassa Trîșeu		Cassa Ignătescu	
	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
Ianuarie, Februarie și Martie 1901	321312	95	205	85	16802	37	7193	52	13000	—	3600	—
Întregul an 1901—1902	1508512	02	71094	30	62738	13	23609	46	40278	25	15000	—
Aprilie, Mai, Iunie, Iulie și August 1902	642848	82	25001	50	24488	16	6115	—	11825	50	23555	—
Total . . .	2472673	80	97191	55	104928	66	35978	98	64103	75	43055	—

Cheltuieli pe Casse.

Cassa Comunei		Cassa Spitalului Central		Cassa Spitalului Preda		Cassa Popovici		Cassa Trîșeu		Cassa Ignătescu		Observații
Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	
311095	35	20031	35	10011	—	5703	30	7740	25	2677	90	
1505392	10	66399	10	60124	70	21887	10	19731	50	13047	50	
626110	80	19062	70	14235	30	5702	80	842	75	7427	90	
2442408	25	106903	15	93371	—	33353	30	28314	50	22153	30	

Serviciul axizelor Comunale

La serviciul axizelor comunale, se administrează:

1). Veniturile speciale de axize. 2). Taxa cântăritului în piețe și târgul de săptămână. 3). Taxa cotitului vaselor și 4). Parte din taxa abatoarelor, — provenind de la rîmătorii ce se tae în oraș și se pun în vîndare la piețele publice.

Incasările se fac prin 12 birouri de percepere și anume: barierole actuale în număr de 10, precum și biroul special de pre lângă Gară și Vama și biroul central, oșebit de alți agenți taxatori de la piețe și târgul de săptămână.

În oraș există 6 fabrici de făină, din care actualmente funcționează numai 4, toate acestea fiind controlate de serviciul axizelor, în ceea-ce privesce scoaterea produselor din depozitul fabricilor și punerea lor în comerț, fie pentru consumație locală sau export. Putem cita, că fie-care din aceste fabrici, de la începutul punerii în aplicare a legel maximului și până în prezent, în raporturile lor cu comuna, au fost taxate cu următoarele sume, pentru cantitățile de făină vîndute în oraș și anume:

a) Fabrica fostă Beligrădeanu-Fermo, care deja nu mai funcționează de la Octombrie 1901, a dat până atunci un produs de lei 47.327 bani 67, din taxele de axize, pentru 710.100 kilogr. făină de lux și 11.041.875 kilogr. făină ordinară.

b) Fabrica Moisi A. Mendel-Fil, au dat un produs de lei 39.536 bani 83 pentru 696.297 kilogr. făină de lux și 8.536.929 kilogr. făină ordinară.

c) Fabrica fostă B. Pomerantz, care a încetat de a mai funcționa încă din luna Ianuarie 1902, a dat până atunci un produs de lei 23.605 bani 29, pentru 194.725 kilogr. făină de lux și 6.570.240 kilogr. făină ordinară.

d) Fabrica Marcu Vais, a dat un produs de lei 17.154 bani 14, pentru 95.475 kilogr. făină de lux și 5.081.500 kilogr. făină ordinară.

e) Fabrica Barbu Drugă, a dat un produs de lei 27.374 bani 78, pentru

9.124.900 kilogr. făină ordinară; aceasta fiind pe cale de a face noi instalațiuni, ca să poată pe viitor lucra și făină de lux.

f) Fabrica Carol Rautenstrauch, a dat un produs de lei 61.583 bani 41 pentru 1.283.085 kilogr. făină de lux și 11.973.855 kilogr. făină ordinară.

Comparativ cu anii precedenți, între veniturile axizelor, se observă oarecare descrescere, de oare-ce axizele sânt nisele dări eventuale, care variază după timp și duple cum respectivele recolte se mențin bine sau rău, și mai cu seamă fiind-că vinurile și cele-lalte bături, determină starea axizelor; ori, cum vinurile, aproape în general, sânt compromise, se poate compta prea puțin pe produsul lor în viitor.

Dacă s'ar pune în evidență sumele rezultate de la o serie din cele mai importante articole din tariful taxelor de axize, s'ar vedea enormele diferențe între un an și altul. Dintre aceste diferite sume extragem cuantumul a celor cinci ani din urmă, resumat în tabloul de mai jos:

Exercițiul	De la Vinuri		De la Bere		De la Spirit		De la Țuică		De la Zahăr	
	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
1897/98	110.641	75	46.316	10	40.257	45	84.685	28	40.816	30
1898/99	56.630	45	62.683	—	61.503	30	101.998	56	44.534	90
1899/900	152.416	25	64.172	60	31.277	98	83.193	64	42.241	10
1900/901	155.754	70	46.885	80	21.064	11	104.670	68	41.430	55
1901/902	100.902	35	42.398	60	27.958	71	72.436	12	40.777	50

Exercițiul	De la făinuri în genere		De la Gaz		De la în-găritul vînelor im-portante		Din taxa de poveri		De la vînderi de vite	
	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
1897/98	29.209	50	70.038	30	63.335	50	36.721	50	53.666	90
1898/99	32.655	04	73.167	12	70.822	90	44.031	—	56.326	75
1899/900	39.345	49	63.546	66	60.710	10	33.943	50	45.126	35
1900/901	30.022	09	60.621	78	64.136	40	40.874	—	42.976	60
1901/902	29.225	85	54.075	24	55.339	20	33.304	50	48.722	—

Din cele ce precedă, reese că nu tot-d'auda se poate conta cu certitudine pe aceleași produse și trebuie cu o oră mai înainte găsit mijlocul care să garanteze buna stare a axizelor, singurele venituri mai importante, ce alimentează bugetul comunei.

Ar fi de realizat foarte multe îmbunătățiri, care însă nu se pot debîndi de cît în urma unui stadiu liniștit și îndelungat.

De-ocamdată mi se pare că în gradarea dărilor de axize lipsește proporționalitatea, adică sarcina e aruncată mai mult asupra unei singure clase de cetățeni. Oare-care turburare economică poate rezulta din această stare de lucruri, căci abaterile de la unele principii de dreptate distributivă, de elementară echitate, deroghează echilibrul care ar trebui să existe între forțele de producție și situațiunea de bogăție respectivă a cetățenilor și prin aceasta pune stăvilă dezvoltării lor, care nu se poate produce cu toată armonia și regularitatea dorită.

Una din condițiunile esențiale ale progresului social este să fie cît de puține întreruperi, cît de puține piedici în cursul natural al producțiunii bogăției. Piedeci fiind, o parte din societate fiind oprită de a-și îmbunătăți starea sa materială, care aduce inevitabil ridicarea în ordinea intelectuală și morală, o parte din societate suferind,—cum totul se leagă în societate,—suferințele acestei părți a societății se repercută sub diferite chipuri asupra întregii societăți.

Impozitele pentru un popor trebuie să fie ca vîntul blînd și bine-făcător care duce pînzele corabiei, iar nu ca vîntul furios care poate resturna corabia.

Între alte neajunsuri ținem să semnalăm réul mare pentru orașe, în general, care există în deosebirea de taxele percepute dintre comunele rurale și comunele urbane.

Credem dar foarte util de a se unifica taxele de axiz, pentru comunele rurale, în genere ca și pentru orașe, fiind aceasta un mijloc eficient de a se putea combate întinderea depozitelor cu beuturi și alte mărfuri de axize, prin mai toate comunele de afară. Starea actuală e în detrimentul orașelor, căci din cauza concurenței strivitoare ce li se fac de comunele rurale veniturile lor nu pot spori.

SERVICIUL PERCEP

1 Ianuarie 1901

TAB

Copriind situația definitivă a încasărilor exercițiului 1900—1901, situația a încasărilor din anul curent 1902—1903, față de încasările anului trecut

No. curent	Nomenclatura fondurilor	Situația definitivă a exercițiului 1900—1901						Situația provizorie până 1901—					
		Încasări efectuate						Încasări					
		Încasări dela 1 Aprilie 1900		Încasări dela 1 Ianuarie 1901		Încasări dela 1 Aprilie 1901		TOTAL general		Încasări dela 1 Aprilie 1901		Încasări dela 1 Aprilie 1902	
		Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
1	Taxa postuției	50043	25	8803	—	13221	30	72157	55	64503	50	7168	50
2	„ 3 %	55826	97	13239	20	13423	52	82489	69	76914	87	7856	42
3	Birji, cărți	13417	—	3866	—	5612	—	22806	—	17419	—	4282	50
4	Cal, livree	8280	—	1625	—	1555	—	11460	—	10333	—	877	—
5	Amenzi	3435	—	1105	—	940	—	5489	—	4550	—	800	—
6	Zec. licenței	20375	80	6581	50	4353	50	31310	80	27317	10	2826	—
7	Verif. măs. metrico . .	7585	85	229	10	87	45	7972	40	7747	15	4	50
8	Taxa abonamentelor . .	18540	70	2858	50	958	60	22357	80	10321	65	1035	90
9	Taxa firmelor	3111	—	213	—	216	—	3540	—	3366	—	162	—
10	Difer. spectac.	10600	—	4206	—	—	—	15005	—	14336	—	—	—
11	Taxa doșet. înșirinelor . .	9366	—	2873	75	1321	—	13500	75	11995	59	2532	90
12	Taxa prostituatelor . . .	1817	30	1036	30	—	—	3853	60	3039	70	—	—
13	Piețele publice	7234	75	1103	25	—	—	8338	—	7309	35	—	—
	Total general	300833	62	47898	60	41688	37	299430	56	208112	91	27596	72

Observațiune. În ceea ce privește situațianea încasărilor exercițiului anului presintă, fără a mai ține compt, că până la 30 Septembrie a. c., s'ar mai tive de lei 12.011 bani 63, care se va augmenta cu suma încasărilor de la față de încasările anului precedent, se presiată cu un plus de lei 14,771 ferență în minus de lei 5.685 ce dau spectacolele până în prezent.

ȚIEI COMUNALE

13 Septembrie 1902.

LOU

provisorie a încasărilor pe exercițiul 1901—1902, și o expunere comparativă 1901—1902, extrase până la aceeași dată de 13 Septembrie din fie-care an.

a exerci- tului 1902	efectuate	TOTAL general	Evaluări buget- tate în capital anului 1901-1902	No. curent	Nomenclatura fon- durilor	O expunere comparativă a încasărilor din an. cui, 1902—1903, față de încasările anului trecut 1901—1902, extrase până la aceeași data de 13 Septembrie din fie-care an.					
						Incassari efectuate		Diferența			
						Exercitiile		Plus		Minus	
						1902—03	1901—02				
		Lei	B.			Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
71732	—	70000	—	1	Taxa prestației	33707	50	27645	50	6062	—
84771	29	73000	—	2	„ 3 %	40831	90	33228	24	7603	62
21081	50	23000	—	3	Birji, căruțe	5519	—	5771	50	—	252 50
11110	—	11000	—	4	Cal, livele	6030	—	4720	—	1310	—
5350	—	6500	—	5	Amenzi	1905	—	1015	—	890	—
30215	10	32500	—	6	Zec. licențet	10123	25	10234	20	—	110 95
7751	65	7500	—	7	Verif. măs. metrice . .	5074	35	4820	20	245	15
20358	55	23000	—	8	Taxa abonamentelor . .	7614	60	9645	40	—	2030 30
3528	—	3000	—	9	Taxa firmelor	1887	—	1947	—	—	60
14336	—	11000	—	10	Dif. spectacole	3357	—	8042	—	—	5685
14528	49	13000	—	11	Taxa deșert. latrinelor . .	3746	—	2767	—	979	—
3039	70	2800	—	12	Taxa prostituatelor . .	1132	20	825	60	306	60
7309	35	8400	—	13	Piețele publice	4744	—	4805	35	—	61 35
				14	Prost. ambulant	10271	25	5885	75	6385	50
296711	63	283700	—		Total general . .	135033	01	120261	74	22971	87
								8200	60		

trecut 1901—1902, care este pe cale de a se închide, luată ast-fel cum se putea încasa ceva, ne dă un excedent real față de evaluările bugetare respec-
14—30 Septembrie curent, iar în ceea ce privește încasări la anul curent,
banii 27, sumă care în realitate ar fi mult mai mare dacă s'ar exclude di-

Serviciul de constatări

1 Ianuarie 1900—15 Septembrie 1902.

Debite date în total asupra diferitelor
fonduri, relative la serviciul casie-
rieriei și percepției comunale:

Lei 1.020.844 38.

Credite operate prin ordonanțe de
scăderi asupra diferitelor fonduri re-
lative serviciului casieriei și percepției
comunale.

Lei 33.782 05.

Diferite debite date asupra serviciului casieriei comunale
relative la următoarele case:

Casa Popovici.

Arendă de moșii după contracte Lei 22,210

Casa spitalului Preda.

Arendă de moșii după contracte Lei 49,431

Casa P. Trișcu-Mircea.

Arendă de moșii după contracte Lei 25,382

Casa Malciu.

Arenda moșiei Strâmba de Romanați Lei 6,005

Casa Ignătescu.

Moșia Prisăceanca Lei 10,000

Observații. Acest serviciu a mai avut diferite delegațiuni speciale și dife-
rite constatări în materie de impuneri; facerea recensământului anual relativ
la impunerea veniturilor comunale, conform legii maximumului, precum: taxa po-
sesorilor de cai, care, căruțe, taxa proprietarilor de firme, taxa locurilor virane,
diferite urmăriți făcute în persoana arendașilor ce țin cu arendă moșiile ce
se administrează de Primărie pentru neplata la timp a câștiurilor datorite.

La acest serviciu s'a înființat 121 diferite dosare; 21 diferite roluri și
21 diferite matricole; un registru pentru operațiuni de debite și un registru
pentru operațiuni de credite.

Verificarea măsurilor și greutateților

1 Ianuarie—8 Septembrie 1902.

T I M P U L	Verificări		Incasări		Confiscări	Procese-verbale de contravenție
	primitive	periodice	L. o 1	B.		
De la 1 Ian. 1901—31 Dec. 1901	2.636	12.589	6.732	30	202	15
De la 1 Ian. 1902—8 Sept. 1902	2.938	16.503	5.816	85	312	18
	5.574	29.092	12.549	15	514	33

Observațiune. Cu ocaziunea verificărilor periodice pe a. c., făcute măsurilor usitate în comerț, găsindu-se mai toate greutatețile și instrumentele de cântărire (cântare, balanțe cu brațe egale și balanțe bascule) cu diferențe în minus de câte 50, 100 și unele chiar 300 grame, s'a dispus ca prin reparațiuni să se aducă tuturor acestor măsuri cuvenitele îndreptări, așa că pe de o parte s'a adus un real folos publicului consumator, fiind sigur de cantitatea ce cumpără; iar pe de alta s'a pus frâu și concurenței neleale ce se practică printre diferitele ramuri de profesioniști.

Poliția comunală

1 Ianuarie 1901—15 Septembrie 1902.

Procese-verbale de contravenție	569
Latrine desertate din oficiu	556
Conducute pentru servitori și clandestine	258

Sub supravegherea poliției comunale s'au efectuat:

Construcții din nou	417
Reparații radicale	159
Reparații simple	455
Împrejmuiri	165

Intendența

La serviciul intendenței s'a făcut economii de la diferite cumpărări cari s'au luat pe cât a fost posibil pe un preț mai mic chiar de cât acel al diler; în ceea-ce privește lemnele de distribuit localurilor comunei și celor dependente

de ea, s'a distribuit mai puțin 268.843 kgr. din totalul de 1.805.790 kgr., făcându-se ast-fel, o importantă economie; locurile de la Bibescu s'a dat pentru pășunatul vitelor și ast-fel, în 1901 s'a obținut peste 1258 lei și în anul acesta peste 1020, 70.

Intendența a făcut și serviciul inspectoratului bunurilor comune și s'a economisit în modul acesta, anul trecut 2.160 lei și anul acesta alți 2160.

Copii găsiți

În cursul anului 1901 s'a dat de către comună, în îngrijirea doicilor 34 copii găsiți.

Din aceștia au murit în acest interval, 7; iar unul s'a luat de mama sa.

La 1 Ianuarie 1902 au rămas 26 copii.

De la 1 Ianuarie până astăzi s'a hrănit, dându-se tot în îngrijirea doicilor, 30 copii găsiți.

Două din ei s'a dat în adopțiune; 3 au murit; ast-fel că acum avem 25 copii, care se îngrijesc de doici pe cheltueala comunei.

Biurul de servitori

1 Ianuarie 1901—1 Ianuarie 1902				1 Ianuarie 1902—7 Septembrie 1902			
Condiuțe din nou înregistr.	Condiuțe anulate	Viza anuale	Procese-Verbale de contravenție	Condiuțe din nou înregistrate	Condiuțe anulate	Viza anuale	Procese-Verbale de contravenție
1152	1543	130	159	904	1089	114	122

Incasări

În 1901 Lei 8215

În 1902 (numai până la 7 Septembrie) . . . 6093

Total . . . Lei 14308

Servitorii angajați și înrolați din nou

de la

1 Ianuarie 1901—7 Septembrie 1902.

No. curent		Anul 1901	Pe anul 1902 până la 7 Sept.
1	Bucătari sau bucătărese	82	76
2	Vizitii sau surugii	73	41
3	Camerieri, feciori, sufragii sau băcși de prăvălie	68	17
4	Femei de casă, cameriere și spălătorese	132	109
5	Femei pentru tot serviciul	274	216
6	Doică, mame sau dădăci de copii	45	31
7	Portar	8	1
8	Rândași	460	393
9	Isprăvnicul sau fecior boeresc	1	10
10	Argat sau kelar	1	1
11	Vieri	8	9
		1152	904

Serviciul de curățenie.

De la 1 Ianuarie 1901 din abonamentele, făcute de cetățeni pe anul 1901—1902, pentru ridicare de gunoi și lături s'a căutat ca până la 1 Aprilie 1902, data expirării abonamentelor, să se ajungă la prevederile bugetare ce sunt de 22,000 lei, realizându-se suma de lei . . . 22.071 45

Din deșertarea latrinelor la particulari s'a scos până la 1 Aprilie 1902, suma de lei . . . 16.569 —
întrecând prevederile bugetare ce sunt de 13.000 lei cu un exces-dent de lei 3.569 și s'a mai executat și lucrări în sume de lei 10.820 deșertări făcute la locurile publice privitoare pe comună.

Din abonamente pe anul acesta de la 1 Aprilie 1902, până în prezent s'a scos suma de lei . . . 21.235 20

Din deșertări de latrine la particulari, tot în acest interval s'a ajuns la suma de lei . . . 7.000 —
plus suma de 5.526 lei, deșertări făcute la localurile publice privitoare pe comună.

Pentru acest serviciu avem :

- 1) Un picier ajutor, un picier pentru latrine și un copist.
- 2) Trei grăjdari, 50 meturători, 10 lucrători la parcul Bibescu, 65 vizitil și 5 rânđași.
- a) 93 cai, (dintre cari 9 cumpărați anul acesta) și 10 boi.
- b) 4 trăsuri, 1 cabrioletă, 1 brec, 18 furgoane, 13 târgi de fer, 4 târgi de lemn, 6 trocuri, 9 buți de lături și 8 stropitoare.

Serviciul Abatorului

Abatorul cel mare

1901

S'au tăiat		Incasări
Vite mari	Vite și mici	
12.935	1297	25.827 — 1.356 20 serviciul de curățenie
		27.183 20

1902

1 Ianuarie — 30 Septembrie

S'au tăiat		Incasări
Vite mari	Vite și mici	
9699	1032 porci 8	20.446 — 1.073 90 serviciul de curățenie
		21.519 90

Abatorul din oraș

1901

S'au tăiat		Incasări
Ovine și caprine	Mei și oi	
14.008	48.643	5934 15

1902

1 Ianuarie — 30 Septembrie

S'au tăiat		Incasări
Ovine și caprine	Mei și oi	
8.646	49.314	4.627 20

Incasări totale

27.183 20	33.117 35	in anul 1901
5.934 15		
21.519 90	39.147 10	in anul 1902 (1 Ianuarie până la 30 Sept.)
4.627 20		
	59.264 45	

Observațiune. În serviciul abatoarelor s'a adus mari îmbunătățiri prin completarea pavilionului de tăiere a vitelor mici și în special pentru rimători, spre care s'fârșit s'a construit pe lângă acel pavilion un părțitor foarte sistematic, luat după modelul abatorului din Arad.

Acest părțitor, care este unul din cele mai perfecționate, va aduce mari servicii prin modul lesnicios al funcționării sale și prin igienica preparare a cărnurilor destinate consumațiunei publice.

Teoria aparatului de pârlit porcilor se bazează pe principiul de a desvolta într'un spațiu cilindric o cantitate calorică uniformă și suficientă pentru a produce arderea părților păroase ale unui porc care ar fi introdus în acel spațiu cilindric.

Aparatul de pârlit este așezat pe o platformă de 3.00/1.00 m. și 2.00 deasupra pardoselei abatorului, la mijloc se află un cuptor de 1 m. înălțime, prevăzut cu 4 uși pentru facerea și regularea focului, d'asupra acestui cuptor se ridică un cilindru care servește pentru pârlirea porcilor.

Introducerea porcului în acel cilindru se face prin mijlocul unui lanț, care se pune în mișcare prin mijlocirea unei macarale, care macara este așezată în apropierea aparatului de pârlit.

După facerea focului în cuptorul cilindrului care se efectuează prin 4 guri întrebuințând la aceasta lemne de foc și după desvoltarea focului se începe cu pârlirea porcilor.

Porcul este adus pe o masă-roabă, până sub cuptorul cilindrului, acolo se înfige un cârlig în gura porcului și prin manipularea macaralei se ridică porcul în interiorul cilindrului de pârlit, iar ușa mare orizontală de fier a cuptorului se închide spre a opri curentul în timpul pârlirii.

După 45 secunde de când a fost porcul ridicat, se lasă porcul în jos spre a fi curățit de scrumul format prin arderea părului gros; această procedură de curățit scrumul cu mătura durează 30 secunde, apoi se ridică porcul din nou în cilindru și după un alt interval de 45 secunde se lasă porcul jos pe masa-roabă, astfel că *toată procedura durează, 45+30+45 secunde în total 120 secunde, adică 2 minute* și pârlirea e perfect de uniformă.

Este bine înțeles că numărul timpurilor de operațiune și durata poate să varieze după experiența și dibăcia aceluia care supraveghează operațiunea.

Îmbunătățirile aduse abatorului în timpul administrațiunei noastre sunt, după cum lesne se poate vedea, de o foarte mare importanță.

În ceea-ce privește faptul că prin lucrările ce s'au făcut la Jiă, de către inginerii județului, s'a adus deviația apei de la abator, e de așteptat că nu va fi înșelată credința noastră a tuturor, domnilor consilieri, că în această afacere județul va cânta să repare cât de curând răul și ne va da dreptate prin bună înțelegere.

Serviciul veterinar

Serviciul veterinar a funcționat anul acesta cu doi medici veterinari, unul pentru oraș și altul pentru abator și un agent sanitar pentru oraș.

Starea sanitară a populației animale a orașului a fost satisfăcătoare și nu s'a avut nici o maladie epizootică de combătut.

S'a dat atențiune deosebită pentru exterminarea câinilor vagabonzi în urma numeroaselor cazuri de turbare și a mușcăturilor la om constatate.

Serviciul veterinar va recurge și la alte măsuri pentru a se asigura asupra pericolului amenințător al turbării.

Indestularea publică, cu produse alimentare de origină animală: carne, lapte, pește, etc. este strict supravegheată de serviciul veterinar al orașului printr'un control foarte riguros.

În special pentru lapte, administrațiunea noastră, asistată de acest serviciu, a pregătit—după cum am arătat—măsuri speciale pentru a se împiedica fraudările și falsificările laptelui, precum și pentru transportul acestui aliment în vase curate și neinfectate.

O mare îmbunătățire adusă higienei alimentației publice și care va face ca publicul să fie servit în tot-d'a-una de o carne sănătoasă, proaspătă și bine conservată este construcțiunea *instalațiilor frigorifere* și a unei *fabrice de gheață artificială* care va aduce însemnate servicii igienice.

Târgurile, de vite, săptămânale sunt sever controlate în ceea ce privește sănătatea vitelor, ținând socoteală că târgurile sunt centre de aglomerațiuni de animale cari prin risipirea lor pot progaga boale epizootice. Avem convingerea că pentru îndeplinirea și mai riguroasă a măsurilor de poliție sanitară-veterinară mai sunt mai multe lucrări completatoare ce trebuiesc îndeplinite în oboarele târgului.

Administrațiunea noastră de acord cu serviciul veterinar studiază mijloacele prin care s'ar obține o completă distrugere a cadavrelor animale și a tuturor imundiciilor ce se scot din oraș, aducându-se ast-fel o mare îmbunătățire sanitară pentru locuitorii părților periferice ale orașului și chiar ai orașului întreg.

De asemenea administrațiunea noastră studiază cestiunea ameliorării serviciului de întreținere a stradelor și a forțelor animale întrebuințate (cai, boi) prin construcțiune de grajduri igienice și regulara serviciului prin o mai mare achizițiune de cai și boi.

Serviciul veterinar mai asistă încă populațiunea sêracă pentru cazurile de maladii ce a putut contracta animalele de muncă.

Serviciul contencios

La 1 Ianuarie 1901, procesele comune în stare de judecată, la diferite instanțe, erau în număr de 125; de atunci și până acum au intrat 64, în total 189. Din acestea s'au rezolvat 62 procese civile, 39 exproprieri și o revizuire, în total 102 procese, 7 din ele sunt suspendate.

Așa dar de la 1 Ianuarie 1901 din 189 procese, resolvându-se 102, rămân 84 în stare de judecată, bine înțeles că aceste procese sunt pur civile, afară de diferitele contravențiuni în care intră și cele relative la dărâmări.

În ceea ce privește procesele cu doamnele Teodorini și cu moștenitoarele doamnei E. Lamotescu situațiunea e următoare:

Procesul cu doamnele Teodorini

La 11 Martie 1870 defunctul T. Teodorini, prin actul înscris la Trib. Dolj, sub No. 11/70, afectează cu ipotecă în favoarea comune casele sale din Craiova, pentru garantarea gestiunei comunatului său Stavrescu. Pe lângă această garanție comuna mai avea și alte trei ipotece constituite de doamna Sița Stavrescu și de domnii Țecovici și Veleanu.

Casierul Stavrescu delapidând fondurile comune, a fost destituit. Curtea de compturi cercetând scotelile, după lungi verificări, în cursul cărora au fost ascultate și doamnele Maria Teodorini și Țecovici, văduvile a doi dintre garanți, constată un însemnat deficit în sarcina casierului Stavrescu, și cu decisiunile No. 450 și 458 anul 1887, condamnă pe garanții lui Stavrescu să acopere din garanția depusă sumele de 43.884 lei 20 bani, plus 4.527 lei 44 bani, fără însă să indice în aceste decisiuni numele acestor garanți. În urma recursurilor făcute de doamnele Maria Teodorini și Profira Țecovici, Curtea de Casație casează aceste decisiuni pentru o lipsă de formă, trime-

fond afacerea în judecata secțiunilor unite ale Curții de compturi, care prin decisiunea No. 1, din 1890, confirmă în total decisiunile No. 450 și 458 din 1887.

Pe baza acestor decisiuni și a actului de ipotecă din 1870, Primăria a cerut punerea în vânzare a imobilului defunctului Teodorini din Craiova.

La 30 Aprilie 1893 doamna Maria Teodorini ca mandatară a fiicei sale Elena și tutoare a fiicei sale Anșora, face contestație contra urmăririi exercitată de comună, pe motiv că actul de ipotecă e nul și că decisiunile Curții de compturi nu-i sunt opozabile, contestație, ce se respinge de Tribunalul Dolju, secția de Notariat, prin sentința No. 28 din 31 Mai 1893. Doamna Teodorini face apel și înaintea Curții, afacerea se amână timp de cinci ani, fie de comun acord, fie din cauza neîndeplinirii procedurii; până când în cele din urmă, Curtea din Craiova, secția II, prin decisia No. 42 din 1898, respinge apelul doamnelor Teodorini ca nesustținut. Doamnele Teodorini fac recurs în Casație; înainte de a se judeca acest recurs, Primăria cere și obține fixarea unui nou termen de vânzare. Doamnele Teodorini cer amânarea pe motiv că au făcut recurs în casație în contra decisiunii Curții care le respinsese contestația. Tribunalul respinge această cerere ca nefiind propusă la timp și procedând la vânzare imobilul urmărit se adjudecă asupra comunei.

În acest timp, judecata recursului doamnelor Teodorini amânându-se, s'a făcut din partea lor, la 19 Septembrie 1899, o propunere de tranșacție prin care oferă să plătească comunei 22.000 lei, propunere respinsă de Consiliul Comunal.

La 1900, Curtea de Casație admite recursul doamnelor Teodorini pe motiv că nu fuseseră bine citate și căsând decisiunea Curții din Craiova, trimite judecarea contestației la Curtea din București.

În anul 1901, pe când afacerea era pendinte dinaintea acestei Curți, s'a însărcinat domnul avocat S. Rosental cu apărarea intereselor comunei. Doamnele Teodorini, asistate de domnii avocați Petre Grădișteanu și I. Saita, au propus pe lângă mijloacele de la Tribunal și alte mijloace noi înosistând, cu deosebire, asupra considerațiunilor de echitate, care militează în favoarea lor, fiind singurele urmărite dintre toți garanții. Avocatul Comunei a răspuns invocând în prima linie și susținând pe larg teoria mare că Curtea n'are competență să judece contestația contra executării decisiunilor Curții de compturi.

Desbaterile au durat mai multe zile, s'a prezentat două rînduri de concluzii scrise. După lungi deliberări Curtea în majoritate de trei contra doi a admis apelul doamnelor Teodorini, declarînd actul de ipotecă nul și decisiunile Curții de compari neaprobabile pentru că n'ar cuprinde numele defunctului Teodorini. Minoritatea compusă din domnii consilierii Victor Râmnicăeanu și Traian Djuvara, a admis în totul teza susținută avocatul comunei, și anume incompetența Curții.

Am făcut recurs în Casație, dosarul se găsește în mâinile consilierului raportor.

Recursul doamnelor Teodorini contra ordonanței prin care imobilul a fost adjudecat asupra comunei, care a fost amănat și suspendat de mai multe ori, urmează a se judeca la 9 Octombrie viitor.

Doamna Teodorini mai intentase un proces în anularea ipotecei, proces care fusese lăsat în părăsire de la 1889. La 6 Iunie 1902, Curtea din Craiova secția II, admitînd concluziunile domnului avocat S. Rosental, a respins opoziția doamnei Teodorini ca nejustificată.

Procesul cu moștenitoarele doamnei Elena Lămotescu

Procesul intentat de comună doamnei Elena Lămotescu, avînd de obiect condamnarea pârâtei la plata unei sume anuale pentru întreținerea a șase paturi la spitalul Prada, legat lăsat de defunctul Califarof și a altor patru paturi, donație făcută de Iovipale, precum și la depunerea capitalului reprezentînd această cheltuială anuală, a fost terminat la Tribunal încă din 1891, când Tribunalul Ilfov secția II, prin sentința No. 556 a admis în parte acțiunea comunei, condamnînd pe doamna Lămotescu să dea trei mii lei pe an pentru întreținerea celor șase paturi lăsate de Califarof și să depeze capitalul corespunzător de 60.000 lei, pretenția comunei relativă la cele patru paturi donate de Iovipale, a fost respinsă.

S'a făcut apel de ambele părți; apelul comunei a fost respins ca tardiv, iar judecarea apelului doamnei Lămotescu a fost amănată timp de 10 ani, până la 1901, de comuna acord, saft din cauza neîndeplinirii procedurii.

La 1901, domnul avocat S. Rosental a fost însărcinat cu susținerea intereselor comunei. Acest proces a fost pus în stare de judecată și s'a și înfă-

țișat după o amânare din oficiu, prezentându-se și concluziuni scrise. Doamna Lămotescu pretindea să se socotească în sumele date *pentru întreținere* și cheltuelile făcute de Iovipale *pentru înființarea* paturilor și susținând că 'și-a îndeplinit obligațiunea se opunea la depunerea capitalului; Curtea a admis concluzia subsidiară a reprezentantului doamnei Lămotescu de a se chema comuna la interogator pentru a stabili că s'ar fi dat o garanție ipotecară pentru asigurarea rentei de 3.000 lei anual și a amânat afacerea.

În acest interval, doamna Lămotescu încetând din viață, procesul a fost pus în suspensiune. Am cerut imediat redeschiderea dosarului și fixarea unui termen. Înfițișarea a avut loc la 10 Septembrie trecut, când moștenitoarele doamnei Lămotescu, doamnele Henri Catargi și domnișoara Toma Ionescu, pe care le pusesem în cauză, neprezentându-se, Curtea le-a respins apelul ca nesustănut cu drept de opoziție. Urmează să li se comunice de urgență această decizie pentru ca termenul de opoziție să înceapă a curge.

Oficiul stărei civile

De la 1 Ianuarie 1902 până acum am înregistrat, la acest serviciu următoarele:

1000 nașteri.

1050 morți.

190 căsătorii; față de numărul de 166 din anul 1901.

23 divorțuri față de numărul de 23 din anul 1901.

De la 1 Aprilie 1901 până la 7 Octombrie 1902 s'a încasat:

Din scoateri de contracte, sentințe de divorț, acte dotale lei 2.540 —

Din taxele drigurilor » 1.050 —

Din vânzări de plături și faceri de gropi simple . . » 5.828 30

Total lei 9.418 30

De acest serviciu mai depinde și personalul cimitirelor Sineasca, Ungureni, Dorobânția și al Capelei Sineasca.

Serviciul Sanitar

1 Ianuarie 1901 — 1 Octombrie 1902

Căutarea gratuită a bolnavilor săraci.

În cursul anului 1901 s'a dat consultații la 10.631 bolnavi, dintre cari: la 8.800 la cancelaria serviciului, iar la 1.831 la domiciliurile bolnavilor.

Medicamente gratuite s'a dat la 7.014 bolnavi. De la 1 Ianuarie 1902— 1 Octombrie 1902 s'a dat consultații la 5.890 bolnavi, dintre cari: la 5.029 la cancelaria serviciului, iar la 861 la domiciliurile bolnavilor.

Medicamente gratuite s'a dat la 3539 bolnavi.

Vaccinarea și revaccinarea

În cursul anului 1901 s'au vaccinat: cu succes 1571 copii, fără succes 36; s'au revaccinat: cu succes 2445, fără succes 351. Pentru aceste operații s'au întrebuințat 290 fiole cu vaccin.

De la 1 Ianuarie 1902 — 1 Octombrie 1902, s'au vaccinat: cu succes 1333 copii, fără succes 44; s'au revaccinat: cu succes 2034, fără succes 262. Pentru aceste operații s'au întrebuințat 290 fiole.

Facerile

În cursul anului 1901 moașele comunale au asistat la 237 faceri dintre cari 208 fiziologice, 4 premature până la gravitatea de 220 zile și 25 avorturi, dintre cari 208 născuți vii și 29 născuți morți.

De la 1 Ianuarie 1902—1 Octombrie 1902 moașele comunale au asistat la 163 faceri normale și 23 avorturi, dintre cari 149 născuți vii și 37 născuți morți.

Femeile prostituate

La 1 Ianuarie 1901 s'au aflat înscrise 56 prostituate. În cursul anului 1901 s'au înscris 72 și au plecat 66, iar la 31 Decembrie 1901 au rămas 58 prostituate, adică: 34 prostituate repartisate în 14 bordele și 24 singuratică. Visitarea lor s'a făcut de 2 ori pe săptămână: Miercurea și Sâmbăta.

La 1 Ianuarie 1902 s'au aflat înscrise 58 prostituate. De la 1 Ianuarie până la 1 Octombrie s'au înscris 36 și au plecat 43, iar la 1 Octombrie 1902 au rămas 51 prostituate adică: 27 prostituate repartisate în 12 bordele și 24 singuratică. Visitarea lor se face de două ori pe săptămână, adică Miercurea și Vinerea la domiciliurile lor.

Acte medico-legale

În cursul anului 1901 s'au liberat 359 acte medico-legale, repartisate ast-fel: 21 pentru autopsii, 4 deflorări, 52 contuziuni, 34 pentru constatarea facultăților mintale, 29 pentru scutiri de contribuțiuni, 113 pentru diferite boale și 106 pentru analiza petrolului.

În ceea ce privește persoanele mușcate de animale turbate, s'a înregistrat în anul 1901 un număr de 13 cazuri. Cei mușcați au fost trimiși în tratamentul Institutului antirabie din București și toți s'au înapoiat pe deplin sănătoși. *)

*) Menționăm că administrația a luat măsuri pentru stăpînirea căinilor vagabonzi și suntem pe cale de a încheia contracte prin care să se asigure mijlocul cel mai bun pentru transportarea imediată a cadavrelor și întrebuințarea în mod igienic a pieilor și oaselor etc. acestor animale.

De la 1 Ianuarie până la 1 Octombrie 1902 s'a liberat 282 acte medico-legale, repartisate astfel: 13 pentru autopsii, 12 pentru deflorări, 42 contuziuni, 36 pentru constatarea facultăților mintale, 100 pentru diferite boale, 23 pentru scutiri de contribuțiuni și 56 pentru analiza petrolului.

În ceea ce privește persoanele mușcate de animale turbate s'a înregistrat în acest interval, 58 copii. Cei mușcați au fost trimiși în tratamentul Institutului Antirabic din București. Un copil a încetat din viață, toți ceilalți s'au înapoiat pe deplin sănătoși.

Boale contagioase

Febra tifoidă

În cursul anului 1901, s'a înregistrat 59 cazuri, dintre cari 12 mortale și 41 însănătoșiți; iar de la 1 Ianuarie 1902—1 Octombrie 1902 s'a înregistrat 56 cazuri dintre cari 10 mortale, 24 însănătoșiți și 22 rămași.

Anghina difterică

În 1901, s'a înregistrat 79 cazuri, dintre cari 18 mortale, 58 însănătoșiți și 3 rămași; de la 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902, s'a înregistrat 38 cazuri, dintre cari 9 mortale, 28 însănătoșiți și 1 rămas.

Scarlatina

În 1901, s'a înregistrat 153 cazuri, dintre cari: 30 mortale, 103 însănătoșiți și 20 rămași; de la 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902, s'a înregistrat 102 cazuri, dintre cari 26 mortale, 59 însănătoșiți și 17 rămași.

Rugeola

În 1901, s'a înregistrat 179 cazuri, dintre cari 12 mortale, 164 însănătoșiți și 3 rămași; de la 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902, s'a înregistrat 28 cazuri, dintre cari 1 mortal și 27 însănătoșiți.

Tusa convulsivă

În 1901, s'a înregistrat 70 cazuri, dintre cari 5 mortale, 53 însănătoșiți și 12 rămași; de la 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902, s'au înregistrat 81 cazuri, dintre cari 6 mortale și 75 însănătoșiți.

Râia

În 1901, s'au înregistrat 204 cazuri. Toți bolnavii s'au vindecat; de la 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902 s'a înregistrat 111 cazuri. Toți bolnavii s'au vindecat.

Desinfecări

În cursul anului 1901 s'a desinfectat 709 camere dintre cari: 511 cu aparatul Eclair, prin formol, iar 198 cu pulverisatorul.

De la 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902, s'a desinfectat 616 camere, dintre cari: 470 cu aparatul Eclair, prin formol, iar 146 cu pulverisatorul și 52 împachetări.

Privegherea fabricațiunei alimentelor și beuturilor

Alimentele de consumațiune de prima necesitate au fost în general în condițiuni satisfăcătoare.

În cursul anului 1901, s'a trimis Institutului chimic universitar din București 293 probe de diferite beuturi pentru analiză, adică: vinuri, țuică, rachiiuri diverse, esențe de rachiiuri, oțet, apă gazoasă, siropuri și unt-de-lemn. La analiza făcută probelor s'a constatat că cea mai mare parte au fost în condițiuni regulamentare.

Acei, câți-va, cari au avut beuturi în condițiuni neregulamentare au fost dați în judecată.

De 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902 s'a trimis institutului chimic universitar din București pentru analiză 235 probe de diferite beuturi, adică: vinuri, țuică, rachiiuri, cafea, fidea, limonade gazeuse, lumânări de ceară și oțet.

La analiza făcută acestor probe s'a constatat că cea mai mare parte sunt în condițiunile regulamentare.

Au fost dați în judecată aceia cari n'au avut beuturi regulamentare.

Spitale

Spitalul Filantropic

Este întreținut de Comună, Județ, Eforia spitalelor civile din București și din diferite donațiuni particulare. Are 75 paturi.

La acest spital, e nevoie de multe îmbunătățiri și chiar de reclădirea localului, care s'ar putea face prin mijlocirea unei loterii.

Scurtul timp de când suntem în capul administrației comunei, nu ne-a permis să pășim la realizarea îmbunătățirilor pe care d'abia le-am studiat.

Spitalul Th. Preda

Este întreținut din fondurile def. Th. Preda. Se află situat chiar în localul lăsat în acest scop de nuntul defunct. Are 30 paturi.

Localul este cu totul impropriu pentru o astfel de clădire, situația și întinderea terenului nu permit facerea acolo a unui nou local.

Actualul Consiliu s'a convins încă de la început că e de o foarte mare importanță mutarea spitalului Preda din actualul local. Cerințele igienice reclamă aceasta cât mai în grabă.

O mare dificultate s'a născut, căci unii au avut teamă ca nu cumva într'un proces cu moștenitorii, *prin imposibil*, să se interpreteze în defavorul Comunei testamentul defunctului Preda. O garanție mai mult nu strica și de aceea Consiliul s'a oprit la ideea că e bine ca și moștenitorii sus numitului defunct să-și dea consimțământul lor pentru o astfel de mutare, rămânând ca, pentru cei ce nu vor voi, justiția să decida.

Spre a se putea obține acest consimțământ s'a însărcinat domnul Gr. Spîrîcescu, ca să intervie pe lângă moștenitori și, odată consimțământul luat, să încheie cu ei înșii, în numele Comunei actele necesare.

Domnia-sa a putut determina, să consimtă, pe domnii Nicolae P. Mazălu, Ilie Ion Smaranda, Dița Ion Vladu, văduva, Gheorghita Barbu Marin Curelaru, cu autorizațiunea soțului său, Maria Constantin Petre Mazălu, tutoarea minorilor sâr fi și Ana St. Ionescu, de asemenea ca tutoare și a încheiat cu

domniile-lor transacțiunile autentificate de Trib. Dolj sub No. 303 din 22 Ianuarie 1902 și No. 4080 din 10 Septembrie 1902 și de Trib. Mehedinți sub No. 377 din 11 Februarie 1902 și No. 669 din 4 Martie 1902.

În ceea ce privește consimțământul domnului Theodor Ionescu, dis. și Ion Smaranda, să sperăm că Comuna nu va fi nevoită să recurgă la proces, ci va obține în curând și consimțământul domniilor-sale.

Până atunci, se fac tratative pentru a se putea obține, în cele mai avantajoase condițiuni, terenul care să satisfacă, în totul, la numeroasele cerințe igienice, pe care trebuie să le avem în vedere, mai ales, când e vorba de clădirea unui local cu o ast-fel de importanță destinație.

Tot deodată se studiază și planurile unui spital sistematic răspunzând la toate cerințele genului sanitar modern.

Institutul de alienați Madona-Dudu

Se găsește instalat într'un splendid local la marginea orașului și în condițiuni, care nu lasă nimic de dorit.

Epitropia întreține din fondurile sale proprii 70 paturi și are câte-va săli mici rezervate pentru alienații ale căror familii voesc să plătească.

Infirmeria penitenciarului central

Are 20 paturi, se găsește sub îngrijirea unui domn medic.

Azilul de infirmii

Este întreținut de Comună și se află instalat într'o casă particulară.

Mișcarea infirmilor acestui azil în anul 1901 a fost următoarea :

	Bărbați	Femei
Aflați la 1 Ianuarie	26	17
Intrați în cursul anului	22	11
	48	28
	Bărbați	Femei
Eșiți în cursul anului	16	12
Morți în cursul anului	8	4
	24	16
Rămăși la 31 Decembrie 1902	24	12

Media celor hrăniți zilnic, în acest azil, se menține cam aceeași și în anul acesta.

Ospiciul de orbi și infirmi N. Ignătescu

Acest ospiciu s'a deschis în anul 1899, grație generosității repausatului Nae Ignătescu, care a lăsat casa și o parte din averea sa în scopul acestei filantropice.

Ospiciul are 15 paturi: 8 pentru bărbați și 7 pentru femei.

Spitalul de boale contagioase

Acest spital, situat afară din oraș, are 12 paturi.

În cursul anului 1901 s'a tratat în acest spital 276 bolnavi de diferite boale de acest fel și anume: 14 de anghină difterică, 24 de scarlatină, 9 de rușeolă, 4 de erisipel, 2 de erup difteric, 4 de febră tifoidă, 2 de tasă convulsivă, 8 de tuberculoză, 1 de gripă și 202 de scabie, dintre care 15 mortale, 244 însănătoșiți și 7 rămași.

De la 1 Ianuarie 1902—1 Octombrie 1902, s'au tratat 176 bolnavi, dintre cari: 111 de rfe, 20 de anghină difterică, 28 de scarlatină, 8 de tuberculoză, 4 de erisipel, 4 de rușeolă și 1 de variolă.

Din aceștia, 147 s'au însănătoșit, 17 au murit și 12 au rămas.

Higiiena industrială ¹⁾

Ca industrii avem: ilicăriile, boiangeriile, pantofării și în prima linie jocăriile;—tăbăcăriile sunt situate în zona a II-a a orașului pe marginea pârului tabacilor.

Să facem o scurtă enumerare a diferitelor industrii ale orașului nostru și anume: 6 fabrici de conserve de carne de porc, toate curate, bine întreținute și supuse controlului domnului medic veterinar de oraș; 2 fabrici de lumânări de seș (nu lucrează decât cu seș topit); 2 fabrici de săpun; 2 fabrici de perit; 3 fabrici de dimie; 6 mori cu abur; 5 tipografii; 5 fabrici de apă gazoasă cari s'au unit sub numele de fabricile unite «Dolju»; 6 fabrici de frângerii; 2 ateliere de țesut pânză; o fabrică de tricotașii lână și ațe; 4 legătorii de cărți; 2 depozite de haine vechi; 6 depozite de brânză; 150 jocării; 120 cismării; 16 tăbăcării; 6 argăsătorii de piel; 12 plăpămării;

¹⁾ Extras din raportul domnului Dr. Antonini, pe anul 1901.

5 giuvaergii; 4 tapițerii; 4 căldărari; 10 ilicari; 14 fabrici de lumânări de ceară și 45 bucătării ordinare.

Toate industriile sunt supuse controlului sanitar.

Mișcarea populației

Numărul locuitorilor orașului nostru după ultimul recensământ se urcă la cifra de 45.438. La recensământul din 1895 s'au găsit 38.600 locuitori. Vedem dar că populația a crescut cu 6838. Această creștere încă e datorită imigrației; iar nici de cum unul spor prin naștere a populației autohtone dupe cum tablourile statistice o arată. ⁽¹⁾

În decursul anului 1901 s'au născut 1231 copii vii, dintre cari 667 băieți și 564 fete; legitimi: 491 băieți și 424 fete; iar nelegitimi 176 băieți și 140 fete, (în numărul celor nelegitimi coprinându-se 9 copii găsiți).

Născuți morți am avut 91.

În anul 1901 au murit 720 bărbați și 556 femei, în total 1276, dintre care scădându-se 76, cari au venit din județ și au murit în spital, rămân 1200.—(În numărul morților nu intră și numărul copiilor născuți morți).

Cum vedem dar situația numărului născerilor față de acel al casurilor de moarte este următoarea:

În ceea ce privește populația de sex bărbătesc avem 667 născeri și 720 morți, prin urmare o descreștere de 53.

În ceea ce privește populația de sex femeiesc avem 564 născeri și 556 casuri de moarte, prin urmare un spor de 8.

«Această deosebire între numărul bărbaților și al femeilor—dăce domnul Dr. Antonini în raportul său,—se observă în fie-care an și se explică în de-ajuns prin dificultățile prin cari trec bărbații în lupta pentru existență».

Mortalitatea pe etate este următoarea: ⁽²⁾

	Bărbați	Femei	Total
De la 0 — 1 an	162	138	300
» » 1 — 2 ani	56	51	107
» » 2 — 5 ani	57	47	104

⁽¹⁾ Extras din raportul domnului Dr. Antonini din raportul 1901.

⁽²⁾ Domnul Dr. Antonini în raportul pe 1901.

	Bărbați	Femei	Total
de la 5 — 10 ani	40	36	76
» » 10 — 20 ani	44	36	110
» » 20 — 40 ani	96	88	184
» » 40 — 60 ani	135	62	197
» » 60 ani în sus	130	98	228
	720	556	1276

«Din toată tabela reese—dăce domnul Dr. Antonini—că copii până la etatea de un an dau cea mai mare mortalitate.

«Neapărat că prima cauză este mica lor forță de rezistență față de cauzele morbide; dar dacă îngrijirile, ce li se dau ar fi mai inteligente, dacă regimul lor ar fi mai potrivit cu etatea și părinții mai puțin fataliști în credințele lor, desigur că această mortalitate ar fi mult mai mică».

În ceea ce privește felul bolilor care au cauzat decesele din anul trecut, domnul Dr. Antonini se rostește ast-fel în raportul său pe 1901. «Cea mai mare mortalitate în anul acesta ca și în-anii trecuți a fost produsă de tuberculoza pulmonară: 177 decese. Dacă la această țifă, adăugăm meningitele tuberculoase, o mare parte din bronco-pneumonii, care sunt de natură tuberculoasă, în plus tuberculoza chirurgicală și o parte din maladiile diverse, vom ajunge la o țifă foarte mare de decese prin tuberculoză.

«Domnul Dr. Laugier într-o frumoasă și meritoasă lucrare științifică: «Noțiuni asupra geografiei medicale a României» arată că Craiova ține fruntea tuturor orașelor din țeară în privința mortalității de tuberculoză (4,4/1000 locuitori). Ca cauze principale nu putem încredința în prima linie decât lipsa aproape totală de condițiuni igienice în care se găsește orașul nostru: fără pavage, fără apă, fără serviciu complet de curățenie publică și particulară etc.

«În al doilea rând vin gastro-enteritele: 129 decese. Causele sunt necunoscute și lipsa de mijloace pentru o alimentațiune rațională a copiilor.—Pe cât ne este cu putință, căutăm să pătrundă în popor sfaturi igienice privitoare la creșterea mai înțeleaptă a copiilor mici».

Pentru a se evita, transmiterea diferitelor boale contagioase de la servitori la stăpâni, s'a luat măsuri ca servitorilor de ambe sexe să nu li se li-

bereze conducute până cu mai întâi nu vor fi examinați de un medic comunal și fie-care va prezenta un bilet de sănătate.

Tot de-odată preparăm o ordonanță privitoare la locurile barbierilor și coaforilor, localuri în care adese ori se propagă periculoase boale de piele.

În vederea înmulțirii cazurilor de boale contagioase se fac aproape zilnic vizite domiciliare de către domnii medici comunali și agenții sanitari.

Scoalele primare de ambele sexe, înainte de a fi deschise au fost desinfectate cu formol; iar din când în când sunt vizitate de domnii medici comunali.

De asemenea sunt inspectate — de fie-care domn medic în coloarea sa — piețele publice, hotelurile, cărciumile, brutăriile, simigiriile, bragageriile, hanurile și toate industriile insalubre.

Sacagii sunt aduși, pe serii, la acest serviciu, de două ori pe lună și li se desinfectează sacalele.

Consiliul de igienă în cursul anului 1901 a ținut 13 ședințe; iar de la 1 Ianuarie—1 Octombrie 1902 a ținut 10 ședințe.

Scoala primară

E de neîgăduit astăzi că importanța școlii primare este hotărâtoare în viața națiunilor; ea nu va mai putea rămâne, ceea ce a fost ca organizație până acum.

La cele mai înaintate civilizațiuni ea s'a transformat și se transformă mereu în mod uimitor.

Școala primară de mâine, școala la care atâți ani am euzetat, pentru care încă am muncit și pe care sper să o văd întemeiată și la noi, va fi ca adevăratul laborator, unde se va plămădi spiritul nou al maselor populare și mulțumită căruia doctrina *solidarității* să apară în istoria ideilor ca dezvoltarea filosofiei veacului al XVIII, ca complectarea teoriei politice și sociale a căreia formulă, sub cei trei termeni: libertate, egalitate, fraternitate, a dat lumii, pentru prima oară revoluția franceză.

Această școală nouă, această celulă constitutivă a statului e înviorată deja în diferite chipuri la națiuni.

La Francezi ea e complectată prin adăos de ordin practic ca atelierul școlar pentru băieți și școala de menagiu pentru fete, corolar indispensabil a primei reforme pentru care orașul Craiova, fie și în treacăt, a avut onoare de a aplica, cel dintâi în Europa, un program propriu și original; apoi prin opere circum-scolare, cum cantinele școlare, patronajele, mutualitățile; prin opere post-scolare, precum cursurile de seară, universitățile populare și iarăși mutualitățile sau asociațiunile amicale pentru adulți.

A crește copii în prevederea unei societăți mai bune, a prodiga plăcerile spiritului acolo unde materialitățile existenței erau singure cunescute, a educa sufletul deodată cu spiritul, a face paralele în instrucțiunea obișnuită curentă cu instrucțiunea inimii, a feri pe cei slabi de pericolele grosolane care îi înconjoară, a înduleci firile muncitorilor din orașe și de la câmp, aceasta este

opera multiplă a patronajilor, a operilor post-scolare, a universităților populare a mutualităților.

Forțele vii dar latente, tesaurile de forță, cari zac în popor, sunt ast-fel aduse la suprafață, însuflețite de viață.

Pe lângă cunoștințele practice și utile vieței, viitorii cetățeni din veacul al XX vor căpăta pe nesimțite o mai exactă concepțiune morală și acea cunoștință de oameni și de lucruri, care face popoarele demne și mari.

Câte-va cuvinte despre școale de menagiu, ateliere școlare, material didactic, cantine școlare și mutualități școlare:

Școale de menagiu

Dintre toate cestiunile ce se ating de organizarea unui Stat, o cestiune din cele de căpetenie, este de bună seamă, instrucțiunea și educațiunea femeilor. Ea are o înfrumusețare hotărâtoare, nu numai asupra fericirii particulare, dar și asupra prosperității generale.

Educațiunea femeilor, este mai importantă chiar de cât educațiunea bărbatilor, care, în tot-dea-una, nu e alt-ceva de cât opera lor.

Familia, fiind celula constitutivă a Statului, iar femeia, fiind aproape tot în familie, este evident, că atât cât va valora femeia, atât va valora și familia și prin urmare, până la care-care punct și Statul.

Ori-ce societate, care vrea să se mențină și să propășească nu poate, dar, nesocoti fără primejdie, chestia educațiunei femeii, nu poate trăi fără a conforma această educațiune adevăratelor nevoi ale timpurilor moderne, ast-fel, ca femeile să ajungă a-și îndeplini, în realitate misiunea lor.

E nefolositor că multe tinere își iau greaua răspundere, de a conduce o casă, fără să aibă cele mai mici noțiuni despre aceasta: acasă, n'au învățat nimic în această privință; în școală, tot atât.

Mare parte,—ca să nu zic, cea mai mare parte—dintre femeile noastre din orașe, par a crede, chiar după ce formează o familie, că sunt chemate numai să cheltuiască, să consume, iar nu să și producă.

Se găsesc femei și nu puține poate, în unele sfere ale societăței noastre-care, printr'un fel de bizară vanitate, caută să-și scoată cu ori-ce preț în relief incapacitatea și inutilitatea lor.

«Fără aptitudine a administra micul salariu al bărbatului, fără experiență în îndeplinirea celor mai simple cerințe ale menagiului și mai ales, neștiutoare de tot ce privește bucătăria, femeia lucrătorului..., chiar în casurile cele mai favorabile..., nu va fi în stare să creeze bărbatului un cămin, pe care el să-l iubească și către care, cu drag, să se îndrepte.

Ast-fel, scrie domnul profesor și doctor H. Albrecht în «*Oeuvres de salut social en Allemagne*,» lucrare oficială publicată de Imperial german, în 1900, pentru Expozițiunea din Paris.

Tot ast-fel se poate zice cu drept cuvânt și când e vorba de noi.

Astă-și, femeile române, în orașe consumă mai cu seamă, dar nu produc mai nimic. Ele sunt adesea un obstacol, o sarcină, în loc să fie un ajutor. Românul are cuvințele de «soț și soție,» pe care puține alte limbi le au, cuvinte admirabile și care zugrăvesc într'un mod fericit, ceea-ce trebuie să fie o femeie bărbatului ei: un ajutor, un asociat, o tovaroșe, care să înțeleagă că e chemată a împărtași toate nevoile vieții cu soțul ei, consacrand toată activitatea, toată inteligența ei pentru același scop.

Bărbatul, luând asupra-și direcțiunea generală a familiei și ocupațiunile din afară, care să asigure mersul ei regulat, lasă femeii, grija familiei înăuntru, prima educațiune a copiilor și tot ce se atinge de administrația casei. Dar, în situația și modestă și înaltă co-l e rezervată, rolul ei e foarte mare; de oare-ce, ea nu are numai a conserva avutul familiei, dar încă a împărtași toate grijile bărbatului, a-l urma în lupta lui pentru viață și a pregăti pe copiii ei pentru această luptă.

Menirea proprie a femeiei, dar, este de a fi, în toate împrejurările vieții, un adevărat tovaroș al bărbatului, de a-l ajuta în toate întreprinderile sale, de a crește bine copiii, adică, de a *forma oamant, de a conduce casa*, cheltuiind și făcând economii la timp, proporționând cheltuielile cu veniturile.

În adevăr, când o mai multă ordine și austeritate se va introduce în familie, viața de casă, va fi o adevărată fericire. Înflorirea familiei, va aduce inevitabil pe aceea a Statului, căci este înconștient că buna sau rea înțelegere a averilor particularilor influențează încetul cu încetul tot în același sens și asupra avutului public.

În educațiunea ce se dă fetelor noastre se exersează multe din calitățile

lor, afară de acelea care ar trebui mai cu osebire dezvoltate: judecata și voința. Li se dă câte-odată multe cunoștințe, dar nu li se dă nici-o noțiune justă asupra nevoilor vieții. De aci rezultă, că instrucțiunea ce capătă, pe cât de variată adesea, pe atât de superficială, departe de a îndrepta, întretine mai mult ușurința aproape incurabilă, care pare a fi defectul principal al spiritului femeiesc.

A-i ofeli inteligența, a-i forma o judecată solidă, a o pregăti pentru viața practică, care o așteaptă, ar fi a reforma în adevăratul sens al cuvîntului educațiunea femeii.

Un distins pedagog francez, care s'a ocupat mult de costiuirea creșterii femeii, domnul Gréard, se rostogolește ast-fel, asupra scopului ce e de atins: «A crește femeia pentru ea însăși, a o prepara să-și crească copiii, a face din ea, tovaroșa intelectuală a bărbatului, a o face capabilă să-l înlocuiască în direcțiunea familiei, iată scopul ce trebuie urmărit. Ar fi dăunător de a nu-l îndeplini; nu ar fi fără pericol de a-l depăși.»

Principalul, dar, în învățământul femeii, pe lângă formarea spiritului și a caracterului, este de a o iniția la amănuntele vieții, spre a o pune în stare de a-și îndeplini în societate toate datoriile ei, care sunt fundamentul chiar al societății.

Iată ceea-ce nu trebuie nici-odată pierdut din vedere, nu numai pentru clasele muncitoare, dar pentru ori-ce clasă a societății.

Ocupațiunile femeii sunt indicate în interiorul casei, al menajului, și sunt, fără asemuire, cele mai utile, cele mai importante.

Ast-fel, că a face din femeile române, înainte de toate, menagere, nu va să zică a le coborî. A fi *menageră* pentru femeie, nu înseamnă numai a se conforma legilor de ordine, de rațiune și de igienă, — necesitățile în unele clase, ca miște meschinării înjositoare, — nu înseamnă numai a satisface nevoile interioare, exigențele menajului printr-o muncă zibucă permanentă; ci înseamnă a fi o cauză de bine, de bun trai, de mulțumire pentru întreaga familie, a fi însăși o forță viuă și activă și sufletul familiei ce a compus.

«Femeia cea mai demnă de titlul de femeie de merit, observă Goethe, este

aceea care, dacă copiii ei, ar perde pe tatăl lor, ar fi în stare să-l înlocuiască.»

Ast-fel sunt femeile americane, cărora, atâți publiciști le atribuesc prosperitatea extra ordinară a poporului american. Sigur este, însă, că și în America, în Statele-Unite, femeia, înzestrată cu o cultură superioară, are o înțelegere bine făcătoare asupra societății, numai fiind-că își întrebuințează în de obște toată activitatea ei intelectuală în cercul domestic.

La noi, din nenorocire, multă vreme mai nimic nu s'a făcut pentru ca să prepare pe femei menirii lor. Nici-o cultură proprie femeilor, nici-o educațiune specială sexului lor.

În toate clasele, care se bucură mai de-a dreptul de foloasele învățămîntului, dar mai cu seamă în clasa mijlocie, — clasă atât de însemnată în întocmirea actuală a Statului nostru, — femeile, în general, nu au o instrucțiune și o educațiune potrivită cu cerințele epocii noastre și, prin urmare, — ceea-ce e și mai grav, — ele nu sunt capabile să schimbe direcțiunea acestel instrucțiuni pentru copiii lor.

Cu gândul la importanța de neîgăduit a acestei cestiuni, preocupat de foarte mult timp de cestiunile de organizare socială, pătruns că cunoștința datoriilor de familie, știința de a conduce familia, ar trebui să capete primul rînd în programul unei organizații de educațiune rațională, practică și conșinșă, că, pentru societate, buna conducere a familiei, este o condițiune indispensabilă de existență, de moralitate, de demnitate și, prin urmare, de forță și fericire și că această delicată știință și artă, tot de-odată, revine mai toată în sarcina femeii, — am întrebuințat aproape 20 ani în căutarea mijlocului prin care să organizăm cât mai temeinic, pentru obștea femeilor române, o educațiune mai sănătoasă, care să le permită, spre cel mai mare folos al Statului să-și îndeplinească adevărata lor misiune de *mame de familie*.

Am călătorit în diferite părți, am luat informațiuni de ori-unde am putut, am controlat ideile mele, comparînd programul meu cu alte programe, l'am experimentat eu însu-mi și 2 ani, după ce pusesem în practică acest program adevărat în 1887, am avut ocazie să supun acest program (cu ocazia călătoriei mele, ca să studiez școlile primare din Europa), aprecierii mai multor pedagogi și pedagogi, între care și domnul Bouvier, directorul de pe atunci al

departamentului instrucțiunii publice, în cantonul Genevei, (astă-zi ministru), domnului Buisson, inspectorul general al învățământului primar din Franța și domnului de Salicis, cunoscutul pedagog din Franța și am avut fericirea să capăt elogiulosa dumnealor aprobare.

Am zis, că programul meu l'am și experimentat în timp destul de îndelungat. Ocazia mi-a dat-o testamentul repausatului Popovici, care prevedea înființarea unei școli, care să dea adevărate mame de familie.

La Craiova și în institutul ce poartă numele acestui om de bine, s'a înființat cea d'întâi școală de menagiu. Ea s'a înființat în anul 1885, patru ani înainte de a exista vre-una în Belgia; patru ani înainte de a se înființa vre-una cunoscută în Germania.*)

Că Deputat, am ridicat în Cameră, chestiunea școalelor de menagiu, în 1891, cu ocasiunea reorganizării asilului Elena Doamna și comitetul de redacție al revistei învățământului secundar de fete, compus din domnii Carnot, E. Legouvé, Henri Martin, Germain Sée, mi-au făcut onoarea de a-mi cere o copie după discursul ce am pronunțat cu acea ocazie, spre a-l publica în menționata revistă, care apare la Paris.

În 1899, în ședința Camerei din 12 Martie, am propus, la art. 31 §. 7 din legea Instrucțiunii Publice, următorul amendament, care a fost admis de unanimitatea Camerei:

«Pentru școalele de menagiu, învățământul pe lângă repetiții asupra materiilor din clasele primare, să cuprindă: lecturi folositoare asupra științelor de observațiune vulgarizate, economia casnică, horticultura, igiena, croitoria, cusătoria, țesătoria, împletituri, bucătăria.»

Am avut fericirea să arăt, atunci, eroarea ce se făcea, când, prin proiectul prezentat, se puneau pe aceeași treaptă, școalele de menagiu cu școalele profesionale. Am arătat, că pe când scopul școalelor profesionale pentru fete este

*) Domnul profesor și doctor H. Albrecht, se rostește în următorul mod, în „*Oeuvres de saint social en Allemagne*“ pag. 44: «Ori cât de important ar fi învățământul lucrurilor manuale, proprii femeii, el nu satisface, cu toate acestea, de cât la o slabă parte a minții ei. Rămâne, deci ca domeniu cel mai important și de necomparat, instrucțiunea menajera în general, cuprinzând și știința bucătăriei.

S'a făcut în adevăr, încercări spre a pune această idee în practică. Cea mai cunoscută, este cea care s'a făcut la Cassel, în 1889, urmată de o întreagă serie de alte asemenea încercări.»

a da bune meseriașe, scopul școalelor de menagiu este de a face *bune gospodine, bune mame de familie*.

Dreosebirea esențială, ce, firește, trebuie să existe între aceste două feluri de școli, a vădit-o și comisiunea pedagogică instituită, acum câțiva ani, cu ocazia mișcării pentru reorganizarea școalelor din Franța, mișcare din care a eșit, ceea-ce unii au numit «*a doua educațiune a poporului Francez*».

În adevăr, iată ce ne spune domnul Cognny, un membru al acestei comisiuni:

«Învățământul pentru femei, era o problemă mai puțin complexă, fiindcă același plan, aceleași dispozițiuni puteau să convină în diferite locuri. Comisiunea hotărîse, în principiu, că educațiunea fetelor, după terminarea școalei primare, trebuie să prezinte două părți foarte distincte: una care se atinge de datoriile menajului și de viața de familie: aceasta va fi comună tuturor elevelor; alta, care privește viața exterioară și care se poate sub-divide după cum va cere diversitatea ocupațiilor femeilor».

Cu alte cuvinte, de-o parte școli profesionale, întocmite după necesitățile locale, sau după nevoile elevelor; de alta, școli de menagiu, organizate după un plan uniform, destinat a da aceleași rezultate.

«Credem, zice domnul Camille Sée, că dacă femeia, are dreptul să dobândească pentru ea însăși o solidă educațiune intelectuală, e încă tot atât de datoră și interesul ei, de a se iniția în rolul de mamă și de stăpână de casă. Trebuie să cunoască influența agenților atmosferici, asupra senătății; trebuie să știe cum să-și îmbrace și să-și hrănească copiii, cum să preîntâmpine încercările boalei, cum să-și îngrijească copiii până la venirea doctorului.

Chemată să dirigeze o casă, trebuie să știe să-și echilibreze budgetul, să nu ignoreze nici prepararea, nici aprovizionarea, nici conservarea alimentelor, să nu ignoreze confectionarea rufelor și a hainelor, precum nici lucrările de mână, care sunt, pentru ea, o ocasiune de a-și exercita și desvolta gustul».

Foarte fericit am fost, că de la Craiova, a plecat ideea acestei importante reforme și mi fac o datorie, mulțumind încă odată și consiliulul comunal din 1885 și d-voastre, domnilor consilieri, că mi-a fost permis să experimentez o idee, care, întreaga mea viață, mi-a fost cea mai scumpă.

Ar fi, de sigur, un mare bine, dacă în toate părțile țării, s'ar înființa a-

semenea școlare, completând școlile primare. Ast-fel transformate școlile primare, devenite obligatorii, pentru fata milionarului ca și pentru fata ultimului meseriaș, ar fi pentru fete, cea-ce școala cu atelier ar fi pentru băieți.

E corolarul natural indicat, indispensabil pentru un învățământ primar integral și în adevăr cetățenesc.

Cu un asemenea învățământ solid și democratic, spiritul public, la noi, după două sau trei generațiuni, ar fi cu desăvârșire schimbat—Românii ar putea intra, în fine, pe calea largă și sănătoasă a dezvoltării lor normale.

Școala Popovici, a funcționat după programul meu, 7 ani, de la 1885—1892 și apoi, poate din neglijență, poate și din invidie, — spiritul de solidaritate socială, este așa de departe, de a exista la noi,—școala a fost desființată.— În 1899, a fost reînființată și în anul trecut, ca și anul acesta, ați bine-voit a încuviința ca să se facă tot ce s'a putut face mai mult pentru reorganizarea acestei școli.

În anul acesta, s'a obținut atât din budgetul comunei cât și din bugetele școlilor Trîșcu și Popovici, suma de 5000 lei, pentru alcătuirea unei cărți de lectură, care va juca cel mai mare rol în cursul studiilor și va fi ca un fel de mică enciclopedie, pentru tinerile eleve.

Această carte va trebui, după mine, să conțină aproape următoarele:

a) Noțiuni vulgarizate asupra științelor de observațiune.

Zoologie (noțiuni de fiziologie).
Botanica.
Mineralogia.
Chimie (industrială).
Fizica (experimentală).

b) Technologie.

Istoria pe scurt a industriei, a artelor și diferitelor meserii.

c) Biografii.

(Marii bine-făcători ai omenirii, oamenii folositori: ingineri, inventatori, pedagogi etc.)

Extracți, pe cât se va putea, din operele unor oameni ca: Franklin, Pestalozzi, Froebel, etc.

d) Voiagiuri și descoperiri.

e) Bucăți alese din literatură.

f) Bucăți din istorie.

g) Noțiuni de agricultură.

h) Învățământul civic.

i) Ținuta, buna creștere: (savoir vivre).

Ateliere Școlare

Chestiunea atelierelor școlare a fost discutată ani îndelungați în diferite sensuri, în deosebite țări.

Pusă în aplicare în Anglittera într'un anume mod; introdusă în America sub numele de *half-time*, adică jumătate timp dat muncii; răspândită și foarte populară în Suedia sub numele de *sloyd*, adică lucrul manual neconstituind propriu zis meșteșugul; introdusă în nordul Rusiei, în Danemarca, în Belgia, în Elveția, ideea aceasta și-a primit cea mai nemerită aplicare în Franța, adică în *de travaux manuels*, lucrări manuale menite a face educațiunea ochiului și a mâinii copilului.

În Franța introducerea lucrului manual în școlile primare fu înscrisă în lege la 1882 și bărbații cari au contribuit la această introducere, d-nii Tolain, Corbon, P. Bert, Gréard, vedeau în instalațiunea atelierului alături de clasă pe de o parte mijlocul de a da adevărată valoare profesiunilor manuale și de a ridica pe meșeriași în stima generală; iar pe de alta, că, copilul pus în prezența unei materii brute oare care, hârtie, ipsos, fier sau lemn, pe care, el trebuie să o transforme într'un obiect de formă finită și voită, ar câștiga nu numai dexteritatea și justetea ochiului, dar încă ar avea putința să exerseze oare-care facultăți de observațiune, de atențiune, de judecată, de metodă, de perseveranță, de gust, etc. și acestea pentru cel mai mare bine al educațiunii generale.

Programa parisiană a obținut aproape o unanimă aprobare *).

«Am putea să înmulțim, dic domnii Jullé și Rocheron în prefața importantei d-lor lucrări *«Le travail manuel à l'école primaire,»* citațiunile măgulitoare ale oamenilor competenți și autorizați amintind elogiile adresate metodelor parisiene de către educatori străini, germani, englezi, americani sau ruși. — E suficient însă, adăugă, d-lor, dacă cităm următoarele două fapte:

*) „Le clou de l'exposition pédagogique, écrivait monsieur Breton, vice-président du Jury de la Classe I, c'est peut-être le système de travaux manuels exposé par la ville de Paris et pour lequel j'ai eu le plaisir de proposer la plus haute récompense.“ Miss Smith, représentant des Etats-Unis, exprimait le même sentiment, et nombre d'observateurs aussi compétents que perspicaces ont approuvé sans réserve la méthode appliquée aujourd'hui dans les écoles parisiennes. (Rapport du Jury de l'Exposition, classe I).

totalitatea exercițiilor de lucru manual expuse în pavilionul orașului Paris, au fost reclamate de Rusia, spre a servi de călăuză institutorilor săi. Programul parisian a fost aplicat, după Expoziție, în școlile din România și mai ales la Craiova, al cărui educator luminat, d-l Romanescu este deputat și primar)».*

«Locul rezervat lucrului manual în programul nostru școlar este mic — observă d-nii Jullé și Rocheron; cu toate acestea faptul introducerii sale în școli are o importanță capitală, pentru că arată că pedagogia modernă are grijă de a pune în armonie educațiunea cu trebuințele societății».

Încă din anul 1891, am adus înaintea Camerei în ședința din 26 Iunie chestia înființării atelierelor în școlile noastre primare.

Am susținut atunci introducerea lucrului manual și în școlile de institutori ca să putem avea pentru școlile noastre primare, măștrii — institutori; și, tot atunci, am explicat că necesitatea înființării atelierelor pentru școlile primare nu are de loc tendința de a schimba menirea acestor școli, scopul ei final, ci din contră.

Este știut — ziceam atunci — că scopul școlii primare nu mai poate fi, astăzi, de a învăța pe copii numai a citi, a scrie, a socoti, cum se repetă din nenorocire prea adesea ori și în Cameră și în afară din Cameră.

Se cere alt-ceva: se cere nu numai de a da copiilor acele cunoștințe generale, pe care condițiunile traiului zilnic le fac indispensabile, dar încă de a dezvolta în ei, în mod armonic, toate facultățile și aptitudinile pentru a le forma judecata și conștiința, a le întruni voința și caracterul, a-i face oameni morali și liberi și tot-de-odată pentru a le permite de a se îndruma mai cu înlesnire, mai cu siguranță în calea vieții, fie că ar apuca direcțiunea practică a vreunei meserii, fie că ar fi chemați a-și continua educațiunea lor profesională în domeniul științific.

*) „Nous pourrions multiplier les citations flatteuses de gens compétents et autorisés, rappeler les éloges adressés à la méthode parisienne par les éducateurs étrangers, allemands, anglais, américains ou russes. Il nous suffira de citer les deux faits suivants: la totalité des exercices de travail manuel exposés au pavillon de la ville de Paris ont été réclamés par la Russie pour servir de guide à ses instituteurs. Le programme parisien est appliqué depuis l'Exposition dans les écoles de Roumanie et notamment à Craiova, dont l'éducateur éclairé M. N. Romanesco est député et maire". (Jullé et Rocheron, Le travail manuel à l'école primaire, Paris, Boileau, 1902).

Aceasta este adevărata misiune a școlii moderne și este cea mai măreață și nobilă misiune.

Reclamând această inovațiune — ziceam — în cadrul școlilor noastre, aceasta o fac nu numai preocupat de nevoile imediate ale claselor populare dar și din punctul de vedere educativ, căci numai ast-fel micii cetățeni, viitori cetățeni adunați la o-l-altă în școală, *fără distincțiune de clase sociale*, vor căpăta o educațiune integrală, armonică, de natură a-i face oameni liberi, cetățeni cu încredere în propriile lor forțe.

În reorganizarea noii școli, lucrările manuale trebuie să facă parte integrantă din învățământ, atelierul școlar trebuie încorporat în școală, este adevărat. El trebuie să comporte exerciții de tâmplărie, de sculptură în lemn, de strungărie, lucrări de fierărie: cu pila, la hușniță, cu minghinele, exerciții de modelagiu în ipsos, în pământ etc.

Nu e vorba însă cătuși de puțin de a se perde din vedere caracterul școlii primare, de a o socoti ca un atelier, unde ar urma să se formeze necinicii, învățați «des apprentis», pregătiți pentru un anumit meșteșug.

E vorba în teză generală de a da copilului deprinderea de a mânui unele din uneltele cele mai usitate spre a-i mări vigoarea corporală, a-i procura justetea ochiului și dexteritatea mâinii, punându-l de timpuriu în contact cu materia brută, învățându-l metodic a se folosi de proprietățile ei în scop de a se dezvolta în el instinctul firească, care-l îndeamnă a reproduce, ce vede, a executa lucrări manuale în scop mai cu seamă de a-i sugera gustul, plăcerea de a munci. Iubirea muncii, iată dar rezultatul direct, imediat; și dacă cu toții convenim că depărtarea de la muncă e un mare rău social pentru noi, apoi e lesne de prevăzut toate foloasele ce vor rezulta pentru societatea noastră din obiceiul de a munci, contractat din vreme de copii noștri.

Cu alte cuvinte din punctul de vedere al progresului în deosebire obținut, importanța pedagogică a unui asemenea învățământ se poate ast-fel rezuma:

El dezvoltă facultatea de a imita, de a crea, care zace în ori-ce copil prin caracterul său intuitiv, el sporește în copil dorința de a imita și-l dispune a-și însuși mai repede materiile predate înlocuind stadiul cuvintelor, prin observația lucrurilor, pasivitatea prin spontaneitate, memoria prin judecată.

El contribuie chiar, la formarea caracterului, făcând atent de mic pe copil

chiar la nevoile zilnice, obicnuindu-l la împlinirea datoriilor în viața socială, pregătindu-l a fi independent, a nu conta de cât pe sine însuși.

În fine atelierul școlar va mai avea și importantul rezultat că fiii claselor muncitoare, cari vor voi să devină lucrători vor fi nu numai niște lucrători îndemânatici, dibaci dar încă și instruiți, serioși, mândri de pozițiunea lor de artiști, iubind meseria lor, ale cărei elemente le-ar poseda din vreme de la obârșie, în mod regulat în condițiunile cele mai priincioase. Așa că spre a concretiza mai bine această idee, *un lucrător român înarmat cu noțiunile câpătate prin învățământul primar, ar ajunge să facă un obiect oare-care într'un timp dat mai iute, mai bine și mai eficient de cât ori-care alt lucrător care nu ar fi beneficiar de acest învățământ.*

Apoi dacă e necontestat că în lupta crâncenă ce există între națiuni pe terenul economic victoria va aparține aceluia cari vor produce mai bine și mai eficient, desigur că, în scurtă vreme, Românii nu ar mai avea să se teamă de primejdia ce-i amenință din cauza inferiorității lor, relative de astăzi.

Ne mai alergând după funcțiuni și onoruri, ne mai lăsând în mâinile străinilor industria, comerțul, meseriile, este evident că nu vom mai avea atât prilej să ne plângem de concurența ce ne fac străinii pe propriul nostru pământ și că mijlocul cel mai temeinic de a-i combate, de a ne apăra naționalitatea, ar fi încă înainte de toate, școala.

Ideea introducerii lucrului manual în școlile primare, idee susținută de mine înaintea Camerei în 1891, am căutat să o aduc la îndeplinire în 1899 când, ca Primar al Craiovei, am obținut de la Consiliul Comunal înscrierea în bugetul pe 1899/900 a sumei necesară pentru înființarea unui atelier școlar la școala Trisco. Nepriceperea directorului cassei școlarelor, de pe atunci, care a refuzat creditele votate, a făcut din nenorocire ca înființarea acestui atelier să se amâne până la venirea în capul afacerii Comunei Craiova a actualului Consiliu. — În anul trecut atelierul școlar de la Școala Trisco a fost, grație D-voastră și a D-lui Ministru al Instrucțiunii Publice, Sp. Haret, definitiv întocmit.

Rezultatele au fost destul de satisfăcătoare.

Înlesnirile și aranjările ce în parte s'au făcut în orașul Craiova pentru programul destul de temeinic al lucrului manual în școlile primare, sunt o

deosebită onoare pentru această comună, îndreptăţind-o să fie un viu exemplu în privinţa aceasta pentru toate comunele urbane şi rurale din ţară...; de alt-fel rezultatele realizate în atelierele de la şcoala Trişca sunt un deplin îndemn pentru onor. Consiliu Comunal din Craiova—zice d-l Revizor şcolar, în raportul său din anul acesta, prin care solicită intervenirea Ministerului Instrucţiunii Publice pentru ca comuna să acorde suma de 4000 lei pentru ateliere şcolare.

Comuna a avut încă grije de a acorda suma necesară, înainte de intervenirea Ministerului. Călăuzindu-ne, însă, de metoda D-lor Jolly şi Rocheron, această sumă urmează să se întrebuinţeze nu numai pentru cartonaje, ci şi pentru exerciţiul de lemnărie şi ferărie.

La şcoala Trişca, a funcţionat, anul trecut, un atelier de tâmplărie şi anul de modelagiu; de la 1 Octombrie funcţionează şi o secţiune de lucrări de fier.

Anul acesta se va înfiinţa atelier şcolar şi la şcolile Obedeanu şi Tudor Vladimirescu.

Material didactic şi mobilier şcolar

În călătoriile, pe care le-am făcut, în diferiţi ani, ca să studiez condiţiile şcolare, am rugat pe marii editori din Paris, domnii Hachette şi Delagrave, să bine-voinască a trimite câte-va colecţii şi tablouri de învăţământ intuitiv spre a fi consultate şi studiate de membrii Consiliului Comunal şi de profesorii din Craiova şi a le înlesni ocazia de a putea să le aprecieze toată utilitatea şi de-a putea să aleagă între diferitele specimene ce trebuiau introduse în şcolile noastre. Am şi oferit în şedinţa din 8 Martie 1888, suma de 1000 lei, suficientă pentru cumpărarea colecţiilor şi tablourilor arătate, de domnii profesori şi profesoare, întruniţi în comisiune,—şi cerute printr'un a-nume raport.

Pe de altă parte mai multe alte colecţii şi tablouri au fost de-a dreptul introduse de mine în şcole.

Aşa putea afirma cu siguranţă—diceam în şedinţa Camerei din 25 Iunie 1901—că în noi *afară de rarul exemplu, pe care l-a dat Craiova*, de veţi intra în şcolile primare, din ori-ce parte a ţerei, nu veţi găsi, ca material

didactic, decât câte-va cărți geografice, pe alocurea, câte un tablou pentru demonstrarea sistemului metric, și multe, foarte multe tablouri, așa duse istorice, reprezentând scene din Biblie, interesante poate pentru a cunoaște istoria poporului lui Israel, dar care nu pot absolut servi întru nimic la aplicarea naturală, rațională și progresivă a învățământului, așa cum suntem datori să-l reclamăm azi; care nu pot ajuta câtuși de puțin la dezvoltarea integrală și armonică a facultăților tinerilor români.

În toate statele — diceam atunci și o afirm și astăzi — bărbații, cari au grija de viitorul țării lor, se ocupă cu multă sârguință de reformele școlare; iar pretutindeni toți par a înțelege din ce în ce mai mult că școala nouă, școala adevărată nu se mai poate baza numai pe carte și toți pun silințele lor ca, în școala de azi, învățământul să fie mai practic, mai real, mai natural.

Ideia care presidă la reorganizarea școlii actuale, la modificările, ce ea trebuie să primească, este ca copilul să capete cunoștințe, cât se va putea mai în raport cu lumea în care trăiește. Ideia nu e nouă, de oare-ce datează de mai bine de patru veacuri, dar evoluțiunea ei a fost, din nenorocire, foarte înceată.

În zilele noastre, un spirit eminent între toate, filozoful englez Herbert Spencer, a reluat — după atâția alții, după Pestalozzi*) și Froebel mai cu seamă — ideea fecundă a reorganizării școlii, tratând-o cu măiestrie, în cartea sa despre educațiune. Spencer dice că instrucțiunea și educațiunea trebuie să prepare pe om ca să trăiască din viața complexă. Pentru aceasta trebuie ca el să învețe lucrările cari îi sunt mai utile, acele lucrări, cari să-l permită să se dirigeze mai lesne în diferitele ramuri ale activității sale; și Spencer observă că, în cele mai multe cazuri, cunoștințele științifice sunt mai de folos omului.

Dar, pentru căpătarea acestor cunoștințe, mijlocul cel mai nemerit este experiența.

Experiența este condițiunea de a fi a oricărei cunoștințe, cum dice Kant. De aci nevoia de a face ca toată metoda în învățământ să urmeze prin-

Pestalozzi, dicea deja: „Nous n'avons que des écoles d'alphabet, il nous faudrait des écoles d'homme.”

ciunile naturale, să aibă la bază observațiunea și realitatea concretă; de aci necesitatea ca ea să fie intuitivă, adică să facă apel la toate mijloacele materiale de natură a înlesni copilului cunoștința noțiunilor, ce i se predau.

Ast-fel calea cea veche a învățământului pe slovă, a învățământului, care consistă în a impune copilului, învățate, pe din afară, definițiuni abstracte, care îi par taine nedesluite, această cale e cu totul abandonată astăzi; se cere ca abstracțiunile făcute gata, ca cunoștințele pe cari nici le-a simțit, nici le-a eugetat, să nu mai împovăreze memoria copilului, ci, trecând de la fenomenele concrete, cari i sunt familiare la cunoștințele abstracte pe care omul le-a tras din aceste fenomene, să fie necontenit deprins,—în limita inteligenței sale—a lega teoria de practică, a eugeta, a-și forma judecata și a exprima ceea ce a simțit și eugetat.

Însă, spre a ajunge la acest rezultat, ce mijloc de acțiune se presintă mai natural? Neapărat, simțurile.

Trebue, deci, să ne adresăm simțurilor copilului, să introducem în școală ceea ce Elvețienii chiamă *exercice par intuition*; Germanii *inveftământ prin aspect*; Francezii, *lecțiuni asupra lucrurilor*: «*leçons de choses*».

Aceste «*leçons de choses*» sunt lecțiuni făcute asupra unor obiecte naturale sau fabricate și alese din acele care servesc în de obște la trebuințele omului. Pentru predarea acestor lecțiuni este nevoie, dar, de colecțiuni de obiecte, de mici muzee școlare. Este indispensabil ca lucrul despre care vorbește profesorul să treacă pe sub ochii copilului; trebue ca elevul să poată să vadă, să pipăie, să măsoare, să compare lucrul care face obiectul lecției.

Așa, de exemplu, dacă profesorul ar face un curs despre grâu, despre în, despre cânepă sau lână, despre piei și ar voi să arăte aceste *lucruri* în toate formele lor, în toate stările de transformățiune industriale, unde ar putea găsi toate obiectele, ca să poată face demonstrațiunile necesare, dacă nu în aceste colecțiuni de lucruri, în aceste muzee școlare?

Acest învățământ real cum, pentru prima oară l-a chemat Erasm, sau mai bine experimental, cum ar trebui să se dică, întemeiat pe cunoștințe căpătate prin studiul obiectelor, a lucrurilor, are multe și prețioase avantagii. Excitând curiozitatea copilului, deșteptând spiritul lui de observație, de cercetare el îl deprinde a vedea bine, a eugeta, a compara și îi face, ast-fel, de

odată educațiunea și a simțurilor și a inteligenței, înputernicindu-l memoria, formându-l judecata, dezvoltându-l imaginațiunea; în fine impresionând această din urmă facultate, el poate porni și hotări în copil vre-o înclinațiune, vre-o dispozițiune specială pentru cutare, ori cutare profesiune sau industrie.

Dar, spre a obține rezultatele neprețuite ce procură această fecundă metodă de învățământ experimental, e absolut indispensabil, de a da profesorilor materialul necesar, e absolut indispensabil de a înzestra, dacă nu fie-care clasă, cel puțin fie-care școală primară cu colecțiuni de lucruri, cu muzee școlare.

Am arătat la 1891 domnului Ministru al instrucțiunii publice, că e urgent să începem ceva mai temeinic în școlile noastre primare și l-am rugat atunci să primească propunerea mea de a se distribui cât de în grabă, anul acela chiar, cel puțin câtor-va din școlile noastre, materialul didactic trebuitor.

Actualul Consiliu s'a ocupat și de această chestiune, i-a dat adevărata ei importanță și a înscris în bugetele celor din urmă doi ani, cât s'a putut mai mult pentru materialul didactic: în total suma de 5000, lei adică 2000 lei în bugetul anului trecut și 3000 lei în bugetul anului acesta.

Cu ocaziunea călătoriei, ce, de curând am făcut în străinătate, am adus atât din Franța cât și din Germania, un număr destul de însemnat de tablouri necesare învățămîntului în școlile primare; cea mai mare parte din ele au recunoscut ca foarte necesare pentru școlile noastre, de către domnii Directori și Directoare ai școlilor primare din localitate.

Fie-care din tablourile alese vor fi comandate în mai multe exemplare spre a se împărți școlilor noastre primare.

Pe lângă materialul școlar necesar n'am neglijat nici chestia atât de importantă a mobilierului școlar. Ast-fel s'a distribuit la câte-va școli bănci de modelul Dr. Schenk din Elveția, adoptate în cea mai mare parte a Germaniei și chiar în Casa Familiei Imperiale Germane.

Această bancă, cu sediul și spatele mobil, permite copilului să evite atitudinile vicioase, care pot fi vătămătoare lui și cauza deviațiunea coloanei vertebrale.

Ele urmează să fie cumparate și răspândite în toate școlile noastre.

Cantine scolare

În Craiova cantinele scolare au luat, din primul moment, un avânt destul de mare.

D'abia prin ordinul circular din 14 Ianuarie 1898 al actualului domn Ministru al Instrucțiunii, domnul Sp. C. Haret, s'a prevedut înființarea cantinelor scolare și imediat, la Craiova, a încolțit ideea organizării unei *Societăți* care să înlesnească funcționarea unor astfel de cantine.

La 9 Ianuarie 1899, Societatea s'a și înființat de către mai multe doamne Craiovene, scopul ei fiind de a da copiilor săraci din clasele primare o hrană îndestulătoare și igienică și, la 15 Februarie, același an, începu să funcționeze la școala Trișcu, sub îngrijirea acestei Societăți numită «Ospătăria Școlară» o cantină cu 80 tacâmuri, la început; 100 de tacâmuri, după câte-va zile.

Folosul unei astfel de societăți e de netăgăduit.

În adevăr, societatea pentru înființarea cantinelor scolare ajută creșterea elementelor tinere, ea dă hrană bună acelor, cari, crescând vor putea fi folositori societății în care trăiesc; cei mai mulți, dacă nu toți, vor fi buni cetățeni ai Statului lor și unii vor fi poate atât de buni încât să merite recunoștința țării în care s'au născut; căci nu așa de rari sunt cazurile când un mare bărbat de stat, s'a ridicat din cel mai modest câmin.

Cantinele scolare îndulcesc traiul acestor ființe abia intrate sub povara vieții; ele dau astfel puțința copiilor săraci de a se instrui și a fi folositori societății și le insuflă ideea imperioasei trebuințe de a se nutri bine.

Lipsa unei bune nutrițiuni, aduce ravagii de neînchipuit în majoritatea copiilor noștri. E un învederat folos dar, atunci când toți copiii ca și părinții lor vor simți necesitatea unei bune fierțuri și vor munci pentru ca să o aibă; căci cu toții, adesea am văzut mulți, foarte mulți mici copii plecând dimineața la școală prost îmbrăcați, prost încălțați și mai pre sus de toate strângând sub brațul lor un mic codru de pâine, de multe ori uscată, care să le servească de hrană pentru tot restul zilei.

Cum trebuie să organizăm aceste cantine a fost prima cestiune la care era natural să ne gândim în primul rând.

Părerea noastră am pus-o în practică în Craiova și imediat în 1900, am

pus'o în discuțiunea congresului de asistență publică și bine-facere privată ținut la Paris în timpul Expoziției.

Ea a format obiectul unei vii discuții a congresului, și față cu argumentele aduse, părerea noastră a fost aprobată și textul redactat de noi admis de congres.

Mulțumit, sunt dar, că și cu această ocaziune tot de la Craiova a plecat părerea adoptată de atâtea comități, în capitala uneia din cele mai civilizate țări urmând, *ca desiderat internațional*, să se aplice în toată Europa.

Ceea ce am arătat congresului și D-voastre de alminteri, ați admis, este că adică, în ceea ce privește cantinele școlare gratuitatea completă ar constitui un pericol serios din diferite puncte de vedere, mai cu seamă când cantinele sunt organizate de autoritățile municipale sau de societăți, cari primind subvențiuni din bugetele comunale, le înlocuiesc până la un punct oare-care.

Că, din punctul de vedere social, ar fi a se agita chestiunea de a ști dacă copiii cetățenilor săraci au dreptul de a fi hrăniți — lucru în tot cazul inoportun — în starea actuală a dezvoltării poporului român.

Că, ceva mai mult, această gratuitate ar putea să atingă demnitatea copilului, făcându-l să înțeleagă diferența de situațiune între acei cari plătesc și acei cari nu plătesc; precum ar putea slăbi asemenea, cu timpul, mândria sa individuală și adâncina respectul său către părinți, pe când acești din urmă descărcați de o parte din responsabilitatea lor către copii, pot ajunge cu vremea să se desintereseze de datoria lor părintească, să piardă înțetul cu înțetul cunoștiința acestei datorii, spre marea pagubă a spiritului de familie, a moralității copiilor și chiar a părinților însuși.

Că, din punctul de vedere economic gratuitatea ar face să apară falșii săraci; ar înăbuși energiile latente, energiile crescânde și ar prepara foarte rău viitorii cetățeni, factorii de bogăție la lupta pentru existență.

Că, din punctul de vedere politic ar fi să punem o armă de corupțiune în mâinile oamenilor puțin scrupuloși, pe cari un curent nesănătos i-ar aduce întâmplător în capul comunei; ei nu ar avea decât să promită alegătorilor hrana gratuită a copiilor lor în schimbul buletinelor ce le-ar cere.

Că, nu trebuie ca operele de bine-facere, să devie opere de partid, căci ni-

mic nu este mai nenorocit într'un stat, mai contrariu aplicației ideilor de filantropie cari trebuie să planeze de-asupra ori-cărei lupte de partid.

Că, în Craiova s'a căutat a se evita ori-ce ar putea aminti vechea formă brutală și înjositoare a miluiei. S'a voit a se face o operă de moralizare tot atât cât și o operă filantropică; s'a crezut că ne primind hrana cu totul gratuită, copilul va păstra nu numai întregul respect pentru părinții săi, dar că ar începe să simtă acolo, pe băncile acelei cantine scolare demnitatea sa de om și ar înțelege, în acelaș timp, că mai târziu va fi silit să lucreze, să facă eforturi pentru a ajunge la un trai mai bun.

Într'un cuvânt, s'a sperat a se face să se nască într'ensul spiritul de prevedere și să se dezvolte valoarea sa educativă și morală, ceea ce este cel mai bun mijloc, pentru a-l prepara să-și îmbunătățească condițiunea sa materială.

Că, această preocupare constituie partea esențială a acestei opere românești de filantropie pentru că își ia punctul de reazăm pe chiar însuși individul și că se servă de a lui putere și de ale lui proprii virtuți pentru a-l ridica materialmente și moralmente.

Că, de se va obiecta că și în România trebuie să existe familii a căror sărăcie este de toți recunoscută și cărora este cu desăvârșire imposibil să li se ceară chiar cea mai mică retribuire, pentru ca copiii lor să poată beneficia de hrana sănătoasă, caldă și abundentă, care se găsește în cantinele scolare, răspundem :

Că, sunt din nenorocire, de sigur, dar acele familii trebuiesc a fi recomandate altor societăți de bine-facere, spre a ajuta copiii cu discrețiune, sau a pune părinții în stare de a putea ei înșiși să subvie nevoilor copiilor lor.

Că, atunci când cantina scolară depinde de administrația comună, când este creată și organizată de dânsa, atunci, mai cu seamă—nu este bine ca dânsa să fie considerată de cetățeni ca o oficiu unde se distribuie hrana gratuită, etc.

Copilul va prezenta ca și cel-l'alți colegi ai săi de școală, bonul care îi dă dreptul la hrană. Față cu toți colegii săi el se menține pe aceeași treaptă, nimeni nu se preocupă dacă părinții săi au plătit acel bon cu din banii lor sau le-au dat posibilitatea plății vre-o societate de bine-facere sau alt-cineva.

În realitate, copilul sărac n'a plătit nimic, căci Societatea de bine-facere

a făcut plata prin părinți. Faptul, însă, s'a petrecut cu toată discrețiunea posibilă și în modul cel mai puțin jignitor. Modul acesta de a proceda e de sigur cel mai nemerit, căci cine a fost în școală știe cât de cruzi sunt adese ori copiii și cum caută să înjosească pe cei mai slabi ori mai săraci.

Proiectul primitiv din raportul d-lui Des Rotours (raportul secției IV a congresului de asistență publică și bine-facere privată, ținut în timpul Expozițiunii Universale de la 1900) pentru cantinele școlare avea următoarea cuprindere :

«Ospătăriile și cantinele școlare să nu fie gratuite de cât pentru copiii părinților săraci, cari vor primi bonuri valabile în ori-ce școală gratuită care posedă ospătărie sau cantină».

El a fost îmbunătățit prin acela propus și susținut de noi :

«Ori ce școală primară gratuită să aibă o ospătărie sau cantină școlară.

«Măsurile să fie generalizate pentru ca copiii părinților săraci să poată profita de cantine sau ospătării școlare».

S'a căutat, dar, a se evita cu grijă, în întemeierea acestei instituțiuni de asistență în Craiova ori-ce ar putea aminti vechia formă brută și înjositoare a miluierii. S'a voit a se face o operă de moralizare, tot atât cât și o operă de filantropie. S'a crezut că, neprimind hrana decât în schimbul unei retribuțiuni — cât de mică fie — copilul ar păstra nu numai întregul respect pentru părinții săi, dar că ar începe să simtă acolo, — pe băncile acelei cantine școlare — demnitatea sa de om și ar înțelege, în același timp, că mai târziu va fi silit să muncească, să facă eforturi pentru a ajunge la un trai mai bun. Într'un cuvânt, s'a sperat a se face să se nască într'ânsul spiritul de prevedere, să se desvolte valoarea sa educativă și morală, ceea ce este cel mai bun mijloc pentru a-l prepara să 'și îmbunătățească condițiunea sa materială.

Această preocupare constituie *partea esențială și în adevăr originală* a acestei opere românești de filantropie, fiind-că 'și la punctul de reazăm pe chiar însuși individul și că se servă de a lui putere și de ale lui proprii virtuți pentru a 'l ridica moralmente și materialmente.

Prin această măsură, de strictă negratuitate, se mai dobândește încă, pe neașteptate, un bine-făcător rezultat, se îmboldesc emulațiunea claselor avute,

se întărește practica solidarității prin activitatea voluntară și desinteresată, prin aplicațiunea necontenit susținută a principiului fraternității.

Prima cantină în Craiova, a funcționat—cum am dis—la școala Trișcu; alte două s'au înființat în urmă la școala de la Obedeanu și Tudor Vladimirescu.

Pentru a avea o idee de marele interes deșu pentru cantinele școlare de către toate Doamnele Craiovene, care au constituit Societatea «Ospătăria Școlară», reproducem următoarele din discursul domnului Director al Liceului Carol I, G. Bușilă, pronunțat, anul acesta, cu ocazia solemnității distribuirii premiilor:

«Aceste doamne de elită prin sentimentele lor caritabile și prin ideile lor patriotice—dice d-sa—nu s'au dat la o parte de la nici un sacrificiu de timp, de liniște și de bani, pentru atingerea scopului ce urmăreau. Călăuzite de un comitet activ, energic și luminat, în frunte cu Doamnele Ema Theodorian, Alice Roman, Maria Manea, Maria Arnold și Lucia Romanescu, opera domniilor lor a fost desăvârșită. Nu cred să fi fost aci vre-o instituțiune filantropică în care spontaneitatea carității, uniformitatea sentimentelor în efusiunea generosității să se fi manifestat cu mai puternică strălucire ca aceasta, a cantinelor școlare. Nu cunosc mai mare abnegațiune, mai tenace altruism, mai conștiințioasă împlinire a datoriei, în cazul acesta benevol contractate, de cât cele probate de doamnele de la cantinele școlare: a veni în fie care zi, pe ori-ce timp, la cantine, a asista și participa une-ori chiar la prepararea alimentelor și totdeauna, la servirea lor elevilor, a face unele servicii la masa lor și altele, acestea denotă culmea devotamentului pentru un scop mare.»

Din toate părțile s'au adus mulțumiri doamnelor de la Ospătăria Școlară. Noi de asemenea ne facem o datorie, aducându-le viile noastre mulțumiri atât fiind-că au exonerat administrațiua noastră de a conduce acest serviciu cât și pentru faptul că a adus acestei mari opere de asistență a cetății noastre, cele mai mari foloase.

Venitul Societății «Ospătăria Școlară» e format din cotizațiunile membrilor de 2 lei pe lună și 1 leu, la înscriere, și din sumele obținute prin vânzarea bonurilor de 10 bani ce se dă ori de-a dreptul școlarilor, ori părinților sau societăților de bine-facere, ori persoanelor caritabile, cart la cumpără ca să le împartă la acei copii, cu totul lipsiți de mijloace.

Fondul se compune din donații și produsul reprezentațiilor sau altor serbări organizate în profitul Societății, cât și prin adunarea banilor de prin cutiile puse la diferite autorități.

Comuna a înscris în bugetul său pentru cantine anul acesta 1500 lei; iar anul trecut avusese înscris 1000 lei.

Suma de 4300 lei aflată în deposit în efecte în casa comunei, pentru cantine, încă din anul 1899 urmează să se dea ca fond de rezervă Societății «Ospătăria Școlară».

Tot pentru cantine s'a înscris anul acesta în bugetul școlii Trișcu 1500 lei; iar în bugetul bisericilor Madona, Sf. Ilie și Sf. Treime câte 500 lei

Mutualități scolare ¹⁾

Dintre toate inovațiile introduse în școala nouă primară franceză, cea mai interesantă, cea mai rodnică în rezultate educative și pe care ași fi fericit să o văd și în școala noastră, e de bună seamă mutualitatea școlară.

Mutualitatea școlară, care, în Martie 1897 număra în Franța, d'abia 110 societăți cu 40.000 aderenți înscriși, ajunsese ca, în Martie 1900, să numere peste 1500 de societăți, cu mai mult de 500.000 copii înscriși în 12.000 școli.

Mutualitatea școlară servește nu numai a deprinde pe copil cu principiile de economie, de prevedere și de solidaritate, dar încă a-l iniția din primii ani în practica acestor calități, care sunt adevărate virtuți sociale.

Legea franceză din 1 Aprilie 1898 arată ca mutualitățile scolare au de scop între altele:

1. De a veni în ajutorul părinților copiilor (societari) bolnavi, plătindu-le în tot timpul bolii copiilor lor, o indemnitate de 50 bani pe zi, pentru prima lună, 25 de bani pe zi pentru alte două luni următoare.
2. De a constitui în favoarea elevilor societari un capital de pensii nealienabilă.
3. De a stabili, pe numele fie-cărui copil, un livret personal de pensii, cu

¹⁾ Zicem, aici, câte-va cuvinte despre „mutualitățile scolare,” fiind-că am luat deja dispozițiuni și care-care înțelegeri cu câți-va domni institutori și doamne institutoare, ca în curând să tentăm înființarea lor. — Vulgarizând încă aceste idei, credem, că servim la întărirea mai grabnică a unei opere eminamente sociale.

capital rezervat în profitul societății donatoare pentru sumele vărsate de ea și cu capital rezervat în profitul moștenitorilor titularului pentru toate sumele provenind din vărsări suplimentare (pentru care societatea a servit de intermediară).

Capitalul de pensii este astfel vărsat asigură copilului, care va urma să facă parte din societate o rentă viageră care, de la vârsta de 55 ani îi va înlesni putința să se garanteze în potriiva nevoilor bătrâneții.

4. Cu ajutorul unor cotizațiuni mensuale de 0.05 dată în timpul școlarității și mai în urmă:—de a constitui și alimenta o casă *disă Tésaur pentru viitor*, al cărui produs va fi exclusiv întrebuințat la creșterea și întreținerea, în profitul membrilor societății, a cursului complementar de instrucțiune profesională. A contribui, apoi, a-l ajuta în ocuparea vre-unei situațiuni profesionale a le asigura sprijinul moral și frățesc al foștilor elevi și a le înlesni, astfel, debutul de viață.

Aceste mutualități școlare, Francezii le mai numesc și micile «Cavé» ca recunoștință pentru fondatorul lor, (un judecător comercial la tribunalul departamentului Sena).

Când până la vârsta de 11—12 ani copiii au luat obiceiul de a se ajuta când au format un mănunchiu, de voințe active, când s'au cunoscut, s'au stimat și s'au iubit, anevoc se hotărâse să se despartă de o societate din care au fost mândrii de a face parte: ei continuă să verse cotizațiunile lor în anul de adolescență ca și în anul de copilărie. *Mutualitatea școlară se prelungeste în ceea-ce s'a chemat asociațiunea amicală a școlii.*

Mutualitatea școlară a cucerit mutualitatea adulților. Ea a câștigat bunei cauze a școlii,—a *școlii prelungite*—o legiune de membrii onorari, a cărora energii răslete nu fusese până aci solicitate, dar nu produsese încă nimic.

Educațiunea populară va profita negreșit de concursul ce-i va da o elită laborioasă, compusă din oameni practici, dornici de a vulgariza științele utile prosperității țării lor.

Mutualitatea școlară a devenit mutualitatea instructivă. Ea intervine într-un mod direct în învățământul complementar și profesional. Ea a introdus, în statutele ei, acea cotizațiune disă «*Tésaur pentru viitor*,» destinat a susține cursurile de seară.

Mutualitatea școlară s'a făcut post-școlară: dupe ce servise a prepara, a stabili

asociațiunile fustiilor elevi, a căpătat dreptul să intre, la rândul-i, în aceste asociațiuni.

În fine, mutualitatea școlară a devenit inter-școlară.

Precum fusese propagată, în multe locuri, de profesori ai învățământului secundar, a eucerit nu numai școli primare superioare și școli normale, dar încă sutimi de adepți în liceele de fete și de băieți.

Dar, tot-de-odată, ea nu rămâne nerecunoscătoare către dascăli, către bine-făcătorii ei intelectuali, către aceia pe cari Convențiunea franceză îi salută cu frumosul nume de «*educatori intelectuali*». Economizând în fie-care săptămână ca să-și constituie acel «*descur pentru viitor*,» care nu are echivalentul său nicăieri, se strâng regulat cotisațiunile menite a plăti profesorii și profesoarele cari fac cursurile adulților.

Ofelind această pârghie de o in calculabilă putere care se cheamă **asociațiunea, mutualitatea școlară**, care face ca copilul să beneficieze de avantajele sociale încă de pe băncile școlii, îl face totdeodată un bun cetățean, temperat fiind-că e econom, iubind, fiind-că a fost iubit, generos și cu sentimente frățești, fiind-că a fost precedător.

Umila școală primară de arti și de mănă va găsi, cred, soluțiunea unor probleme cari au făcut să izite pe cei mai savanți sociologi.

Da, școala de mănă va fi frățescă.

Fraternitatea nu va mai fi un cuvânt deșert. Ea stimulând și încurajând ca primă condițiune a progresului, inițiativa individuală, va învăța pe discipoli să se iubească să se ajute între ei.

Ea îi va depărta de la caritate, care prea adese-ori vine în ajutor nenorocirii umilind pe nenorocit, ca să-i apropie de noțiunea solidarității, care este un reaxim și o reconfortare pentru cel care se află în nevoie.

Ea, va dovedi că poate cine-va, în cazuri de restriște și de boală, să primească fără să roșească un ajutor, — care e un împrumut, iar nu o elemozină,—fiind-că în zile mai bune, poate și el să-l înapoaze, sporă, vecinului său, fratele său.

Și această fraternitate, cenă de jes, pornită de la copiii poporului, se va întinde și la copiii claselor acute.

Pesimiștilor care neagă datoria socială, noi, copiii revoluțiunii, înduioșați de atâtea nedreptăți seculare, opunem cu liniște noțiunea dreaptă a solidari-

lăță omenești, condițiune absolută a dezvoltărei intelectuale și morale a individului.

La ideea de luptă pentru existență, așa de abusiv transportată, din domeniul fizic în domeniul moral, —voim să substituim ideea de acord, de unire pentru existență, voim să devenim mai buni.

Dacă, precum zicea Renan, în o națiune, este o mare solidaritate, constituită prin sentimentul sacrificiilor făcute împreună și a acelor ce suntem dispuși încă a face, apoi, voim ca acest sentiment de sacrificii reciproce, să fie adânc implantat în inima națiunii române.

Egoismul, e de alt-mintreli, o eroare tot atât cât și o nedreptate.

Destul ne-a chinuit vechea terapeutică socială: vechii doctori, ne-au ucis pe jumătate. Derim pentru copiii noștri o altă sănătate socială, voim să aerăm lumea cea veche într-o eră nouă și vivicătoare de pace și iubire.

Și această eră, tot școlară, devenită casa de amicie, casă de solidaritate ne-o va da.

Ori-care ar fi felul său de activitate, strălucită sau necunoscută, intelectuală sau manuală, tot individual, contribuind la viața comună, va trebui să înțeleagă, că precum participă la moștenirea trecutului, prepară tot de-odată lotul viitorului. A face ca în această dependență reciprocă între oameni, ei să ajungă a organiza norma de schimbări continue, de servicii frățești, iată țelul măreț al viitorului.

El trece neapărat peste toate urile, peste toate minciunile, peste toate egoismele, cari sunt încă ađi, slăbiciunea naturii omenești.

De alt-mintreli, un om nu valorează de cât în măsura devotamentului, care-l desfășoară pentru obște.

Acela care-și iubeste semenă să, fie că găsește această pornire sufletească în religie sau filantropie, mărește cohesiunea socială, de vreme ce egoistul desface și suprimă legăturile care ne leagă cu societatea.

Să facem dar revoluțiunea, mișcarea în spirite, ajutați de valoroșii educatorii noștri români, cari cu o nouă rîvnă vor ști să aducă la eclosiune, în câmpul culturii lor elementele sănătoase sociale.

Să aducem pe toți a avea o valoare, a se deprinde cu dreptatea, cu adevărul, cu sentimentul de asociatiune.

Să croim odată o linie de despărțire, între veacul care s'a stins și veacul în care am intrat.

Să fim, în fine, pentru prima oară, *în adevăr creștini*.

A se iubi unul pe altul, a zis divinul desculț Christ. *Să ne iubim în adevăr*.

Ah! cu cât mai lesnicioasă ar fi deslegarea chestiilor sociale, *cu cât mai rare ar fi urile politice, desbindările între oameni, dacă am avea către semenii noștri, simpatia de care Christ ne-a dat un sublim exemplu*.

Să nădăjduim, însă, și să grăbim cu convingere, ceasul de a intra în acțiune. Noaptea perversă a încetat aproape. Cerul se luminează. Am trecut de drumul primejdios.

Popoarele care înțeleg, care văd, care au conștiința de ele, vor porni înainte ca spre o cetate luminoasă, către un alt viitor, către vecinul ideal, vecinic făgăduiț oamenilor, vecinic întrecând idealul de libertate, de justiție, de adevăr, de concordanță socială.

Asistență publică și bine-facere privată.

Legea comunală, (prin art. 5 al. c) pune îndatorirea comunei «de a îngriji și procura mijloacele pentru întreținerea copiilor găsiți, *infirmilor* și alienaților săraci din comună, având ospiciile și stabilimentele necesare în acest scop, sau contribuind la întreținerea celor suferinși în stabilimentele Statului sau de bine-facere»; iar articolul 50, pune în obligațiunea Primarului, «supravegherea bisericilor parohiale și filiale și a *tuturor stabilimentelor sau instituțiilor de bine-facere și utilitate publică din cuprinsul comunei.*»¹⁾ El inspectează aceste aşezăminte ori de câte ori socoteşte necesar, priveghează ca ele să nu se abată de la voința donatorilor și testatorilor, sau de la actele lor de fundațiune și face arătările sale în scris, către membrii administratori ai acelor stabilimente, despre îmbunătățirile și îndreptările ce ar fi făcut sau despre abuzurile ce s'ar fi descoperit.

«Dacă îndreptarea nu se face, primarul raportează ministerului de interne spre a lua măsurile cuvenite; iar descoperindu-se abuzuri, înaintează lucrările parchetului, spre a chema la răspundere pe administratori pentru toate daunele cauzate aşezământului.

¹⁾ În legea din 1887 art. 60 (72) era ast-fel redactat: „Primarul sau cel ce-l înlocuiește are supravegherea bisericilor, spitalelor, ospiciilor, caselor de închisori, stabilimentelor de bine-facere sau de învățământ public ce ar fi în comună.

„Acest drept îl are primarul și în privința ori-cărei instituțiuni sau administrațiuni din comună, în ale cărei statute sau acte de fundațiune sau de administrare s'ar fi creat avantaje pentru comună, fie pentru înfrumusețări, fie pentru învățământ, fie pentru ori-ce alte bine-faceri sau folosință publică.

„Primarul are dreptul a vizita acele aşezăminte ori de câte ori socoteşte necesar, caută ca ele să nu se abată de la voința donatorilor sau a testatorilor sau de la actele lor de fundațiune și face arătările sale în scris către membrii administrațiilor ai acelor stabilimente, despre îmbunătățirile ce ar fi de adus sau despre abuzurile ce ar fi descoperit.

„Dacă îndreptare nu se face, primarul face raportul său către Consiliul Comunal, care va putea acționa pe administratori în judecată spre a se face îndreptarea. Administratorii vor fi chiar destituiți prin hotărârea judecătorească.

Acest articol era chiar textul amendamentului meu și este regretabil că s'a redus atribuțiunile și competența primarului.

S'a zis că societatea este, în mare parte, responsabilă de mizeria care există.

Toate efortările ei ar trebui, dar, să tindă a micșora partea sa de responsabilitate prin legi de justiție economică, în loc să se amâie indefinit elaborația acestor legi și să se mărească mereu greutatea îndatoririlor ei de asistență.

De sigur nu se poate visa o transformare magică a societății, o disparițiune feerică a mizeriei. Ar fi reu, însă, când este vorba de lucrurile omenesti, să ne reprezentăm legile evoluției ca niște forțe mecanice situate în afară și deasupra puterilor noastre de acțiune. Putem isbui lesne, dacă vom ști a voi în ori-ce ordine de idei.

La noi, în privința asistenței publice, sunt nevoit a arăta cu regret că din cauza multiplicității lucrărilor, puțin s'a putut face în aceste câto-va luni față cu ceea ce ar trebui să se facă.

Mai totul este de organizat în această privință.

Am văzut totuși cu plăcere avântul ce iau societățile de bine-facere în Craiova, încurajate în mare parte de publicul generos.

Voesc, acum, să exprim aci o dorință bazată nu numai pe experiența mea personală, dar și pe rezultatele obținute în această privință în toate țările Europei.

Această dorință este de a vedea ca asistența publică, mână în mână cu bine-facerea privată, să facă ast-fel ca ajutorul ce se dă săracului să contribuie la ridicarea moralului individului, să pue în mâna săracului nu miluirea, care-l alină numai o parte din suferințele lui pentru un scurt timp, ci înlesnirea mijlocului sigur de a-și asigura existența pe viitor. Acest mijloc este asistența prin muncă.

Asistența prin muncă ajută pe muncitorul fără lucru atât cât și pe cerșetorul pe care-l aduce pe drumul drept al muncii.

Ea trebuie să lupte în contra cerșetorului profesional care este parusul carității și pe care simpla miluire îl ține într-o stare de lenevie.

D-nul Loch, președintele Societății pentru organizarea carității în Londra, zice: «triumful carității consistă a ridica individul și familia prin mijlo-

cul unui plan rațional, servindu-se, pentru acest scop, de toate mijloacele eficiente. Pentru omul sărac nu atât miluirea este necesară, cât o combinațiune eficientă pentru a-l ajuta».

În Franța, d-nu de Watteville, inspectorul general al stabilimentelor de bine-facere, zice în raportul său din 1900: «De 60 ani de când asistența la domiciliu exercitează inițiativa sa nu s'a văzut nici un sărac scos din mizerie și putând să subvie la nevoile sale prin propriile sale mijloace cu ajutorul acestui mod de caritate, ci, din contră, el constituie adesea pauperismul în stare ereditară».

A da fără distincțiune o monedă unui bătrân, unui orfan, unui lucrător fără muncă, este a imita empirismul, care n'are decât o doctorie pentru toate durerile și aplică același remediu,—ridicol de insuficient,—la toate suferințele

Bătrânul are nevoie de ajutoare regulate, orfanul de o educațiune completă; cel în lipsă de muncă poate avea o sută de cauze diverse care trebuie bine definite, dacă vrea cine-va să încerce să le suprimă. Trebuie, dar, ca situația materială și morală a acestor persoane să fie cunoscută. Numai atunci se va putea cine-va interesa de dăsele într'un mod serios și a le da puțin din binele care, deși nu va fi bănesc, nu va fi mai puțin precios, adică: puțină fraternitate adevărată.

Încă de pe la anul 1871, în Franța, oamenii devotați săracilor au căutat să schimbe modul de asistență și, după câți-va ani, întrebuințați a face anchete, cercetări, încercări de tot felul, la Nancy, D. Lallemant a făcut un regulament nou în care zice: «Trebuie să știe cine-va să distingă adevăratul nenorocit de acela care face din mizeria lui mijlocul său de existență; în fine, ajutorul care se dă trebuie să aibă și un caracter de prevedere de mutualitate, de ridicare a moralului, trebuie să contribuie la dezvoltarea sentimentelor de solidaritate socială și la răspândirea ideilor de muncă și economie.»

Noi trebuie să profităm de relațiunile noastre dinlice cu săracii pentru a le face să iasă, ei săi cel puțin copii lor, din starea precară în care trăiesc și a prepara în profitul ordinii sociale o generațiune mai puțin săracă, mai utilă și mai demnă de titlul de popor civilizat.

În Olanda asistența prin muncă devine modul cel mai curent al ajutorului săracilor.

Organizația generală a bine-facerei în Craiova ar trebui să aibă de scop nu alinarea imediată, dar scurtă, a suferințelor mizeriei, ci procurarea mijloacelor de muncă care este izvorul bogăției individului.

La început, crearea unui birou de informații bine organizat ar servi la cunoaștința adevăratelor mizerii.¹⁾

Ancheta, dosarul, fișa, sunt elementele necesare unei decizii utile și raționate; determinățiunea cazului și a personalității sunt, așa zis, diagnosticul; s'ar putea, după puțin timp, face categorii de săraci, infirmi sau infirme care nu au absolut nici un mijloc de a produce o muncă oare-care: pentru aceia se va putea crea o instituțiune specială.

Apoi, pentru acei cari pot produce cât de puțin, li s'ar găsi ocupațiuni ușoare, care le-ar da de lucru numai câte-va ore pe zi și, în fine, pentru acei care pot munci, dar, cari prin nepricepere sau dintr-o cauză oare-care nu știu să-și asigure existența zilnică, li s'ar procura, de exemplu, pământuri afară din oraș, unde ar putea produce legumi, flori, etc., al căror produs va fi al lor și care va servi la hrana muncitorului.

S'ar putea face monografia și statistice asupra mizeriilor în diferite părți ale orașului, cum s'a făcut deja pentru chestiunile de igienă și de salubritate, și prepara, ast-fel, elemente de discuțiuni practice și de reforme serioase, fondate pe realitatea faptelor și nu pe concepțiuni teoretice.

Cred că sînt foarte puțini numeroși acei cari, în realitate, nu pot produce absolut nimic; pentru ceilalți, sînt ocupațiuni ușoare de tot felul care li se pot procura.

Iar în ceea ce privește mulțimea paraziților care trăesc după urma familiilor bogate, cărora nu le este rușine să intre din casă în casă, și să vie încă să ceară ajutorul comunei, grație scrisorilor de complezență, aceia nu merită mare atențiune; aceia sunt care smulg adevăraților săraci pâinea de toate zilele.

Trebuie să spunem, încă, că, în ceea ce privește partea materială a cestiunei, mijloacele bine-facerei ne sînt ilimitate, apărăm sumele destinate nenorociților — dejucând șiretciurile profesionalilor — «adevărați hoți al bunurilor săracilor» dupe cum se rostește o veche ordonanță franceză.

Pentru a evita, dar, erori, pentru a substitui anarhiei caritabile actuale

¹⁾ O încercare în acest sens a fost făcută deja de actualul Consiliu Comunal. — În ședința din Aprilie 1902, s'a hotărât a se da, spre a se ține la început de organizare a „informațiunei” o mică sumă (de 500 lei), donată de Principele Stirbey, Societății doamnelor craiovene „Caritatea” care există deja de câțiva ani și are un mers prosper.

un organism de solidaritate eficace, ar trebui mai întâi ca fie-care operă de asistență să ție un registru de persoanele ajutate, de sumele acordate, sau să creeze un birou de informații, care să fie în relații directe cu fie-care din cele-lalte instituții.

Din comunicațiile acestea ar naște o *înțelegere* între asistența publică (reprezentată, în Craiova, prin așezămintele Comunei și Bisericele Madona-Dudu, Sf. Treime, Sf. Ilie) și caritatea privată, o *coordonare*, care nu este o concepțiune himerică, un fel de pământ al făgăduinței unde nimeni n'a pus piciorul, ci poate ușor deveni o realitate.

În mai multe țări străine, în Germania în special, unde spiritul public este de instinct administrativ și disciplinat, unirea, în această privință, s'a stabilit sub diferite forme.

Sistemul așa zis «de la Elberfeld» este acela care până acum prezintă cele mai serioase avantaje.

Acum o jumătate de secol, când locuitorii din orașul Elberfeld observară că numărul săracilor se mărea și că coeficientul ajutoarelor scădea, iar imposibilitatea asistenței sporea mereu, ei cerură propriilor lor eforturi remediu acestei situațiuni, și realizară o reformă care a făcut orașul lor celebru în artele asistenței.

Sistemul din Elberfeld.

Orașul fiind împărțit în circumscripțiuni și acestea în secții, fie-care din curatori, adică persoane bine-voitoare care pun la dispozițiunea asistenței o mică parte din timpul lor, sunt însărcinați cu supravegherea săracilor din cartierul lor. Curatorii sunt în număr așa de mare în cât fie-care nu supraveghează de cât două sau trei familii. Aceștia au o influență amicală asupra necesitoșilor; îi ajută cu consilii, îi recomandă la diferitele opere de bine-facere sau administrațiuni, a căror atribuțiuni corespund cerințelor lor.

Ajutoarele, însă, nu sunt acordate nici odată pe un timp mai îndelungat de cât 15 zile. Necesitatea de a cere noi ajutoare obligă pe curator a examina din nou faptele care au dat loc la fie-care caz de asistență și a rămâne, astfel, în raport cu necesitosul, căruia îi devine un adevărat amic și consilier.

În scopul de a permite o mai bună repartițiune a ajutoarelor asistenței s'ar putea crea un libret care ar fi liberat de primărie, după anchetă prea-

labilă, fie-cărei persoane care l'ar cere. Acest libret ar fi o garanție pentru persoanele caritabile care ar găsi într'ânsul ori-cari ar fi sentimentele lor intime, — un fel de securitate morală și ori și cum, o verificare imediată în caz de cumul.

S'ar putea da fie-cărui sărac obligat de a recurge la caritatea publică, un libret purtând numele său, pronumele, domiciliul, numărul copiilor, infirmitățile sale, sau natura muncii care-i mai va fi posibilă.

Libretul ar fi autentificat cu semnătura primarului și sigiliul primăriei.

Nimic n'ar opri de a indica pe pagina cea din urmă, lista stabilimentelor bine-făcătoare, publice sau private, care ar dori să se facă cunoscute și care ar fi situate în comună. Cu acest mijloc ori-ce sărac, ori-ce persoană fiind un moment lipsă, ar ști la care ușă să bată.

Ar trebui, pentru a asigura buna funcționare a acestui sistem, ca fie-care instituțiune, înainte de a libera un ajutor, să ceară arătarea libretului și să menționeze într'ânsul suma ce i-a dat, cu data. Indicațiunile relative la starea civilă și la condițiunile familiei (infirmități, numărul copiilor, ect.) ar ajuta la aprecierea sumelor sau cantităților în natură care pot fi permise pe lună, și, ast-fel, s'ar evita și cumulul.

Toate aceste îmbunătățiri sunt dintre lucrurile indispensabile de realizat în domeniul de asistență publică și bine-facere privată.

Avem via părere de rău că în loc de a le arăta ca un fapt îndeplinit în prea scurta noastră administrație, suntem siliți a le enunța numai ca considerate.

Dorim din fundul inimei ca viitorul consiliu să le poată feigheba în mod metodic și trainic.

Venituri pe viitor

Intre multe alte cauze care fac ca veniturile oraşului să se împuţineze este, *pe lângă criza economică şi financiară*, şi faptul că mii de pogoane de vie din prejurul oraşului s'au scos şi că comuna este tot atât de puţin ferită ca mai înainte în privirea contrabandei,—din lipsa unor anumite lucrări care să îi permită o bună pază.

În ceea-ce priveşte viile, oraşul Craiova e înconjurat de dealuri, care plante mai toate cu vii, până acum 10 ani formaţi o bogătie destul de însemnată atât pentru populaţia oraşului cât şi pentru populaţia dinprejur.

Aceste podgorii din jurul oraşului nostru au fost atinse în mare parte de boala numită *pernospora viticolă* (*popular numită mană*).

De şi această boală se poate combate stropind viile cu o soluţie de piatră vinătă şi var, însă, pentru această operaţie trebuie o maşină pulverisatoare care costă între 36—45 lei.

Cum în mare parte, masa podgorenilor noştri sunt săraci, ei nu şi-au putut procura această maşină, aşa că atât ei cât şi administraţia comunală, vedeau cu jale descreşcând veniturile lor.

Am căutat să venim în ajutorul săracilor podgoreni, cumpărând 21 maşini, 11 cu 45 lei şi 10 cu 36 lei, care s'au împrumutat la toţi cei ce au avut nevoie, ca să se folosească de dînsese.

Resultatul dacă nu e satisfăcător pe deplin, (căci ar trebui cel puţin 100 maşini), e mulţumitor într-un cât-va.

În adevăr: dupe spusele podgorenilor, viile neadate, perd 80%, atât în calitate cât şi în cantitate, din rodul lor; deci, remediându-se răul rezultă un foarte important serviciu adus podgorenilor cât şi administraţiei.

Dacă admitem că numai 21 proprietari s'au servit de aceste maşini şi că un proprietar are trei pogoane vie, cu o producţie medie de 70 decalitre

vin, avem pentru o mașină 210 decalitri vin, (din care 80%, adică 168 decalitri sunt obținuți numai prin faptul că a întrebuințat mașina) deci, un câștig de 105 lei pentru comună, dacă se socotește că axizul e de 50 bani la fie-care din acești 210 decalitri.

Dacă admitem că numai 50%, nu 80%, cum span podgoreni, se câștigă prin întrebuințarea mașinilor, vedem că în fie-care an administrația comunală, încasează dupe urma unei mașini, 52 lei 50 bani mai mult.

Cum putem compta pe cinci ani de serviciu a unei mașini, găsim 262 lei 50 bani, din care, scădând costul și reparatul lei 100 cel mult, pentru 5 ani rămâne 162 lei și 50 bani, folos comunei la o mașină.

Unde mai punem folosul ce-l trage podgoreanul?

Serviciul adus de aceste mașini, atât podgoreanului cât și administrației, este dar destul de încredere.

Dar ceea-ce de sigur ar spori foarte mult veniturile orașului este replantarea viilor distruse.

Pentru ca însă, să se ajungă la acest atât de frumos rezultat, e nevoie în primul rînd, de o lege, care să permită rescumpărarea embaticurilor viilor.

E imperios cerut, cred, ca eu totuși, să stăruim cât de mult și să facem toate insistențele, pentru ca o ast-fel de lege să fie votată.

Veniturile s'ar mai îmbunătăți și prin înființarea unui *tîrg de cereale*, pe care, de alt-mintreli, am încercat a-l crea. În această privință, până acum, timpul nu ne-a permis a dobîndi rezultate sensibile.

Să sperăm totuși, că cu ajutorul administrațiunei județului, tîrgul de cereale va ajunge să fie un izvor nou de venituri pentru comuna noastră.

Un important folos s'ar putea trage din *industriile dependente de abator, cum e topitul seului etc.*

Apoi, nu puține ar fi veniturile aduse de un *mare bălcu* cum există în multe orașe vecine din țară: Drăgășani, Slatina, Severin și mai în toate orașele mari din Germania, — de exemplu, în capitala Bavariei, la Munich, — adăugându-se pe lângă acest bălcu, ca să i se asigure reușita, și expoziții anuale de produse agricole, de vite, etc.

În sfârșit, ca să nu mai enumer multe altele, o serioasă cauză de augumentare a veniturilor orașului ar fi mărirea și ficsarea razei lui.

Am avea mai mulți contribuabili; s'ar stabili cu certitudine punctele până unde să se permită facerea construcțiilor; ar înceta diferențele dintre oraș și comunele marginale din punctul de vedere al încasării taxelor; s'ar stabili punctele de rază și, ast-fel, s'ar împedica numeroasele contrabande, care, adesea, se comit în paguba comunei noastre.

Perimetrul noiei raze se ficsază la un chilometru împrejurul orașului, măsurat de la fie-care barieră, în loc de 300 metri cum e în present.

Trei-sute metrii împrejurul orașului vor fi destinați pentru construcțiuni, mai cu seamă că pe această porțiune de teren mai sunt deja oare-cari clădiri făcute prin contravenții și drumuri publice; iar restul de 700 metrii va servi ca zonă neutră. Pe acest teren nu se va permite facerea de noi construcțiuni.

Raza va fi ficsată și prin soseaua de centură începută deja prin facerea marelui bulevard de la Parcul Bibescu la Bulevardul Convenției și prin calea Chintescu-Tirgul de săptămână; locurile mlăștinoase se vor deseca și pe măsura asanării și exproprierii lor, se vor planta, dape cum ni s'a pretins chiar de domnul Președinte al Consiliului de Miniștri, domnul D. Sturdza.

*Vom face în resumat ca veniturile comunei să sporească fără să se pue noi dări. *)*

*) În această ordine de idee, actuala administrație a luat măsuri ca zarafii cari nu plăteau nimic pentru locurile ce ocupă pe teotusă cu mecele lor, să plătească taxele din care s'au încasat până acum 1500 lei.

Domnilor Consilieri,

Higiiena publică e o știință recentă, dar care nu se poate nesocoti, fără pericol, de către un popor. Națiunile chemate a trăi pe deplin din viața civilizată a popoarelor din occident nu trebuie să cruțe nimic spre a primi desideratele acestei științe.

Un popor, care are pretențiunea de a fi înțelept și, prin urmare, liber, trebuie să dorească înaintea oricărei reforme sociale, ca supremul bine în această lume, ca sănătatea să-i fie asigurată.

«Măsurile necesare pentru a apăra sănătatea publică a unui oraș, dice higienistul Jourdan în *studiile sale de igienă publică*, ținesc la unul și același scop, *asănăirea orașului*, asigurând locuitorilor *puritatea solului, a aerului și apei*, cele trei principale elemente de salubritate.

«Aceste măsuri consistă: 1) a deschide și a lărgi căile publice de comunicație, ca aerul și soarele să poată pătrunde în cartierele lipsite de influența lor bine-făcătoare; 2) a împedica infecțiunea solului: prin facerea stradelor și întreținerea lor în bună stare de curățenie, prin crearea plimbărilor și a spațiilor *acoperite cu plantă** a căror *acțiune bine-făcătoare întreține puritatea atmosferei și mai cu seamă prin construirea canaburilor-eguri*, destinate a primi cea mai mare parte din reziduurile vieții animale, pentru a le transporta în depărtare și a le utiliza în folosul agriculturii; 3) a asigura o distribuție de apă pură, sănătoasă, și foarte abondantă, pentru a satisface toate nevoile domestice și toate trebuințele serviciilor publice.»**)

S'a pus o basă largă în dezvoltarea armonică a unei comune așa de importantă în viața regatului român cum e Craiova noastră. Cred că propositiunea ei va urma o progresiune constantă, continuă, dacă pe lângă condițiunile de

*) Marile higienist Dr. Jules Rochard, în cunoscuta sa scriere: „*Encyclopédie d'Hygiène et de Médecine populaire*” pune în evidență aceleași adevăruri.

**) G. Jourdan, *Etudes d'Hygiène publique*.

higienă și bun traiu, pe cari căutam să le căpătăm, vom dobândi și o dezvoltare economică regulată, adică vom statornici unele industrii, chemate a mări condițiunile de propășire a avutului național.

Spre acest sfârșit, am urmărit deja ideea întemeierii unei industrii care leasne s'ar putea alimenta din produsele naționale ale orașului nostru și a-nume a industriei cărnurilor care s'ar putea transporta în Olanda, în Anglia, etc.

Din cauza luptei cu statul vecin, luptă de toate djelele pe care acest stat o sprijină de legile sanitare, n'am isbutit în tentativa mea. În adevăr, chiar dacă am fi căutat să trecem, fie numai în transit, cărnurile din România prin Ungaria, vecinii noștri ar fi căutat să ne pună piedici.

Tratativele încercate de mine în acest scop s'au făcut cu industriașul olandez D. Coer, prin ajutorul domnului Consul general al Olandei din București, domnul Wolff și, din cauzele de mai sus, ele au căzut; domnul Coer și-a îndreptat privirile spre abatorul din Iasi.

Acum, doresc și caut să întemeiez în orașul nostru *industria bumbacului*.

Cu preînnoirea convențiunilor, sper că voi isbuti să atrag unii din marii industriali, fie germani, fie elvețieni, fie italieni pentru a crea aceste industrii textile, care s'ar putea întemeia îndată cel puțin pentru *patru-zece milioane lei*.

Dar, tot-de-odată, pentru *dezvoltarea intelectuală*, trebuie să ne gândim cu toții la ridicarea iubitei noastre cetăți.

Nu este o năzuință nouă de a vedea întemeindu-se în Craiova *universități populare, cursuri libere și chiar o facultate*, cum ar fi o facultate de științe politice și administrative.

Craiova, va deveni ast-fel, un centru care să atragă și din restul României tineretul cult.

Până atunci, însă, să creăm negreșit mutualități scolare, biblioteci populare, biblioteci scolare, cursuri de adulți; să îmblânzim moravurile; să facem să înțeleagă pe toți că ridicarea capitalei Olteniei este o dezvoltare națională de prima ordine, mai ales că Oltenia posedă populațiunea cea mai inteligentă și cea mai ageră.

În fine, ar fi de dorit, pentru a usigura *mersul regulat al lucrărilor de înfrumusețare, de edilitate* ale orașului, să se înființeze, și la noi, cum s'au

înființat în toate statele civilizate din Europa, societăți pentru înfrumusețarea și însănătoșirea orașelor. Austria și Germania sunt acoperite cu aceste societăți numite « *Verschönerungsgesellschaften*. »

Unul dintre domniile-voastre, anume domnul Dr. Mileticiu, ne-a adus o mulțime din statutele unor asemenea Societăți din Austria și ne-a îndemnat neconținut să urmăm exemplul ce ne dă statul civilizat vecin și exemplul pe care l-a pus în aplicare orașul Câmpu-Lung, veche capitală a țării noastre, după impulsul savantului geolog D. Drăghiceanu.

Ce fericiți am fi dacă cu toții ne-am pătrunde de necesitatea unor asemenea instituțiuni atât de spornice în bine-făcătoare rezultate. *Acolo patimile publice s'ar stinge, n'ar mai vibra decât un singur sentiment în toate inimile, acela de bine al intereselor generale, care sunt comune tuturor, și societățile constituite în largi condiții de frăție ar forma alături cu consiliul comunal legal, un mare consiliu permanent de control.*

Acestea sunt între lucrurile reale, căci sunt realizate aiurea.

Urarea cea mai bună ce o pot face este ca cu toții să ne unim,

Sunt sigur, domnilor consilieri, că ar fi cea mai plăcută recompensă a unei munci neînduplecate grație căreia, în câte-va luni, s'au săvârșit lucrări cari ar fi cerut o activitate de mai mulți ani.

Să sperăm că semănța aruncată va da în curând roadele mult bine-făcătoare la care toți suntem în drept să ne așteptăm.

Să trăiască cetatea noastră.

Primar, Nicolae Romanescu.

TABLA de MATERIE

	Pagina
Planul parcelar și de nivelment al orașului	9 și 10
Apa și Băile Populare	11—27
Canale-oguri	28—32
Strade și diferite lucrări efectuate prin serviciul thematic	33—76
Bulevardul de centură și Calea Chintescu—Târgul de săptămână	76—79
Tramway	80—82
Iluminatul zonei a treia	83 și 84
Parcul Bibescu	85—93
Donățiuni pentru parcuri	94 și 95
Frigerifere	96—100
Laptele	101 și 102
Serviciul contabilității	103—107
Serviciul casieriei	108
Serviciul axizelor comunale	109—111
Serviciul percepției comunale	112 și 113
Serviciul de constatare	114
Verificarea măsurilor și greutate (Soc. Poliția comună, Intendența)	115 și 116
Biuroul de servitori	116 și 117
Serviciul de curățenie	118
Serviciul abatorului	119 și 120
Serviciul veterinar	121 și 122
Serviciul contencios	123—126
Oficiul stăruet civile	127
Serviciul sanitar	127—136
Școli de menaj	138—144
Ateliere școlare	145—149
Material didactic și mobilier școlar	149—152
Cantine școlare	153—157
Mutualități școlare	158—162
Asistență publică și bine-facere privată	163—168
Venituri pe viitor	169—171